

PLAMIENOK n.o., Zadunajská 6/A, 851 01 Bratislava

Tel./Fax: +421/2/207 181 69, IČO: 36077259, DIČ: 2021777703, č. bankového účtu: 2629530681/1100

Email: info@plamienok.sk, www.plamienok.sk

Výročná správa za rok 2010

Obsah

Obsah	1
I. Vznik neziskovej organizácie PLAMIENOK	2
II. Kontakt	3
III. Orgány neziskovej organizácie	4
IV. Zamestnanci neziskovej organizácie v roku 2010	6
V. Odborní spolupracovníci neziskovej organizácie	9
VI. Partnerské organizácie	9
VII. Vízia, poslanie, ciele, filozofia a hodnoty neziskovej organizácie	10
VIII. Naš detský pacient je smrteľne chorý, čo ďalej?	11
IX. Starostlivosť o smrteľne choré deti a ich rodiny v roku 2010	16
X. Vzdelávacie, výskumné a publikačné aktivity hospicu	24
XI. Mediálna propagácia projektu	32
XII. Hospodárenie	33
XIII. Hodnotenie projektu a plány do budúcnosti	40
XIV. Poďakovanie	41
XV. Prílohy	42
Finančné dary fyzických osôb	42
Finančné dary právnických osôb	45
Výkaz ziskov a strát	47
Súvaha	50
8. víkendové stretnutie smútiacich rodín slovami rodičov	54
Hodnotiaca správa	56
Eseje študentov nepovinne voliteľného predmetu	60

I. Vznik neziskovej organizácie PLAMIENOK

V posledných cca 50 rokoch deti zomierali na dlhotrvajúce, nevyliciteľné choroby prevažne v nemocnici. Bola pre mnohých z nich, v posledných mesiacoch a týždňoch, druhým domovom. Lekári sa snažili vytvoriť pre deti tie najlepšie podmienky, ktoré nemocnica poskytovala a odborne aj ľudsky prispieť k skvalitneniu ich života. Po ukončení vysokej školy nastúpila MUDr. Mária Jasenková na Detskú onkologickú kliniku DFNSP v Bratislave ako sekundárna lekárka. Skúsenosti, ktoré získala v prvých rokoch práce, ju podnietili k zamysleniu a hľadaniu odpovedí na otázky: Je to, čo v súčasnej dobe odborne aj ľudsky ponúkame smrteľne chorým deťom a ich rodinám všetko, čo im môžeme ponúknuť? Aké sú potreby týchto detí a ako ich pomáhame naplňať? Ako by sme mohli týmto deťom a rodinám pomôcť viac?

Nie vždy je nemocničné prostredie pre ťažko choré deti optimálnym prostredím. Medicínske, psychologické, sociálne a duchovné potreby smrteľne chorých detí s akoukoľvek diagnózou (nielen nádorovou) a ich rodín sú špecifické a ich uspokojovanie v nemocničnom prostredí je náročné. Kedysi sa zomieralo doma. Obklopení svojimi blízkymi, v prirodzenom intímnom prostredí domova, mali smrteľne chorí priestor a čas žiť s rodinou čo najplnšie, bojovať a hľadať zmierenie s neodvratnou situáciou ako aj včas rozlúčiť sa s tými, ktorých milovali. Ak deti vycítia, že koniec sa blíži, najväčším práním často býva túžba vrátiť sa domov.

V roku 1999 sa MUDr. Mária Jasenková spolu so svojimi kolegami rozhodla angažovať sa a zahájila rozvoj projektu, ktorý by smrteľne chorým deťom a ich rodinám umožnil pobyt v domácom prostredí. Pilotný projekt od roku 2000 do roku 2004 organizovalo a realizovalo Občianske združenie PLAMIENOK. Pripravilo analýzu štatistických dát o zomieraní detí na Slovensku, získalo prvotné finančné prostriedky na nákup materiálneho vybavenia, ktoré deti doma nevyhnutne potrebujú (najmä zdravotnícke prístroje), zahájilo organizáciu bratislavských seminárov v detskej paliatívnej starostlivosti a od augusta 2002 návštevy detí priamo doma.

Jedným z cieľov Občianskeho združenia PLAMIENOK bolo získanie zdravotnej licencie na poskytovanie domácej hospicovej starostlivosti. Po konzultácii s odborníkmi na neziskové právo a pracovníkmi zodpovednými za schvaľovanie zdravotnej licencie bola založená nezisková organizácia PLAMIENOK n.o.

Nezisková organizácia PLAMIENOK ako neštátne zdravotnícke zariadenie bola zaregistrovaná rozhodnutím o registrácii Krajského úradu v Bratislave, odborom všeobecnej vnútornej správy dňa 30. mája 2003 pod č. OVVS-594/94/2003-NO. Predmetom činnosti je poskytovanie detskej paliatívnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení formou návštevnej služby (tzv. mobilný hospic).

Občianske združenie PLAMIENOK a PLAMIENOK n. o. sú partnerské organizácie spolupodieľajúce sa na realizácii pôvodne pilotného, dnes už 10 ročného projektu detskej domácej hospicovej starostlivosti o smrteľne choré a zomierajúce deti.

II. Kontakt

Sídlo organizácie: PLAMIENOK n. o., Zadunajská ul. 6/A, 851 01 Bratislava

Sídlo organizácie sme v júni 2010 premiestnili do kancelárskych priestorov novovybudovaného Denného centra hospicu.

1. Vzdelávacie centrum detskej paliatívnej starostlivosti, kancelárske a skladové priestory hospicu:

PLAMIENOK n.o., Zadunajská ul. č. 6, 851 01 Bratislava, Petržalka Tel.: 0908 686 897, 0905 883 733 Tel./fax.: 02/207 88 373, E-mail: info@plamienok.sk, http://www.plamienok.sk/

V máji 2006 Občianske združenie PLAMIENOK spolu s neziskovou organizáciou PLAMIENOK n. o. získali do spoločného vlastníctva kancelárske, skladové a vzdelávacie priestory na Zadunajskej ulici č. 6 v Bratislave Petržalke. V týchto priestoroch plánujeme a organizujeme návštevy detí a rodín a skladujeme lieky, špeciálny zdravotný materiál a prístrojové vybavenie, ktoré rodinám bezplatne zapožičiavame. V seminárnej miestnosti prebiehajú všetky vzdelávacie aktivity, ktoré PLAMIENOK n. o. organizuje.

2. Denné centrum pre rodiny po strate dieťaťa:

Denné centrum PLAMIENOK n. o., Zadunajská ul. 6/A, 851 01 Bratislava Petržalka, Tel.: 02/207 18 169, E-mail: daycentre@plamienok.sk, info@plamienok.sk, http://www.plamienok.sk/

V septembri 2009 nezisková organizácia PLAMIENOK získala do svojho vlastníctva nové priestory na Zadunajskej ul. 6/A v Bratislave, Petržalke. Tieto priestory sme v roku 2010 zrekonštruovali pre potreby rodín po strate dieťaťa (viac str. 22).

Číslo bankového účtu: Tatra banka 2629530681/1100

IBAN: SK78 1100 0000 0026 2953 0681

SWIFT: TATRSKBX

III. Orgány neziskovej organizácie

Čestný prezident:	Prof. Rubén Bild M. A.
Správna rada:	Mgr. Svetlana La Garde, Ing. Eduard Marček, MUDr. Tomáš Stern
Riaditeľ organizácie:	MUDr. Mária Jasenková
Riaditeľ Denného centra:	Iván Gómez García
Revízor:	Ing. Ľubomír Dlhý
Ďalší členovia:	MUDr. Emília Kaiserová, CSc.

Prof. Rubén Bild M. A., nar. 1943 je doktor filozofie, čestný prezident a supervízor neziskovej organizácie PLAMIENOK, zakladateľ a riaditeľ Bild's Inner Circus - školy kreatívneho sprevádzania (komunikačného modelu, metodológie a techník pomoci odborníkom pri sprevádzaní smrteľne chorých detí a adolescentov). Je výkonným poradcom Španielskej asociácie pre thanatológiu. Pracuje ako psychoterapeut - psychoanalytik a rodinný terapeut vo Valencii v Španielsku. Je členom Španielskej asociácie pre psychoterapiu a Španielskej asociácie pre rodinnú terapiu. V rokoch 1974 - 1981 bol analyzovaný Annou Freud, následne ukončil kompletne psychoanalytické vzdelávanie organizované Britskou psychoanalytickou asociáciou. Je pionierom v oblasti detskej paliatívnej starostlivosti v Španielsku (1984) a v Argentíne (1985), zakladateľom prvého detského hospicového programu v Latinskej Amerike. V rokoch 1992 - 1996 viedol v Sobell House Hospice v Oxforde semináre komunikačných techník. Je autorom mnohých vedeckých článkov a publikácií v oblasti detskej paliatívnej starostlivosti. Je spoluautorom knihy "Acompañamiento Creativo: Metodología para el cuidado del niño y adolescente con enfermedad terminal y su familia" (Kreatívne sprevádzanie a metodológia starostlivosti o terminálne choré dieťa a jeho rodinu 2008). Od roku 2003 je spoluvorcom a aktívnym účastníkom bratislavských seminárov v detskej paliatívnej starostlivosti. V máji 2005 prijal funkciu čestného prezidenta Detského hospicu PLAMIENOK.

Mgr. Svetlana La Garde, nar. 1959, v roku 1983 ukončila Filozofickú fakultu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, odbor ruský jazyk, psychológia. Po dvoch rokoch učiteľskej praxe pracovala v oblasti školskej psychológie, posledné roky v oblasti psychológie práce. Ako člen správnej rady Plamienku ponúka osobné životné skúsenosti súvisiace najmä s výberom pracovníkov.

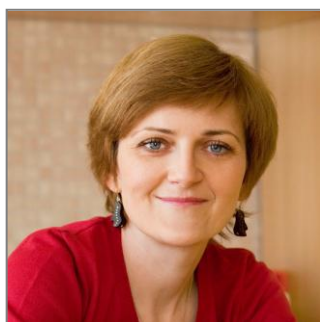

Ing. Eduard Marček, nar. 1975, bol zakladateľom a manažérom viacerých občianskych združení (o. i. od roku 1997 Dobrovoľníckeho združenia pre paliatívnu starostlivosť PALIUM), pracoval na rôznych medzinárodných projektoch a výmenách. Po absolvovaní Obchodnej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave (1998) pracoval v pobočke nadnárodnej spoločnosti. V roku 2001 ukončil postgraduálne štúdium odboru ekonomika a spoločnosť anglickej Lancaster University na Fakulte sociológie Stredoeurópskej univerzity vo Varšave, v súčasnosti je doktorandským študentom verejnej ekonómie na Ekonomicko-právnej fakulte Masarykovej univerzity v Brne. Absolvoval

pobyty v USA, kurz Academie Istropolitana Nova manažment neziskových organizácií a dlhodobý vzdelávací tréning PDCS pre českých a slovenských konzultantov pre neziskový sektor. Je autorom a spoluautorom viacerých analytických štúdií a článkov.

MUDr. Tomáš Stern, nar. 1972 vyštudoval Lekársku fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, je spolujateľom a výkonným riaditeľom súkromného zdravotníckeho zariadenia v Bratislave. Ako člen správnej rady ponúka od augusta 2009 Plamienku n. o. pracovné skúsenosti súvisiace s prácou v neštátnom sektore v oblasti zdravotníctva.

MUDr. Mária Jasenková, nar. 1972, povolaním pediater - detský onkológ, vyštudovala 2. lekársku fakultu Karlovej Univerzity v Prahe. Od roku 1996 pracuje ako sekundár na Detskej onkologickej klinike DFNSP v Bratislave. Problematike paliatívnej liečby a starostlivosti o smrteľne choré a zomierajúce deti a ich rodiny sa venuje od roku 1999. Absolvovala jednomesačnú stáž vo Varšavskom detskom hospici, aktívne sa zúčastnila medzinárodných konferencií detskej paliatívnej starostlivosti v Poľsku a Španielsku. V roku 2008 ukončila psychoterapeutický výcvik v logoterapii a existenciálnej analýze v Brne. Je spoluautorkou publikácií pre smútiacich rodičov, pre rodičov, ktorí majú smrteľne choré dieťa a pre odborníkov, ktorí sa starajú o smrteľne choré deti. Od roku 2003 sa podieľa na organizácii a aktívne sa zúčastňuje bratislavských seminárov detskej paliatívnej starostlivosti a od roku 2007 je členkou organizačného aj odborného výboru Dvojročného vzdelávacieho programu v detskej paliatívnej starostlivosti s medzinárodnou účasťou. Je výkonnou riaditeľkou a lekárkou neziskovej organizácie PLAMIENOK.

Iván Gómez García, nar. 1977, je psychológ a gestalt psychoterapeut. Vo februári 2008 prijal v Detskom hospici PLAMIENOK funkciu odborného riaditeľa hospicového programu sprevádzania rodín v smútení. Pracuje tiež ako asistent riaditeľa Bild's Inner Circus - školy kreatívneho sprevádzania smrteľne chorých detí, adolescentov a ich rodín vo Valencii (Španielsko). Je členom Spoločnosti rodinnej terapie vo Valencii a poradca Španielskej asociácie pre thanatológiu. V rokoch 2000 - 2002 pracoval v Londýne s ťažko postihnutými mladými ľuďmi. Je lektorom Valencian School for Health Studies, aktívne prednáša metodológiu a techniky kreatívneho sprevádzania na univerzitách v Španielsku a v Južnej Amerike. Klinicky pracuje so skupinami smútiacich rodín a súrodencov. Je spoluautorom knihy "Acompañamiento Creativo: Metodología para el cuidado del niño y adolescente con enfermedad terminal y su familia" (2008). Od roku 2003 je spoluvorcom a aktívnym účastníkom bratislavských seminárov detskej paliatívnej starostlivosti. Od roku 2010 pracuje v neziskovej organizácii PLAMIENOK ako odborný riaditeľ a supervízor Denného centra.

Ing. Ľubomír Dluhý, nar. 1976, v roku 1999 absolvoval Ekonomickú univerzitu v Bratislave, špecializácia financie a peňažníctvo. Má skúsenosti z práce v bankovom sektore ako aj z oblasti účtovníctva a účtovného auditu, ktorým sa aktívne venuje posledné roky. Ako revízor organizácie dbá na dodržiavanie zásad finančného hospodárenia a účtovného vykazovania neziskovej organizácie PLAMIENOK.

Doc. MUDr. Emília Kaiserová, CSc., nar. 1944, povoláním pediater – detský onkológ, vyštudovala Lekársku fakultu Univerzity Komenského v Bratislave. Je prednostkou Detskej onkologickej kliniky v Bratislave, od roku 1999 predsedkyňou subkatedry detskej onkológie Slovenskej postgraduálnej akadémie medicíny. Aktívne podporuje rozvoj detskej domácej hospicovej starostlivosti.

IV. Zamestnanci neziskovej organizácie v roku 2010

V roku 2010 v neziskovej organizácii PLAMIENOK pracovali 2 lekári, 3 zdravotné sestry, 2 sociálni pracovníci a 1 hrový terapeut. V organizačnej časti pracoval 1 fundraiser a administratívny pracovník.

MUDr. Mária Jasenková, nar. 1972, je riaditeľkou a lekárkou organizácie. Od januára 2007 v Plamienku n. o. prevzala funkciu odborného zástupcu zdravotnej licencie na poskytovanie paliatívnej starostlivosti. Je členom tímu prednášateľov v rámci „Dvojročného vzdelávacieho programu v detskej paliatívnej starostlivosti s medzinárodnou účasťou“ ako aj nepovinne voliteľného predmetu na LF UK v Bratislave: „Princípy liečby a starostlivosti o nevyliciteľne choré deti v detskom domácom hospici“.

Mgr. Katarína Maťová, nar. 1972, vyštudovala Evanjelickú bohosloveckú fakultu UK v Bratislave. Absolvovala výcviky, kurzy a semináre zamerané na prácu s rodinou a deťmi (Komunikácia v rodine, Terénna sociálna práca s dysfunkčnou rodinou, Tvorivosť hrou, arteterapeutické semináre) a semináre v detskej paliatívnej starostlivosti organizované Detským hospicom PLAMIENOK. Aktuálne je v psychoterapeutickom výcviku zameranom na človeka. V roku 2008 ukončila 2-ročný Vzdelávací program v DPS, vzdelávací program Sprevádzanie rodín v smútení a výcvik Špecialista pre hru a komunikáciu v inštitucionálnej a domácej starostlivosti. V Plamienku pracuje od roku 2005, zaujíma sa o pomoc súrodencom pred úmrtím a počas smútenia a je zástupkyňou riaditeľky.

MUDr. Klára Hottmarová, nar. 1981, v roku 2006 ukončila štúdium na Lekárskej fakulte UK v Bratislave, odbor všeobecné lekárstvo. Od roku 2006 pôsobí ako sekundár na Detskom oddelení NsP Skalica. Od roku 2007 je na SZU zaradená do špecializačného odboru detské lekárstvo. V septembri 2010 úspešne ukončila 2-ročný Vzdelávací program v detskej paliatívnej starostlivosti s medzinárodnou účasťou 2009 – 2010. V detskom hospici PLAMIENOK pracuje ako lekár od septembra 2009.

Ľudmila Adame, nar. 1971, ukončila Strednú zdravotnícku školu v Žiline v roku 1990 odbor detská zdravotná sestra. Od roku 1990 pracovala v Bratislave v DFNsP najprv na detskom ORL oddelení, potom v rokoch 1994 – 2004 na detskom ARO - JIS na Kramároch. V roku 1994 ukončila doplnkové pedagogické štúdium na Univerzite Komenského a na ILF ukončila pomaturitné špecializačné štúdium v odbore intenzívna ošetrovateľská starostlivosť. V detskom hospíci PLAMIENOK pracuje od jeho založenia v roku 2002 ako detská sestra. Zúčastnila sa na všetkých Bratislavských seminároch detskej paliatívnej starostlivosti. V roku 2008 ukončila 2-ročný Vzdelávací program v DPS a vzdelávací program Sprevádzanie rodín v smútení.

Jana Oškerová, nar. 1976, vyštudovala Strednú zdravotnícku školu v Modre – Harmónii v roku 1995, následne pracovala ako zdravotná sestra na psychiatrickom oddelení Pinelovej nemocnice v Pezinku a na chirurgickom oddelení Národného onkologického ústavu v Bratislave. V roku 2004 ukončila špecializáciu v odbore ošetrovateľská starostlivosť v onkológii. Do detského hospíci PLAMIENOK nastúpila ako zdravotná sestra v roku 2007.

Katarína Pálinskásová, nar. 1988, vyštudovala strednú zdravotnícku školu v Dunajskej Strede v roku 2007, následne pracovala v detskom domove v Komárne ako zdravotná sestra. Do Detského hospíci PLAMIENOK nastúpila ako zdravotná sestra v roku 2010.

Mgr. Jana Móžešová, nar. 1980, v roku 2004 ukončila štúdium na Pedagogickej fakulte UK v odbore sociálna práca. Počas štúdia bola dobrovoľníčkou v rôznych občianskych združeniach (zamerané na deti a mládež a na sociálnu prácu s dysfunkčnými rodinami). Po ukončení štúdia začala pracovať pre Asociáciu supervízorov a sociálnych poradcov ako projektová manažérka, terénna sociálna pracovníčka a lektorka. Absolvovala dlhodobý psychoterapeutický výcvik v Modeli rastu Virginie Satirovej. Od októbra 2006 pracuje v detskom hospíci PLAMIENOK ako sociálny pracovník a od septembra 2007 aj ako odborný garant na poskytovanie špecializovaného sociálneho poradenstva. V roku 2008 ukončila 2-ročný Vzdelávací program v DPS a vzdelávací program Sprevádzanie rodín v smútení.

Mgr. Daniela Kohútová, nar. 1985, ukončila štúdium v odbore sociálna a pracovná psychológia na UK v Bratislave a štúdium v odbore sociálna práca na UKF v Nitre v roku 2010. Počas štúdia sa venovala práci s deťmi, mládežou a ich rodinami. Absolvovala vzdelávací kurz Škola pre pracovníkov s mládežou a vzdelávací program pre prácu s ohrozenou mládežou Rovesník. V neziskovej organizácii PLAMIENOK pracuje od júna 2010 ako sociálna pracovníčka pre poskytovanie špecializovaného sociálneho poradenstva a prevencie.

Ing. Gabriela Kalafusová, nar. 1979, vyštudovala Fakultu ekonomiky a manažmentu na SPU v Nitre, 8 rokov pôsobila v biznis sektore ako konzultant, implementátor nadnárodných projektov a CEE business development manager v zahraničnej spoločnosti. V roku 2010 pracovala v neziskovej organizácii PLAMIENOK ako fundraiser a PR manažér.

Mgr. Jana Melicherčíková, nar. 1978, vyštudovala Estetiku - Etnológiu na UKF v Nitre a Advertising and Public Relations na University of Bedfordshire vo Veľkej Británii. Pôsobila ako PR a Events Assistant pre zahraničnú leteckú spoločnosť, na oddelení Business Operations v medzinárodnej IT spoločnosti ako špecialista na podporu zákazníkom. Od septembra 2010 pracuje v neziskovej organizácii PLAMIENOK ako fundraiser a PR manažér.

Mgr. Ivana Kozubková, nar. 1981, ukončila v roku 2010 štúdium psychológie na Univerzite J. A. Komenského v Bratislave. V neziskovej organizácii Plamienok absolvovala kurz Sprevádzanie detí a rodín v smútení (2009 - 2010) a v súčasnosti je účastníčkou vzdelávania v detskej paliatívnej starostlivosti. V neziskovej organizácii Plamienok pracuje od novembra 2010 ako asistentka tímu a administrátorka.

V. Odborní spolupracovníci neziskovej organizácie

Ann Goldman je zakladateľkou detskej paliatívnej medicíny. Pracuje ako lekár - konzultant v oblasti detskej paliatívnej starostlivosti v Hospital for Sick Children, Great Ormond Street v Londýne (U.K.). Je editorkou a spoluautorkou odbornej publikácie "Oxford Textbook of Palliative Care for Children" (2006).

Annette Kreuz je klinická psychologička, psychoterapeutka a supervízorka. Riaditeľka Vzdelávacieho inštitútu pre rodinnú terapiu vo Valencii (Španielsko). Členka edičných rád mnohých časopisov rodinnej terapie. Prednáša na univerzitách v Európe a Južnej Amerike.

VI. Partnerské organizácie

Občianske združenie PLAMIENOK je partnerská organizácia spolupodieľajúca sa na realizácii starostlivosti o smrteľne choré deti a ich rodiny. Podieľa sa najmä na poskytovaní sociálnej prevencie a poradenstva.

Bild's Inner Circus je vzdelávacia partnerská organizácia, ktorá pomáha profesionálom v práci so smrteľne chorými deťmi a ich rodinami. Jej riaditeľom je prof. Ruben Bild. Zážitkové workshopy ako súčasť vzdelávania v detskej paliatívnej starostlivosti pomáhajú odborníkom učiť sa sprevádzať, vnímať a vnímané si uvedomovať, aby dokázali odhodiť masku, za ktorou sa skrývajú, a aby slová, ktoré vyslovujú, znovu prinášali silu, útechu a podporu. Workshopy sú imaginatívnou cestou do neznámych krajín, kde „cestovatelia“ natrafia na ľudí, ktorí žijú pre rôzne hodnoty, ctia si rôzne tradície. Navštívia miesta, ktoré ich zaujmú, budú musieť vyriešiť nepredvídateľné situácie a urobiť správne rozhodnutia. Prostredníctvom tejto cesty si otestujú svoje vnútorné zdroje a spôsob práce so zomierajúcimi deťmi. Majú množstvo času, aby sa pozreli do svojho vnútra, pokročili v pochopení procesu smrti a zomierania a naučili sa novým stratégiám, aby ich práca s deťmi a rodinami bola efektívnejšia a empatickejšia. Zážitkové workshopy prof. Bilda boli súčasťou bratislavských seminárov detskej paliatívnej starostlivosti v predchádzajúcich rokoch a v rokoch 2007 - 2008 všetkých šiestich vzdelávacích stretnutí v rámci dvojročného vzdelávacieho programu v detskej paliatívnej starostlivosti s medzinárodnou účasťou. V roku 2009 – 2010 boli workshopy súčasťou ďalšieho dvojročného vzdelávacieho programu.

VII. Vízia, poslanie, ciele, filozofia a hodnoty neziskovej organizácie

Vízia PLAMIENOK n. o. sa opiera o dôstojnosť každého človeka a každého okamihu jeho života. Veríme, že aj deti a mladí ľudia na sklonku svojich dní majú právo na zabezpečenie tejto dôstojnosti a čo najväčšej novej kvality zostávajúceho života v domácom prostredí. Rovnaké právo majú aj ich rodiny a blízki, ktorí sa musia s touto ťažkou situáciou vyrovnávať.

Poslaním PLAMIENOK n. o. ako zdravotníckeho zariadenia je poskytovanie paliatívnej/hospicovej liečby a starostlivosti smrteľne chorým deťom a ich rodinám v domácom prostredí v zmysle prevádzkovania neštátneho zdravotníckeho zariadenia. Cieľom tejto liečby a starostlivosti je zlepšenie kvality ich života. *Pomáhame žiť a zomierať, radovať sa a smútiť.*

Cieľom neziskovej organizácie je poskytovanie paliatívnej liečby a starostlivosti smrteľne chorým a zomierajúcim deťom v ich domácom prostredí (poskytovať domácu hospicovú starostlivosť) v regióne cca 150-200 km od Bratislavy, poskytovanie poradenských služieb pre rodičov a blízke osoby v duchovnej, psychologickú a sociálnej oblasti, ľudskej aj odbornej pomoci v procese smútenia po strate dieťaťa ako aj vzdelávanie odborníkov (lekárov, zdravotných sestier, psychológov, špeciálnych a liečebných pedagógov, sociálnych pracovníkov, duchovných), ktorí prichádzajú do kontaktu so smrteľne chorými deťmi a ich rodinami a študentov týchto vedných disciplín.

Našou prioritou je zvyšovanie kvality života zomierajúceho dieťaťa a jeho rodiny, zmierňovanie ich utrpenia, spoločné hľadanie radostných podnetov, dôstojné umieranie detí a pomoc v smútení. Usilujeme sa prispieť k pocitu bezpečia a istoty dieťaťa v dôverne známom domácom prostredí v tesnej blízkosti rodičov, zbaviť ho bolesti a strachu, rešpektovať jeho denný režim a individuálne psychologické, sociálne a duchovné potreby. Snažíme sa trpiacemu dieťaťu poskytnúť možnosti a stimuly k ďalšiemu rozvoju jeho osobnosti. Usilujeme sa rodinám poskytnúť reálne záruky, že nekráčajú osamelí, v tme a beznádeji nielen počas choroby dieťaťa, ale aj po jeho úmrtí.

Vedomosti a skúsenosti, ktoré získavame pri práci so smrteľne chorými deťmi a ich rodinami, ponúkame odborníkom štátnych aj neštátnych inštitúcií a študentom, aby odborná úroveň liečby a pomoci smrteľne chorým deťom a rodinám rástla a kvalita ich života bola v konečnom dôsledku vyššia.

Naša filozofia a hodnoty

Hospic pre naše potreby definujeme ako filozofiu holistického prístupu v starostlivosti o smrteľne chorých pacientov a ich blízke osoby.

DOMOV má pre nás veľkú hodnotu. Je to prirodzené miesto, kde žijeme a môžeme aj zomierať, kde sa radujeme, ale aj smútime. Byť doma je potreba každého dieťaťa. Sme presvedčení, že je to miesto, ktoré najlepšie zodpovedá potrebám smrteľne chorých a zomierajúcich detí. V domácom prostredí dieťaťa i rodina dokážu prežívať blízkosť a radovať sa naplno.

V našom hospici je na prvom mieste **DOBRO DIEŤAŤA** a jeho potreby. Dieťa samo určuje, čo je preň dobré, resp. určujú to rodičia. Pracovníci hospicu spolu s nimi hľadajú spôsoby, ako zlepšiť kvalitu života dieťaťa a rodiny, ako dosiahnuť to, čo považujú za dobré.

Sme presvedčení, že v situácii, keď život nemôžeme zachrániť, je **KVALITA ŽIVOTA** v domácom prostredí väčšou hodnotou, než jeho predlžovanie za cenu zhoršenia utrpenia.

Aby pomoc hospicu bola účinná, deti, rodičia a pracovníci hospicu si musia navzájom vybudovať dôvernú vzťah. Tento **VZŤAH** je pre nás veľkou hodnotou. Dávame, ale zároveň dostávame. Deti a rodičia nás učia žiť, starať sa o deti a čoraz lepšie rozumieť ich potrebám. Vybudovanie takéhoto vzťahu vyžaduje čas. Dostatok času zároveň dáva priestor lepšie sa na stresujúce chvíle odchodu a na život po strate dieťaťa pripraviť. Čím plnšie a kvalitnejšie dieťa žije, tým ľahšie sa nám žije po jeho úmrtí. Sme preto hlboko presvedčení, že v najlepšom záujme väčšiny zomierajúcich detí je prechod do domácej hospicovej starostlivosti skôr než v posledných dňoch a týždňoch.

Dieťa aj rodič majú právo **POZNAŤ PRAVDU O BLÍŽIACEJ SA SMRTI**. Nádej dieťaťa a jeho blízkych je spojená s pravdou o sebe, ktorú spoznávajú. To im môže pomôcť prijať situáciu a zmieriť sa s ňou, zmierniť utrpenie a naplniť svoje životy hodnotami, ktoré im prinášajú naplnenie.

Po strate dieťaťa je možné v živote nájsť zmysel, rovnováhu a dopracovať sa k prežívaniu radosti. **ZDIELANIE BOLESTI A PRIJATIE NOVÉHO ZAČIATKU** je cesta k novému životu.

VZDELÁVANIE A ODOVZDÁVANIE VEDOMOSTÍ A SKÚSENOSTÍ sú pre nás zárukou, že odborná pomoc bude dostupná väčšiemu počtu smrteľne chorých detí a rodín a jej úroveň nebude klesať. Väčší počet chorých detí a ich rodín bude tak môcť prežiť život plnšie a menej bolestne.

VIII. Náš detský pacient je smrteľne chorý, čo ďalej?

...aby smrteľne choré a zomierajúce deti doma netrpeli a prežili čas, ktorý im zostáva, naplno...

Detská domáca hospicová starostlivosť

Všetkým smrteľne chorým deťom s akoukoľvek nevyliciteľnou chorobou po vyčerpaní všetkých dostupných možností kauzálnej liečby ponúkame služby a pomoc detského domáceho hospicu. Za deťmi a rodinami dochádzame do okruhu cca 150 - 200 km od Bratislavy (2 hodiny jazdy osobným automobilom). Môžu tak prežiť posledné chvíle života doma, v kruhu svojich najbližších. Deti doma podľa potreby navštevuje lekár, zdravotná sestra, psychológ, sociálny pracovník a hrový terapeut. Podľa prání rodiny kontaktujeme duchovných jednotlivých vierovyznaní. Lieky, špeciálny zdravotný materiál (sondy, katétre a pod.) a prístrojové vybavenie (napr. kyslíkové koncentrátory, odsávačky a pod.), ktoré je majetkom organizácie, na potrebné obdobie rodinám bezplatne zapožičiavame. Všetky služby deťom a rodinám poskytujeme bezplatne. Rodiny navštevujeme po úmrtí minimálne raz a ponúkame im sprevádzanie v smútení. Cieľom tejto starostlivosti je zlepšenie kvality života pacienta a jeho rodiny a podpora blízkym osobám v procese smútenia.

O koho sa staráme?

V centre našej pomoci je choré dieťa od 0 do 18 rokov, ale snažíme sa byť oporou aj rodičom, súrodencom a ostatným príbuzným, ktorí sú nablízku. Usilujeme sa porozumieť im a stáť pri nich, keď to budú chcieť a potrebovať, aby v ťažkých chvíľach neboli sami. Ak si to želajú, navštevujeme ich aj po úmrtí dieťaťa.

Ktoré deti môžu byť pacientmi detského hospicu?

Pacientom detského domáceho hospicu môže byť dieťa s akoukoľvek diagnózou, ktorú lekári jednoznačne označujú za neliečiteľnú, a ktorá zároveň ohrozuje a skracuje život dieťaťa.

Ak diagnóza nie je jednoznačná, ale veľmi pravdepodobne ide o smrteľnú chorobu, dieťa prijímame na prechodný čas (3 mesiace, resp. 6 mesiacov). Po jeho uplynutí, ak sa zdravotný stav dieťaťa nezhorší, dieťa odošleme na špecializované pracovisko na opätovné prešetrenie.

Dieťa prijímame do domácej starostlivosti po splnení nasledovných kritérií:

1. Choroba dieťaťa je nevyliciteľná, spôsobuje zhoršovanie zdravotného stavu a úmrtie dieťaťa je neodvratné.
2. Život predlžujúca liečba bola ukončená. Existujú niektoré choroby, ktoré nie je možné vyliečiť, ale liečbou je možné život dieťaťa predĺžiť, napr. nevyliciteľné nádorové choroby, cystická fibróza, AIDS a pod. Túto liečbu poskytujú špecializované nemocničné pracoviská. Život predlžujúca liečba prináša vždy isté zhoršenie kvality života (opakované pichanie a odbery krvi, nežiaduce účinky liekov, pobyty v nemocnici a pod.). Keď sa zdravotný stav dieťaťa postupne zhoršuje, môže život predlžujúca liečba prinášať viac utrpenia než úžitku. Paliatívna liečba v hospici utrpenie nezhoršuje, zameriava sa na liečbu ťažkostí (bolesti, dušnosti a pod.) a na zlepšenie kvality života.
3. Dieťa si želá pobyť v domácom prostredí a rodičia s tým súhlasia.

4. Rodičia musia byť schopní starať sa o dieťa 24 hodín denne. Alkoholizmus, drogová závislosť, ťažká psychická choroba a pod. sú prekážkami pobytu dieťaťa v domácom prostredí.
5. Rodičia podpísali informovaný súhlas so starostlivosťou hospicu (po rozhovore s jeho pracovníkmi).
6. Miesto bydliska rodiny nie je vzdialené od Bratislavy viac než 2 hodiny jazdy osobným automobilom (do 150 - 200 km).

Aké choroby majú deti v detskom hospici?

I. choroby, ktorých liečba je u niektorých detí neúčinná, resp. zlyhá, napr.:

- *nádorové choroby, ktoré nereagujú na podávanie cytostatík alebo na ožarovanie a nádor nie je možné chirurgicky odstrániť,*
- *závažné choroby pečene, obličiek, ak transplantácia nie je možná,*
- *ťažké vrodené chyby srdca alebo kardiomyopatie, ak operácia alebo transplantácia srdca nie je možná alebo bola neúspešná a pod.*

II. choroby, pri ktorých liečba môže predĺžiť život v dobrej kvalite, ale zdravotný stav sa postupne zhoršuje, napr.:

- *cystická fibróza,*
- *AIDS a pod.*

III. choroby, ktoré nevieme liečiť, ani nedokážeme spomaliť zhoršovanie zdravotného stavu, napr.:

- *ťažké metabolické choroby – poruchy metabolizmu tukov, cukrov, aminokyselín a pod.,*
- *neurodegeneratívne choroby,*
- *svalové dystrofie a pod.*

IV. choroby s ťažkým neurologickým postihnutím, ktoré sa samy osebe nezhoršujú, ale riziko smrteľných komplikácií je veľmi vysoké, napr.:

- *ťažká detská mozgová obrna,*
- *stav po závažnom poranení alebo poškodení mozgu – napr. po autonehodách,*
- *ťažké vrodené vývojové chyby mozgu alebo iných orgánov, napr. Edwardsov syndróm, Patauov syndróm, iné vrodené syndrómy a pod.*

Kedy je vhodné požiadať o pomoc hospicu?

Služby neposkytujeme iba deťom v posledných dňoch a týždňoch života, ale pomáhame rodinám kedykoľvek v priebehu choroby. Ak si to rodičia a dieťa želajú, niekedy aj počas niekoľkých rokov od začiatku diagnózy. Skúsenosti nám opakovane potvrdzujú, že čím skôr rodiny o pomoc požiadajú, tým lepšie sa nám darí pomáhať pri zlepšovaní kvality života dieťaťa. V ťažkých časoch sa môžu oprieť o vzťah, ktorý spolu vybudujeme a o vedomosti a skúsenosti, ktoré máme.

Ako je možné požiadať o pomoc hospicu?

O prijatie dieťaťa do detského domáceho hospicu PLAMIENOK môže požiadať ktokoľvek z okolia dieťaťa – rodičia alebo iní členovia rodiny, lekár alebo zdravotná sestra, ktorí sa o dieťa starajú, priatelia a pod. Môžu nám zatelefonovať, napísať, poslať mail alebo fax. Pred zahájením starostlivosti musí zákonný zástupca podpísať informovaný súhlas s jej poskytovaním.

Aké služby poskytujeme?

Služby poskytujeme 24 hodín denne, 7 dní v týždni. Deti a rodičia nás môžu kedykoľvek telefonicky kontaktovať.

1. Starostlivosť lekára a zdravotnej sestry

Lekári aj zdravotné sestry hospicu sú odborníci, ktorí sa špecializujú na liečbu telesných ťažkostí smrteľne chorých detí v domácom prostredí a majú s ňou skúsenosti. Liečia napr. bolesť, dušnosť, kašeľ, vracanie, hnačku a zápchu, preležaniny, infekcie a pod. S rodičmi podrobne hovoria o všetkých ťažkostiach, ktoré môžu nastať, aby boli pripravení a vedeli svojmu dieťaťu okamžite pomôcť, kým pracovníci tímu prídu na návštevu.

2. Sprevádzanie

Sprevádzať znamená spoločne zdieľať bolesť i radosť v živote, byť oporou, byť k dispozícii a spoločne hľadať to, čo prináša radosť a nádej.

Sprevádzať znamená dávať aj dostávať. Deti a rodičia nám pomáhajú uvedomiť si, čo je v živote dôležité a pre čo sa oplatí žiť, pomáhajú nám vidieť to, čo bežne nevidíme. Dôvera, otvorenosť a úprimnosť, ktoré vo vzťahu s nimi prežívame, nám prinášajú naplnenie. Naším cieľom je byť im oporou vo chvíľach, keď to budú chcieť a potrebovať.

Filozofia pomoci a sprevádzania v Detskom hospici PLAMIENOK

1. Pracujeme v najlepšom záujme dieťaťa.
2. Preferujeme koncept liečby totálnej bolesti, t. j. bolesť je pre nás komplex fyzického, emočného a duchovného diskomfortu.
3. Usilujeme sa o rozvinutie partnerstva s dieťaťom a rodinou.
4. Dieťaťu ani rodine nikdy neklameme. Ak sa opýtajú, odpovedáme citlivým spôsobom. Nikdy neponúkame polopравdy a malé klamstvá.
5. Nepoužívame jazyk prázdnych slov (napr. všetci zomrieme, nesmieme stratiť nádej, môžete mať druhé dieťa, možno sa vynájde nový liek, buďte trpezlivý a pod.).
6. Nikdy nepoužívame slová: „Mal by si, mali by ste.“
7. Rešpektujeme prania rodiny aj v prípade, že s nimi nesúhlasíme.
8. Manipulácia dieťaťa a rodiny, vyvyšovanie sa, zavádzanie dieťaťa a rodiny a tlak na rozhodovanie sú v tomto hospici zakázané.
9. Ticho a ekonómia slov sú pre nás hodnotné terapeutické nástroje. Rešpektujeme tempo osobnostného vývoja dieťaťa a rodiny a prijímania faktu blížiacej sa smrti dieťaťa.
10. Nikdy nerozhodujeme jednostranne, vždy hľadáme konsenzus v tíme. Rešpektujeme naše osobné limity.

3. Sociálna starostlivosť

Rodiny, ktoré sú v našej starostlivosti (od prevzatia dieťaťa do našej starostlivosti, podľa záujmu rodiny, až do 2 rokov po úmrtí dieťaťa), majú možnosť využívať služby dvoch sociálnych pracovníkov hospicu. V súčinnosti s ostatnými členmi tímu sociálni pracovníci hospicu poskytujú rodinám sociálne poradenstvo a sprevádzanie.

Na začiatku spolupráce s rodinou, spolu s jej jednotlivými členmi, zmapujeme potreby rodiny a spoločne hľadáme možnosti ako ich naplniť. Cieľom je vždy čo najviac uľahčiť rodine starostlivosť o choré dieťa pri zachovaní ich maximálnej samostatnosti a umožniť im tak čo najkvalitnejšie prežiť posledné obdobie spoločného života.

Hovoríme s nimi o možnostiach riešenia nepriaznivej sociálnej situácie, o organizáciách a úradoch, ktoré sociálnu pomoc zabezpečujú, o podmienkach jej poskytovania (štátne sociálne dávky, dávky sociálnej pomoci, peňažný príspevok na kompenzáciu ŤZP a pod.), v prípade ich záujmu kontaktujeme príslušné subjekty, sprevádzame pri vybavovaní potrebných náležitostí.

S rodinami riešime najmä bežné „prevádzkové“ problémy napr. uvoľnenie rodiča zo zamestnania po dobu opatrovania dieťaťa, zabezpečenie starostlivosti o dieťa ak opatrojúci rodič potrebuje odísť počas dňa z domu, nedostatok finančných prostriedkov spôsobený ukončením alebo prerušením pracovného pomeru prípadne dlhodobým čerpaním PN-ky, nutnosť prestavby bytu na bezbariérový, vybavenie pomôcok nevyhnutných pri ošetrovateľskej a opatrovateľskej starostlivosti o dieťa (plienky, invalidný vozík, barle, špeciálny kočík, matrac, atď.), ale aj spoluprácu s kmeňovou školou dieťaťa pri zabezpečovaní individuálneho učebného plánu, či pomoc pri vybavovaní pohrebu alebo následného hľadania a nástupu rodiča do zamestnania, vzťahy v rodine a s priateľmi. Súčasťou našej práce je aj podpora a starostlivosť o súrodencov detí, ktoré sú v starostlivosti organizácie.

V hospici pôsobí sociálna komisia, ktorá po zvážení sociálnych pomerov, v prípade, že rodina spĺňa kritériá, môže rozhodnúť o pridelení finančnej alebo materiálnej pomoci nezávisle na pomoci od štátu. Táto pomoc je vždy zameraná v konečnom dôsledku na dieťa (napr. úhrada výdavkov za lieky, preplatenie faktúry za odber elektrickej energie v súvislosti s používaním kyslíkového koncentrátora, preplatenie časti nákladov za pohreb a pod.).

4. Duchovná starostlivosť

Základom spirituálnej starostlivosti je prijatie a súhlas – starostlivosť s hlbokým jemným rešpektom. Duchovný rozvoj smeruje k celosti, k prijatiu seba samého a aj Boha. Veľmi často blízkosť smrti prináša urýchlenie tohto rozvoja. Každý, včítane detí, musí nájsť svoju cestu a svoje odpovede na otázky, ktoré mu život kladie. Zdieľanie tejto cesty v neistote a nevedomosti je základom duchovného sprevádzania nášho hospicu.

S utrpením a so smrťou dieťaťa často strácame sny a plány do budúcnosti, strácame zmysel a hodnoty, pre ktoré sme žili, strácame vieru v dobro, v spravodlivosť, v Boha, strácame nádej, že raz sa k týmto hodnotám opäť dopracujeme. Cítíme sa ukrivdení, oklamaní, prázdni, bezmocní, podvedení životom a Bohom. Môžeme ľudí i Boha nenávidieť a hnevať sa na nich. Aby sa človek s utrpením vyrovnal, musí ho prežiť, prijať a nájsť jeho zmysel. Toto hľadanie je ťažké, bolestné, často zdĺhavé a plné hnevu, smútku a neistoty. Sme pripravení s rodinou kráčať tak dlho, ako si to prajú a hľadať spolu odpovede na otázky, ktoré im prinesú úľavu.

Náš hospic nie je cirkevným zariadením, t. j. neposkytujeme „odborné“ náboženské sprevádzanie. Máme však kontakty na duchovných rôznych vierovyznaní, ktoré sprostredkovávame.

Ako prebiehajú návštevy?

Na návštevu prichádzajú vždy dvaja odborníci. Ich profesia zodpovedá potrebám dieťaťa, ale aj ostatných členov rodiny. Zdravotné ťažkosti rieši lekár a zdravotná sestra, sociálne problémy sociálny pracovník, dozor nad sprevádzaním má psychológ. Každý pracovník hospicu má prehľad vo všetkých oblastiach (t. j. napr. aj psychológ vie, aké zdravotné ťažkosti sa môžu rozvinúť). Ak je zdravotný stav dieťaťa stabilizovaný, návštevy plánujeme. Rodičia sú vždy vopred telefonicky informovaní, kto a kedy príde na návštevu. Deti s nádorovými chorobami navštevujeme raz za týždeň až desať dní, deti s nenádorovými chorobami (metabolické, neurodegeneratívne a pod.) raz za dva až štyri týždne. Ak sa zdravotný či psychický stav dieťaťa zhorší, po telefonickej konzultácii dieťa navštívime okamžite.

Návštevy trvajú priemerne 1, 5 hodiny.

5. Pomoc po strate dieťaťa

Život po strate dieťaťa je ťažký, plný bolesti a smútku, rodičia sa začínajú učiť žiť akoby od začiatku, nanovo. Túto bolesť nemožno odstrániť, ani ju obísť. Môžeme ju však čiastočne zdieľať s druhými.

Ako pomáhame?

a/ Formou individuálnych rozhovorov, telefonátov, sms-iek, mailov, listov

Každú rodinu po úmrtí dieťaťa navštívime a ponúkame jej sprevádzanie v smútení formou osobných stretnutí. Tieto služby ponúkame všetkým smútiacim rodinám, aj keď ich deti neboli v starostlivosti neziskovej organizácie PLAMIENOK. Stretnutia nemusia byť len osobné. Môžu nám zatelefonovať, poslať sms správu, mail alebo napísať list.

b/ Sprostredkovanie osobného stretnutia, osobného telefonátu medzi rodinami, ktoré stratili svoje dieťa
Rodín, ktoré stratili dieťa, v porovnaní s rodinami, ktoré stratili dospelého, je našťastie omnoho menej. Ich vzájomné stretnutie v období, keď si to želajú, im môže priniesť priestor na spoločné zdieľanie v atmosfére pochopenia, podporu a pocit, že nie sú sami. Niektoré rodiny, ktoré sprevádzame alebo sme sprevádzali, nám dali súhlas poskytnúť kontakt (telefonický, adresu) iným rodinám, ktoré tiež smútia. Ak smútiace rodiny majú záujem o individuálne stretnutia s rodinami, ktoré stratili dieťa, môžu nás kontaktovať telefonicky, písomne alebo mailom.

c/ Svojpomocná skupina smútiacich rodičov

Od marca roku 2005 organizujeme stretnutia svojpomocných skupín smútiacich rodičov. Môžu sa ich zúčastniť všetci, ktorým bolo dieťa blízke a ktorí cítia potrebu porozprávať sa a podeliť sa o svoje skúsenosti s ľuďmi s podobným osudom. Môžu prísť nielen rodičia a deti, ale aj starí rodičia a iní príbuzní, susedia a pod. Pre deti je pripravený osobitný program – hry, tvorivé aktivity a pod.

d/ Uverejnenie osobných príbehov a názorov na našej webovej stránke

Osobné príbehy a názory rodičov, ktorí strácajú/stratili dieťa, môžu rodinám v podobnej situácii, ale aj širokej verejnosti priniesť podporu a inšpiráciu k zamysleniu. Nezisková organizácia PLAMIENOK prevádzkuje na svojej webovej stránke podstránku: *Zo života rodín*, kde je možné príbehy a názory si prečítať.

IX. Starostlivosť o smrteľne choré deti a ich rodiny v roku 2010

1. Starostlivosť o deti a rodiny

V roku 2010 sme sa starali o **22 smrteľne chorých detí a ich rodiny (10 dievčat a 12 chlapcov)**. Počas roka sme prijali do starostlivosti **17 nových detí**, o 5 detí sme sa starali už v predchádzajúcom roku. **11 detí zomrelo**, 10 z nich doma a 1 dieťa v nemocnici, 2 deti sme prepustili z domácej starostlivosti (choroba dieťaťa sa nezhoršovala).

11 detí trpelo nevyliciteľnou nádorovou chorobou (leukémie, nádory mozgu, kostí, nádor svalstva, semenníkov), 11 detí nenádorovými chorobami (neurodegeneratívne a metabolické choroby, vrodené vývojové vady orgánov, ťažká forma detskej mozgovej obrny).

Priemerný vek detí, ktoré boli v roku 2010 v starostlivosti hospicu bol 9 rokov a 6 mesiacov. Najmladšie dieťa malo 6 mesiacov, najstaršia pacientka mala 18 rokov a 7 mesiacov.

Priemerná dĺžka starostlivosti o všetky deti v roku 2010 bola **130 dní** (4 mesiace a 10 dní). Priemerná dĺžka starostlivosti v skupine detí, ktoré zomreli, bola v roku 2010 **53 dní** (1 mesiac a 23 dní), najkratšia doba starostlivosti v tomto roku bola 2 dni, najdlhšia 194 dní (6 mesiacov a 14 dní).

Analýza návštev

Počas roka sme uskutočnili **266 návštev (237 plánovaných a 29 akútnych) a strávili sme v rodinách takmer 546 hodín**. Návštevy môžu mať viacero cieľov súčasne. Napr. aj zdravotné vyšetrenie, aj sprevádzanie, aj sociálna pomoc. Keďže dĺžka starostlivosti väčšiny detí v hospici je krátka a prichádzajú vo veľmi zlom zdravotnom stave, cieľom nadpolovičnej väčšiny návštev bolo zdravotné vyšetrenie detí a úprava liečby a zároveň podpora celej rodiny v rámci sprevádzania. Väčšinu rodín sme navštívili po úmrtí dieťaťa minimálne raz. Počet rodín, ktoré boli od založenia organizácie v našej starostlivosti a vyťaženosť tímu, nás podporovali v práci na rozvoji projektu Denného centra pre rodiny po strate dieťaťa, kam by mohli smútiace rodiny, resp. jej členovia dochádzať (viď. Denné centrum hospicu – str. 22).

Rodiny sa o možnosti domácej hospicovej starostlivosti dozvedeli prevažne od ošetrojúceho lekára alebo cez webovú stránku. Najviac sa obávali, že ich dieťa bude neznesiteľne trpieť a nebudú mu vedieť pomôcť. Podľa vyjadrenia rodičov, ani jedno z detí netrpelo v koncovej fáze života neznesiteľne. Ocenili odbornú medicínsku pomoc ako aj podporu a sprevádzanie všetkými členmi hospicového tímu.

Tab. 1 Analýza domácich návštev

Domáce návštevy	Všetky		Akútne		Plánované		Zdravotná		Sprevádzanie		Sociálna		Po úmrtí	
	počet	hodiny	počet	hodiny	počet	hodiny	počet	hodiny	počet	hodiny	počet	hodiny	počet	hodiny
2010														
Január	10	18:15	0	0	10	18:15	6	12:30	9	16:45	7	11:45	4	5:45
Február	12	23:15	0	0	12	23:15	9	16:30	12	23:15	4	8:05	3	6:45
Marec	26	46:10	6	9:45	20	36:25	24	42:40	25	45:10	7	11:55	0	0
Apríl	24	51:40	4	5:25	20	46:15	19	39:55	23	50:40	9	22:30	2	4:30
Máj	29	71:40	4	21:20	25	50:20	20	57:20	29	71:40	12	24:05	6	10
Jún	25	51:10	1	2:30	24	48:40	19	39:55	25	51:10	10	19:40	0	0
Júl	28	68:40	5	14:45	23	53:55	16	42:10	23	59:55	8	20:55	8	13:15
August	20	33:55	1	1	19	32:55	12	22:15	17	29:40	9	16:10	5	7:55
September	20	29:25	0	0	20	29:25	12	19:25	19	28:55	9	12:25	5	5:30

Október	17	32:10	1	3	16	29:10	12	25:25	14	26:50	10	18:10	2	2:15
November	21	45:35	2	5	19	40:35	15	36:15	20	43:35	11	22:35	2	3:15
December	34	73:55	5	11	29	62:55	30	64:55	34	73:55	11	19:10	1	4
CELKOM	266	545:50	29	73:45	237	472:05	194	418:25	250	521:30	107	207:25	38	63:10

Analýza najazdených kilometrov a času

Za rodinami dochádzame domov 3 osobnými automobilmi v okruhu cca 200 km od Bratislavy. V roku 2010 sme celkovo najazdili 34 080 km. Celkovo sme v autách najazdili cca 624 hodín.

Tab. 2 Analýza najazdených kilometrov v súvislosti s domácimi návštevami detí a rodín

Dieťa	Jan	Feb	Mar	Apr	Máj	Jún	Júl	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Celkom
L.T.	-	400	1600	300	-	-	-	100	200	-	-	-	2600
G.Š.	-	-	-	-	-	-	840	560	280	280	-	560	2520
J.D.	-	-	24	56	64	8	-	8	-	-	-	-	160
M.E.	244	244	-	244	-	-	-	244	-	-	-	-	976
Š.S.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M.M.	-	-	-	-	-	-	-	372	496	372	620	620	2480
K.S.	30	30	30	90	30	60	-	90	120	30	30	90	630
M.T.	200	-	200	200	-	200	200	200	-	200	-	200	1600
O.A.	-	-	-	-	258	258	86	344	172	344	172	344	1978
B.S.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	736	736	1472
N.K.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	16
Š.V.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	290	2900	3190
V.K.	-	-	-	-	240	-	-	-	-	-	-	-	240
M.T.	160	160	160	160	240	240	240	160	80	-	-	-	1600
K.A.	324	324	324	972	324	648	324	-	324	324	-	324	4212
M.Z.	-	-	-	230	1840	2070	2070	-	-	-	-	-	6210
S.N.	-	-	-	-	-	-	-	-	210	630	210	-	1050
T.V.	-	-	-	-	-	-	-	-	648	-	-	-	648
K.A.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1020	-	1020
B.B.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	80	80	160	320
Z.L.	-	-	-	150	-	-	-	-	-	-	-	-	150
S.P.	-	-	168	168	84	168	84	84	84	84	-	84	1008
Celkom	958	1158	2506	2570	3080	3652	3844	2162	2614	2344	3158	6034	34080

Tab. 3 Analýza najazdeného času

Dieťa	Jan	Feb	Mar	Apr	Máj	Jún	Júl	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Celkom
L.T.	-	9:05	36:10	8:10	-	-	-	0:45	2:45	-	-	-	56:55
G.Š.	-	-	-	-	-	-	11	6:30	3:05	3:15	-	8:45	32:35
J.D.	-	-	1:40	3:10	1:40	0	-	0	-	-	-	-	6:30
M.E.	3:45	3:40	-	3:30	-	-	-	3	-	-	-	-	13:55
Š.S.	-	-	-	-	-	7:30	15:20	-	0:45	-	-	-	23:35
M.M.	-	-	-	-	-	-	-	5	7:35	5:20	6:45	9:45	34:25
K.S.	0:45	1	1	2:05	0:30	1:10	-	1:45	0:55	0	1	2:30	12:40

M.T.	2:40	-	3:30	3	-	3:15	3:15	3	-	6:45	-	2:45	28:10
O.A.	-	-	-	-	5:30	6:15	1:35	9	4:45	8	3:25	5	43:30
B.S.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11:55	8:15	20:10
N.K.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1:30	1:30
Š.V.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3:30	38:45	42:15
V.K.	-	-	-	-	7:30	-	-	-	-	-	-	-	7:30
M.T.	3:15	2:40	2:45	2:25	4:25	9:15	4:45	3:40	1	-	-	-	34:10
K.A.	5:15	4:30	4:40	16:20	4:35	11:35	5:15	-	5	5:15	-	5:30	67:55
M.Z.	-	-	-	3:15	24:30	28:55	26:30	-	-	-	-	-	83:10
S.N.	-	-	-	-	-	-	-	-	3:45	10:15	3:05	-	17:05
T.V.	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	10
K.A.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32:45	-	32:45
B.B.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2:20	1:30	5	8:50
Z.L.	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	4
S.P.	-	-	4:25	3:55	2:45	4	1:45	1	3:30	2	-	2:20	25:40
Celkom	22	27:50	54:10	49:50	51:25	71:55	69:25	34	43:05	46:05	63:55	90:05	623:45

2. Sprevádzanie rodín a hodnotenie klinickej práce v roku 2010

Rok 2010 bol rokom nových skúseností pri sprevádzaní o rodiny, ktorých dieťa trpí nevyliciteľnou chorobou iného ako nádorového pôvodu. Zdravotný stav sa u týchto detí väčšinou zhoršuje náhle. Rodiny prechádzajú obdobiami opakovaných kríz, keď je zdravotný stav dieťaťa kritický. Krízy prinášajú na jednej strane tlak na rozhodovanie (kde chcem s dieťaťom byť, ako intenzívne nechám svoje dieťa liečiť), na druhej strane obrovskú neistotu, či dieťa krízu prekoná. Sprevádzanie týchto rodín vyžaduje od pracovníka tímu schopnosť zvládať neistotu a vypätie v kríze.

Tab. 4 Pacienti Detského hospicu v roku 2010

	Pacient	Vek	Bydlisko	Diagnóza	Dátum zahájenia star.	Dátum úmrtia	Počet dní v star. DH PLAMIENOK 2010	Počet dní v star. DH PLAMIENOK celkom	Návštevy počas života	Návštevy po úmrtí
1	L.T.	6 mes.	Veľké Dvorníky	Werdnig-Hoffmanova choroba	9.2.2010	1.4.2010	51	51	21	5
2	G.Š.	12 mes.	Dubnica n.Váhom	Syndróm polycystických obličiek	6.7.2010	prepustený zo starostlivosti	178	293	9	-
3	J.D.	2 roky	Bratislava	Nádor mozgu	22.3.2010	4.5.2010	43	43	12	8
4	M.E.	2 roky 7 mes.	Nemečky	Vrodená srdcová vada	4.4.2009	prepustená zo starostl.	364	654	4	-
5	Š.S.	3 roky 8 mes.	Trnava	Akútna leukémia	21.6.2010	15.7.2010	24	24	8	4
6	M.M.	4 roky 2 mes.	Sereď	Nádor mozgu	2.8.2010	22.12.2010	142	143	19	1
7	K.S.	5 rokov	Bratislava	Apertov syndróm	16.4.2008	-	364	1104	21	-
8	M.T.	6 rokov 7 mes.	Krajné	Metabolická choroba	19.5.2005	-	364	2167	8	-
9	O.A.	7 rokov 1 mes.	Budmerice	Detská mozgová obrna	13.5.2010	-	232	232	23	-
10	B.S.	8 rokov 1 mes.	Nevidzany	Nádor mozgu	9.11.2010	-	52	52	8	-
11	N.K.	8 rokov 7 mes.	Bratislava	Myasténia	23.12.2010	-	8	8	1	-
12	Š.V.	9 rokov 8 mes.	Brehy	Nádor mozgu	27.11.2010	-	34	34	11	-
13	V.K.	10 rokov 7 mes.	Trnava	Ewingov sarkóm	21.5.2010	23.5.2010	2	2	3	1
14	M.T.	10 rokov 7 mes.	Malacky	Detská mozgová obrna	12.12.2006	14.7.2010	194	1310	18	5
15	K.A.	12 rokov 8 mes.	Štúrovo	Alagille syndróm	11.12.2007	-	364	1231	13	-
16	M.Z.	12 rokov 9 mes.	Myjava	Kostný nádor	20.4.2010	18.7.2010	89	89	24	3
17	S.N.	13 rokov 3 mes.	Komárno	Nádor mozgu	29.9.2010	14.10.2010	15	15	2	3
18	T.V.	14 rokov 4 mes.	Štúrovo	Rabdomyosarkóm	22.9.2010	26.9.2010	4	4	1	1
19	K.A.	14 rokov 10 mes.	Šahy	Nádor semeníkov	5.11.2010	22.11.2010	17	17	5	1
20	B.B.	15 rokov 4 mes.	Holíce	Detská mozgová obrna	15.12.2010	-	16	16	4	-
21	Z.L.	16 rokov 4 mes.	Mužla	Akútna leukémia	6.4.2010	30.4.2010	24	24	1	-
22	S.P.	18 rokov 7 mes.	Michal na Ostrove	Muskulárna dystrofia	23.3.2010	-	283	283	12	-
	Smútiace rodiny z rokov 2002 - 2010									11
	SPOLU:								228	38
	SPOLU VŠETKY NÁVŠTEVY:								266	

Tab. 5 Vývoj starostlivosti o deti a rodiny v jednotlivých rokoch

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet detí	7	11	9	11	16	16	23	14	22
<i>nádorové dg.</i>	7	9	6	8	12	8	14	7	11
<i>nenádorové dg.</i>	0	2	3	3	4	8	9	7	11
Zomrelo	3	8	7	7	13	10	13	9	11
<i>doma</i>	3	5	7	6	11	9	11	8	10
<i>v nemocnici</i>	0	3	0	1	2	1	2	1	1
Prepustení	0	0	0	0	0	0	3	0	2
Počet návštev	no data	189	82	132	183	171	191	186	266
Priemerná doba starostlivosti u zomrelých detí	57	89	142	99	39	42,1	51	42	53

Rok 2010 bol rokom, v ktorom sme vykonali najväčší počet domácich návštev od doby založenia organizácie. Získavali sme nové skúsenosti najmä v sprevádzaní rodín, ktorých deti trpeli nenádorovými chorobami.

3. Starostlivosť o rodiny, ktoré stratili dieťa

V roku 2010 sme pokračovali v snahe podporiť aj rodiny v smútení – *formou menšieho počtu individuálnych návštev* a jedného víkendového stretnutia svojpomocnej skupiny smútiacich rodín, ktoré sa uskutočnilo 1. – 3. 10. 2010.

Väčšinu rodín sme navštívili po úmrtí minimálne raz, niektoré opakovane. V niektorých rodinách sme boli prítomní v momente úmrtia. Vo väčšine rodín, o ktoré sa staráme, prebieha proces smútenia fyziologicky a nevyžadujú špeciálnu odbornú intervenciu. Rodiny si väčšinou dokážu nájsť ľudí z okolia, ktorí im poskytnú podporu. Napriek tomu vnímame návštevy ako nedostatočné. V roku 2010 prebiehala rekonštrukcia priestorov Denného centra pre rodiny po strate dieťaťa, ktoré sme v roku 2009 získali.

V dňoch **1. - 3. 10. 2010** sa v **Modre – Harmónii** konalo pod záštitou detského hospicu PLAMIENOK za podpory Nadácie VÚB **8. víkendové stretnutie rodín, ktoré stratili dieťa**. Zúčastnilo sa ho 17 rodín s 13 deťmi a 8 pracovníkov hospicového tímu. Podelili sa navzájom o časť svojich príbehov a spoločne sa delili o bolesť aj radosť, ktoré život prináša. Hospicový tím pripravil aj program pre deti, časť programu zdieľali rodičia aj deti spolu. Sobotňajší večer patrilo kapele Funny Fellows - 1860 - 1925 OLD TIME BAND, ktorá svojím humorom a hudbou priniesla radosť a úsmev na tvárach všetkých. Stretnutie vyvrcholilo v nedeľu spoločnou bohoslužbou a rozlúčkovým obedom.

Výlet do jaskyne Driny

Spoločné zdieľanie životných skúseností

Rodičia nám napísali: (viac na str. 54)

Na toto stretnutie sme sa tešili. Boli sme tu prvý krát a dúfam, že nie posledný. Páčilo sa nám asi všetko a myslím, že keď niekomu aj nie, je vždy možnosť vybrať si, čo všetko vyhovuje človeku: podľa toho čo a ako to cíti. Tieto dni sme sa veľmi intenzívne zamýšľali o všetkom okolo smrti a živote po takejto situácii. Hlavne myšlienkami sme boli s Timuškou po celé tieto strávené chvíle a dúfam, že aj ona s nami. Samko sa tu cítil asi tiež super a má a bude mať príjemné spomienky na Modru. Všetci z Plamienka sú empatickí ľudia a vedia pochopiť – aj keď oni také situácie možno neprežili v súkromí, prežívajú ich naplno s nami všetkými. Takže sa tešíme na ďalšie stretnutie s „Vami“.

Ďakujeme rodina M. (S+P+S)

Denné centrum pre rodiny, ktoré stratili dieťa

Stretnutia s rodinami po strate dieťaťa nás inšpirovali k rozvoju projektu Denného centra hospicu, kam by mohli prichádzať nielen smútiaci rodičia ale aj súrodenci, či starí rodičia. Na Slovensku t.č. neexistuje inštitúcia, ktorá by sa venovala problematike sprevádzania a podpory rodín v smútení. V roku 2009 sme získali do osobného vlastníctva nebytové priestory na Zadunajskej ul. 6/A cca 50 m od priestorov nášho vzdelávacieho centra. Priestory sme v roku 2010 zrekonštruovali a zariadili. Pozostávajú z časti pre rodiny a z administratívnej časti, kde vyškolení dobrovoľníci centra ako aj zamestnanci majú priestor pre štúdium, supervíziu a administratívnu prácu. V časti pre rodiny a súrodencov budú mať rodiny možnosť požiadať o odborné konzultácie zamestnancov centra a stretnúť sa s nimi v konzultačnej miestnosti. Pre deti (po strate svojho súrodenca) je pripravená špeciálne zariadená herňa, kde budú mať možnosť nielen sa zabaviť, ale aj vyjadriť prostredníctvom hry v blízkosti školeného odborníka alebo dobrovoľníka to, čo ich trápi. Súčasťou centra je aj tzv. senzory room, miestnosť ponúkajúca zmyslové stimuly, oddych, relaxáciu, ale aj pomoc pri prekonávaní bolesti a smútku. V neformálnej časti pre rodiny a v kuchynke majú rodičia možnosť neformálne sa porozprávať medzi sebou ako aj s pracovníkmi centra.

V novembri 2010 nám Bratislavský samosprávny kraj udelil povolenie na prevádzku centra.

4. Poskytovanie sociálnej starostlivosti – zhodnotenie finančnej pomoci

Detský hospic PLAMIENOK n. o. má od roku 2007 akreditáciu na vykonávanie sociálnej prevencie a na poskytovanie sociálneho poradenstva pre deti a rodiny. Podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, účinného od 1.1.2009, sme museli požiadať Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR o akreditáciu na odbornú činnosť - na poskytovanie špecializovaného sociálneho poradenstva. Pred komisiu sme predstúpili v decembri 2009. Akreditáciu sme získali na 3 roky, rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 29.12.2009.

Služby 3 sociálnych pracovníčok (Mgr. Jana Mózešová, Mgr. Katarína Maťová a Mgr. Daniela Kohútová) využila väčšina rodín, ktoré boli v našej starostlivosti počas roku 2010. Rodiny, ktoré sociálnu pomoc nevyužili, boli rodiny, ktorých dieťa bolo prijaté do hospicu v terminálnom stave a dĺžka hospicovej starostlivosti počas života dieťaťa bola veľmi krátka. Základné sociálne poradenstvo a sociálnu pomoc vo finančnej podobe poskytujeme každej rodine po úmrtí dieťaťa.

Rodiny sa na nás obracali najmä s otázkami súvisiacimi s ich nárokmi na sociálnu pomoc a podporu zo strany štátu a obce (napr. ako si môžu požiadať o preukaz ťažko zdravotne postihnutého a o kompenzácie ĽZP, materské a rodičovské dovolenky, čerpanie OČR a dovoleniek u zamestnávateľa, na koho sa obrátiť, kedy a čo na to potrebujú a pod.). Viaceré rodiny využili našu podporu pri komunikácii s pracovníkmi zdravotných poisťovní a distribútorských firiem, pri získavaní kompenzačných pomôcok pre svoje deti (špeciálna posteľ, odsávačka, pomôcky na kúpanie), či pri vybavovaní výnimiek na nadlimitné množstvá špeciálneho zdravotníckeho materiálu (odsávacie katétre, tracheostomické kanyly, filtre...). Niekoľko rodín riešilo spoluprácu so školami, ktoré ich choré deti navštevovali, vzťahy so zamestnávateľmi, vyhľadávanie odbornej psychologickéj alebo psychiatrickej pomoci. Tieto potreby rodín nás podnietili k vytváraniu siete odborníkov v regiónoch, kde rodiny žijú. Postupne oslovujeme pracovníkov jednotlivých Úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, pracovníkov obcí, škôl či iných organizácií, s ktorými naše rodiny prichádzajú do kontaktu a ponúkame im spoluprácu pri zvyšovaní kvality života našich spoločných klientov v okruhu do 200 km od Bratislavy, tak ako sa o deti staráme.

Tak ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2010 sme pri práci v rodinách citlivo vnímali finančnú záťaž, s ktorou sa musia vyrovnávať rodiny s nevyliciteľne chorým dieťaťom. Rodinám v deň úmrtia štát pozastavuje vyplácanie peňažného príspevku za opatrovanie a rodič ostáva bez práce, musí sa ísť zaevidovať na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny, musí sa chodiť pravidelne hlásiť a musí si začať hľadať prácu alebo sa stane dobrovoľne nezamestnaným, čo je zvyčajne pre rodiny finančne neúnosné, keďže si musia sami začať platiť preddavky do zdravotnej poisťovne. Bolesť zo straty dieťaťa je tak veľká, že rodičia (najčastejšie matka) nemajú silu a energiu písať žiadosti o nové zamestnanie a chodiť po konkurzoch a navyše finančná situácia v rodine býva často kritická. V niektorých rodinách finančná situácia aj počas života dieťaťa nie je jednoduchá. Rodinám preto poskytujeme priamu finančnú podporu – preplácame im doplatky za lieky a špeciálny zdravotnícky materiál. Okrem tejto pomoci, rodiny v náročnej finančnej situácii počas života dieťaťa alebo bezprostredne po jeho úmrtí môžu PLAMIENOK n. o. priamo požiadať o finančný príspevok. O jeho pridelení rozhoduje 3 členná sociálna komisia. V roku 2010 o pomoc požiadalo a po schválení sociálnej komisie dostalo 11 rodín v celkovej výške 5 489,64 €. Všetky rodiny, ktorým bol príspevok poskytnutý, pomoc veľmi ocenili.

Sociálna komisia hospicu: 2 zamestnanci hospicu pracujú v sociálnej komisii. Zvoláva ju ktorýkoľvek člen tímu alebo sociálny pracovník po predložení žiadosti rodiny. Sociálna komisia rozhoduje o finančnej/materiálnej pomoci, ktorú poskytujeme rodinám počas života dieťaťa a bezprostredne po úmrtí. Celkovú výšku finančnej pomoci všetkým rodinám v roku 2010 schválila správna rada hospicu v januári 2010.

Členovia sociálnej komisie:

Mgr. Jana Mózešová – sociálny pracovník hospicu a zodpovedný zástupca za odbornú činnosť –
špecializované sociálne poradenstvo

Mgr. Katarína Maťová – sociálny pracovník hospicu

Mgr. Svetlana La Garde – členka správnej rady

Tab. 6 Finančná sociálna pomoc rodinám v roku 2010

	Rodina	Mesiac	Výška v €
1.	rodina M.	január 2010	497,91
2.	rodina N.	január 2010	497,91
3.	rodina D.	február 2010	497,91
4.	rodina K.	máj 2010	500
5.	rodina L.	máj 2010	497,91
6.	rodina J.	máj 2010	500
7.	rodina V.	jún 2010	498
8.	rodina O.	jún 2010	500

9.	rodina Š.	august 2010	500
10.	rodina S.	október 2010	500
11.	rodina Ká.	november 2010	500
	SPOLU		5 489,64

Súčasťou sociálnej starostlivosti jej aj preplácanie doplatkov za lieky, ktoré deti potrebujú v rámci domácej liečby. V roku 2010 sme rodinám preplatili lieky v celkovej sume: 3 330,18 €.

PLAMIENOK n. o. v spolupráci s jednotlivcami a organizáciami daroval v roku 2010 deťom a rodinám okrem finančnej pomoci napríklad stravné lístky, tankovacie poukážky, drogériu (hygienické potreby, pracie prostriedky), školské pomôcky, sladkosti a malé darčeky – hračky, vitamíny, nutridrinky, plienky, zdravotný kočík, zimné boby (3 ks), pripojenie na internet, finančný príspevok na nájom, plyn, elektrinu, polohovacie pomôcky.

X. Vzdelávacie, výskumné a publikačné aktivity hospicu

Vzdelávanie je základom rozvoja a zmien a jedinou možnosťou ako zvyšovať kvalitu pomoci deťom a rodinám. Venovali sme mu aj v minulosti a obzvlášť v tomto roku veľa pozornosti aj finančných prostriedkov. Na Slovensku sme jediné zariadenie, ktoré sa špecializuje na pomoc smrteľne chorým deťom a rodinám a máme s touto prácou najdlhšie skúsenosti. Radi tieto skúsenosti odovzdávame ďalej. Snažili sme sa aj v tomto roku aj v minulosti nájsť kvalitných odborníkov v zahraničí, ktorí by boli ochotní odovzdať svoje skúsenosti a vedomosti a pomohli nám v hospici aj ostatným záujemcom odborne aj osobnostne sa posunúť. Vzdelávanie v paliatívnej oblasti nie je iba záležitosť informácií, ale zahŕňa aj sebaopoznávanie a rozvoj komunikačných schopností. Pri práci so smrteľne chorými deťmi a rodinami pomáhame nielen rozumom, ale aj srdcom. Všetky naše vzdelávacie aktivity od samého začiatku vždy zahŕňali prednáškovú a seminárnu časť o nových informáciách, ako aj seba poznávacie workshopy a komunikačné tréningy. Rok 2010 bol z tohto hľadiska veľmi úspešný.

VZDELÁVACIE PODUJATIA HOSPICU V PREDCHÁDZAJÚCICH ROKOCH

1. Bratislavské semináre detskej paliatívnej starostlivosti 2003-2006

Od roku 2003, už tradične v júni, organizoval Detský hospic PLAMIENOK bratislavské semináre v detskej paliatívnej starostlivosti. Boli určené odbornej verejnosti a študentom, ktorí prichádzali do kontaktu so smrteľne chorými a zomierajúcimi deťmi a s ich rodinami – lekárom, zdravotným sestram, psychológom, sociálnym pracovníkom a duchovným. V prednáškovvej a diskusnej časti účastníci diskutovali o problémoch liečby, ošetrovania, sprevádzania a komunikácie, sociálnej a duchovnej pomoci dieťaťu a rodine. Pozvaní lektori prinášali nové poznatky a skúsenosti zo zahraničia. Detský hospic PLAMIENOK dlhodobo spolupracoval s odborníkmi zo Španielska a z Poľska, najmä s prof. Rubenom Bildom, Ivanom Gomezom a Dr. Tomaszom Dangelom. Často sa hovorí: „Aby človek pochopil, musí najprv zažiť“. Preto súčasťou seminárov je vždy aj zážitková časť. Pod vedením zahraničných lektorov s dlhoročnými skúsenosťami so zomierajúcimi deťmi mali účastníci možnosť zlepšiť si svoje komunikačné zručnosti, pochopiť a vyskúšať si nové techniky komunikácie a sprevádzania detí.

V roku 2003 bol **1. bratislavský seminár v detskej paliatívnej starostlivosti** venovaný rozboru základných techník kreatívneho sprevádzania detí a ich rodín, formovaniu a vedeniu tímu, ktorý pracuje v oblasti detskej paliatívnej starostlivosti a pomoci rodinám v procese smútenia.

V roku 2004 sme sa na **2. bratislavskom seminári v detskej paliatívnej starostlivosti** zaoberali etickými problémami v detskej paliatívnej starostlivosti, problémami pri určovaní hraníc medzi kuratívnu a paliatívnu liečbou, liečbou a starostlivosťou v posledných dňoch a hodinách, ako aj procesom smútenia.

Od roku 2005 (15. - 17. 6. 2005) dostal **3. bratislavský seminár v detskej paliatívnej starostlivosti** medzinárodný charakter. Diskutovali sme o definícii pojmu detská paliatívna starostlivosť, o oznamovaní zlých správ, o rozhodovaní v detskej paliatívnej starostlivosti, o zomieraní detí v nemocnici, o problémoch medzi zomierajúcimi deťmi, rodičmi a súrodencami, zhrnuli sme najčastejšie problémy ošetrovateľskej starostlivosti a liečby symptómov zomierajúcich detí. Deň pred zahájením dňa 14. 6. 2005 sa v posluchárni prof. Churu v Detskej fakultnej nemocnici v Bratislave na Kramároch konala verejná prednáška prof. Rubena Bilda: „Dieťa zomiera, čo môžeme urobiť?“

V roku 2006 sa v seminárnej miestnosti fi Siemens uskutočnil v poradí už **4. bratislavský seminár v detskej paliatívnej starostlivosti**. Predchádzala mu tlačová konferencia v kaviarni Radnička, na ktorej sme novinárov oboznámili s problematikou starostlivosti o smrteľne choré dieťa na Slovensku a vo svete a so štatistikou výskytu smrteľných chorôb v detskom veku na Slovensku, ktorú pripravil Detský hospic PLAMIENOK v spolupráci s Ústavom zdravotníckych informácií a štatistiky.

Seminára sa zúčastnilo 25 účastníkov. Viedli ho odborníci Detského hospicu PLAMIENOK a pozvaní hostia zo Španielska a Poľska. V dopoludňajších prednáškových a diskusných blokoch mali účastníci možnosť dozvedieť sa viac o základných otázkach detskej paliatívnej starostlivosti, o spôsobe práce v Detskom hospicu PLAMIENOK, o etických problémoch paliatívnej starostlivosti v perinatálnom období, o paliatívnej starostlivosti v nemocnici, o metóde kreatívneho sprevádzania detí a adolescentov. Popoludňajšie workshopy boli venované práci s dieťaťom, ktoré je v každom z nás, spôsobom ako sa môžu ľudia pracujúci so smrteľne chorými deťmi a ich rodinami starať o seba a tiež o práci v chaose, ktorý starostlivosť o tieto deti prináša. Deň pred zahájením seminára sa v posluchárni prof. Churu v DFNSP na Limbovej ul. č. 1 na Kramároch uskutočnila verejná prednáška prof. Rubena Bilda na tému „Ako liečiť a sprevádzať zomierajúce deti, ako ich rodinám pomáhať“.

2. Ďalšie vzdelávacie aktivity v predchádzajúcich rokoch

V roku 2005 organizoval Detský hospic PLAMIENOK jednodňový seminár **Psychologická pomoc rodine s onkologicky chorým dieťaťom**. Seminára sa zúčastnilo 12 účastníkov, pracovníkov Detského hospicu PLAMIENOK, Detského onkologického oddelenia a Detského kardiocentra DFNSP v Bratislave. Seminár viedla PhDr. Martina Kosová, psychoterapeutka Masarykovho onkologického ústavu v Brne.

V roku 2006 organizoval PLAMIENOK n. o. v zasadacej miestnosti Detskej onkologickej kliniky **Seminár o komunikácii so smrteľne chorým dieťaťom a jeho rodinou v nemocnici**. Seminár viedla psychologička a psychoterapeutka PhDr. Martina Kosová z Brna. Zúčastnilo sa ho 15 profesionálov – lekári, zdravotné sestry, psychológovia a sociálny pracovník Detskej onkologickej kliniky, Detského kardiocentra a Detského hospicu PLAMIENOK. Seminár bol venovaný rozboru najčastejších komunikačných problémov súvisiacich s rozhovorom so smrteľne chorými deťmi a ich rodinami – strachu zo smrti, pocitov viny, reakcií v krízových situáciách, pomoci v šoku, depresii, starostlivosti o súrodencov ako aj umelej výžive v terminálnom štádiu.

V roku 2007 sme dňa 25. 1. 2007 pod záštitou prezidenta republiky pána Ivana Gašparoviča slávnostne otvorili na Zadunajskej ulici číslo 6 v Bratislave prvé **Vzdelávacie v centrum detskej paliatívnej starostlivosti** a zahájili prvý **Dvojročný akreditovaný vzdelávací program v detskej paliatívnej starostlivosti s medzinárodnou účasťou**, ktorí vedú zahraniční lektori. Vzdelávania sa zúčastnilo 28 odborníkov z celého Slovenska (lekári, zdravotné sestry, psychológovia, špeciálni pedagógovia a duchovní ako aj študenti týchto vedných disciplín). V období dvoch rokov (2007-2008) mali možnosť zúčastniť sa 6 výukových stretnutí (192 výukových hodín), ktoré odborne viedli svetovo uznávaní odborníci pracujúci so smrteľne chorými a zomierajúcimi deťmi a smútiacimi rodinami v zahraničí ako aj odborníci Detského hospicu PLAMIENOK. Každé výukové stretnutie pozostávalo zo 4 výukových dní. Dvojročný vzdelávací program ponúkol účastníkom možnosť získať a osvojiť si vedomosti a zručnosti vo všetkých oblastiach detskej paliatívnej starostlivosti (symptómový manažment, sprevádzanie a psychologická podpora rodiny, sociálna a duchovná starostlivosť). Pozostával z teoretickej a praktickej časti a bol realizovaný formou seminárov a workshopov. Dorozumievacím jazykom bola angličtina. Účastníci mali k dispozícii zoznam študijnej literatúry.

Prvý rok (2007) vzdelávacieho programu mal názov „Úvod do detskej paliatívnej starostlivosti“. Uskutočnili sa 3 vzdelávacie stretnutia: 25. - 28. január 2007, 31. máj - 3. jún 2007 a 11. - 14. október 2007.

V roku 2008 sme pokračovali vo **Vzdelávacom programe v detskej paliatívnej starostlivosti s medzinárodnou účasťou**. Druhý rok (2008) vzdelávacieho programu mal názov „Stratégie riešenia problémových situácií v oblasti detskej paliatívnej starostlivosti“. Účastníci si počas tohto roku rozšírili a prehĺbili poznatky a skúsenosti, ktoré získali počas roku 2007. Uskutočnili sa 3 vzdelávacie stretnutia: 24. - 27. január 2008, 5. - 8. jún 2008, 18. - 21. september 2008. Všetci účastníci programu v súlade so vstupnou zmluvou absolvovali minimálne 80% výukových hodín a zložili skúšku pozostávajúcu z písomnej a ústnej časti a dostali akreditovaný certifikát.

Počas roka 2008 malo 15 vybraných účastníkov možnosť absolvovať nový vzdelávací program **"Sprevádzanie rodín v smútení 2008"**. Vybraní účastníci sa už v minulosti zúčastnili na vzdelávacích aktivitách organizovaných Detským hospicom. Počas piatich dvojdňových stretnutí (spolu 80 hodín) mali účastníci pod vedením Dr. Ivana Gomeza možnosť prostredníctvom zážitku na sebe a teoretických vstupov získať znalosti a zručnosti nevyhnutné pri sprevádzaní detí a dospelých v smútení.

V spolupráci s LF UK sme v letnom semestri šk. roku 2008 prvý krát organizovali nepovinný predmet **„Manažment symptómov a starostlivosť o smrteľne choré dieťa a rodinu“**. Prihlásilo sa 35 študentov LF UK, psychológie, fyzioterapie, liečebnej aj špeciálnej pedagogiky. Prednášok a seminárov počas 12 dvojhodinových výukových stretnutí sa zúčastnilo priemerne 20 študentov. Zápočet za minimálne 80% účasť dostalo 13 študentov.

V roku 2009 sme otvorili ďalší cyklus **Dvojročného vzdelávacieho programu v detskej paliatívnej starostlivosti s medzinárodnou účasťou**. V rámci prvého roku s názvom „Úvod do detskej paliatívnej starostlivosti“ sa uskutočnili 3 vzdelávacie stretnutia: 22. - 25. január 2009, 4. - 7. jún 2009, 1. - 4. október 2009. Zúčastnilo sa ho 29 odborníkov a študentov pomáhajúcich profesií.

Počas roka 2009 malo 24 účastníkov možnosť absolvovať vzdelávací program **„Sprevádzanie rodín v smútení 2009“**. Počas šiestich dvojdňových stretnutí (spolu 66 hodín) mali účastníci pod vedením Dr. Ivana Gómeza možnosť prostredníctvom zážitku na sebe a teoretických vstupov získať znalosti a zručnosti nevyhnutné pri sprevádzaní detí a dospelých v smútení.

V spolupráci s LF UK sme v letnom semestri šk. roku 2008/2009 opäť otvorili nepovinný predmet pre medikov **„Princípy liečby a starostlivosti o nevyliciteľne choré deti v detskom domácom hospici“**. Prihlásilo sa 35 študentov študujúcich odbor medicína, psychológia, fyzioterapia, liečebná a špeciálna pedagogika. Prednášok a seminárov počas 12 dvojhodinových výukových stretnutí sa zúčastnilo priemerne 20 študentov. Zápočet za minimálnu 80 % účasť dostalo 13 študentov.

VZDELÁVACIA ČINNOSŤ NEZISKOVEJ ORGANIZÁCIE PLAMIENOK V ROKU 2010:

Aj v roku 2010 sme intenzívne pokračovali vo výuke a vo vzdelávaní. Vo vzdelávacom centre Detskej paliatívnej starostlivosti prebiehali 4 samostatné vzdelávacie programy:

1. V roku 2010 pokračoval dvojročný **Vzdelávací program v oblasti detskej paliatívnej starostlivosti s medzinárodnou účasťou**, ktorý sme otvorili v roku 2009. V období dvoch rokov mali možnosť účastníci absolvovať 192 výukových hodín, ktoré odborne viedli svetovo uznávaní odborníci pracujúci so smrteľne chorými a zomierajúcimi deťmi v zahraničí, ako aj odborníci neziskovej organizácie PLAMIENOK. V roku 2010 bol program rozdelený na 3 výukové stretnutia (3 intenzívne víkendy):
Výukové stretnutie č. I: „Nové výzvy, nové obavy“ (28. – 31. január 2010),

Výukové stretnutie č. II: „Zážitok Bild‘ s Inner Circus“ (3. – 6. jún 2010),
Výukové stretnutie č. III: „Žijeme a pracujeme s humorom“ (23. – 26. september 2010).

Vzdelávania sa zúčastnilo 28 odborníkov a študentov pomáhajúcich profesií (lekári, zdravotné sestry, psychológovia, sociálni pracovníci, duchovní). Účastníci vzdelávania si osvojili vedomosti a zručnosti vo všetkých oblastiach detskej paliatívnej starostlivosti (symptómový manažment, sprevádzanie a psychologická podpora rodiny, sociálna a duchovná starostlivosť). Úspešní absolventi záverečnej ústnej a písomnej skúšky získali certifikát akreditovaný Slovenskou zdravotníckou univerzitou.

2. Vzdelávací program: „Sprevádzanie detí a rodín v smútení 2009 - 2010“

23. - 24. januára 2010 prebehlo vo Vzdelávacom centre detskej paliatívnej starostlivosti detského hospicu PLAMIENOK posledné stretnutie skupiny účastníkov vzdelávacieho programu Sprevádzanie detí a rodín v smútení. Program vzdelávania bol rozdelený do šiestich stretnutí, tzv. workshopov:

Workshop 1: (18. - 19. apríl 2009), Workshop 2: (30. - 31. máj 2009), Workshop 3: (5. - 6. september 2009), Workshop 4: (17. - 18. október 2009), Workshop 5: (28. - 29. november 2009), Workshop 6: (23. - 24. január 2010).

„Sprevádzanie detí a rodín v smútení“ je akreditované Ministerstvom školstva v rozsahu 66 hodín – účastníci absolvovali 6 víkendových stretnutí s Dr. Ivánom Gómezom, odborným riaditeľom Denného centra hospicu neziskovej organizácie PLAMIENOK. Z uzavretej skupiny 27 účastníkov 24 absolventi splnili všetky podmienky stanovené MŠ SR a získali tak certifikát o úspešnom absolvovaní vzdelávacieho programu.

Väčšina študentov vyjadrila veľkú spokojnosť so vzdelávacím programom. Na ilustráciu uvádzame výpoveď jednej účastníčky:

Strácame a nachádzame každý deň.

Niekedy sú tie straty a nálezy malé, inokedy sa zdajú väčšie než celý svet. Niekedy sa dajú uniesť, inokedy nesú... výcvik ma naučil vnímať straty a nálezy nie cez ich veľkosť, ale cez obsah... cez to, čo v sebe nesú. Lebo aj malá strata môže niesť v sebe veľký význam, veľký nález môže byť naopak bezvýznamný. Vždy však majú na nás vplyv, ovplyvňujú naše reakcie, pohľad na život, na svoje súkromie, na svoje povolanie, na vzťah k sebe a ostatným a reakciou môže byť smútok, smiech, plač, hnev a čokoľvek... výcvik ma naučil všetky tieto reakcie si odžiť a nebáť sa ich. Ved' sú moje, prečo aj? Byť si vedomý vlastných strát a nálezov, postaviť sa k nim tvárou a poriadne si ich prezrieť človeku pomáha ísť ďalej – ďalej nachádzať a ďalej strácať... lebo nachádzame a strácame každý deň... Všetci... a možno tak byť viac nápomocný niekomu ďalšiemu...väčšinou býva príjemné sprevádzať človeka, ak niečo nájde... lenže to nájdené muselo odniekadiaľ prísť. Tam niekde to teraz musí chýbať... čo tak sa naučiť nachádzať pri sprevádzaní strateným?

Lenka J.

3. Vzdelávací program: „Sprevádzanie detí a rodín v smútení 2010 - 2011“

V októbri 2010 sme otvorili už po tretí krát ďalší ročník vzdelávacieho programu „Sprevádzanie detí a rodín v smútení“. 20 účastníkov má možnosť dozvedieť sa viac o procese smútenia detí, adolescentov a dospelých, ale aj sa zamyslieť nad vlastnými stratami v živote. Prostredníctvom zážitku na sebe a teoretických vstupov si osvojujú techniky a metodológie, ktoré pomáhajú deťom a rodinám smútiť. Program je opäť rozdelený do šiestich stretnutí – workshopov.

Workshop 1: (9. - 10. október 2010), Workshop 2: (13. - 14. november 2010), Workshop 3: (15. - 16. január 2011), Workshop 4: (5. - 6. marec 2011), Workshop 5: (9. - 10. apríl 2011), Workshop 6: (21. - 22. máj 2011).

„Sprevádzanie detí a rodín v smútení“ je akreditované Ministerstvom školstva v rozsahu 66 hodín – účastníci absolvujú 6 víkendových stretnutí s Dr. Ivanom Gomezom, odborným riaditeľom Denného centra hospicu neziskovej organizácie PLAMIENOK.

4. Nepovinne voliteľný predmet pre študentov 3. - 5. ročníka LF UK v odbore všeobecné lekárstvo ako aj ostatných fakúlt UK (ošetrovateľstvo, psychológia, sociálna práca, špeciálna a liečebná pedagogika): „Princípy liečby a starostlivosti o nevyliciteľne choré dieťa v detskom domácom hospici“.

V letnom semestri šk. roku 2009/2010 (15. február - 14. máj 2010) sme otvorili nepovinne voliteľný predmet s cieľom pomôcť mladým ľuďom získať orientáciu v možnostiach pomoci smrteľne chorým deťom a rodinám. Prihlásilo sa 20 študentov nielen z odboru všeobecné lekárstvo, ale aj ostatných fakúlt UK – ošetrovateľstvo, psychológia, sociálna práca, špeciálna a liečebná pedagogika. Rozsah výučby vo forme prednášok a seminárov bol rozdelený do 26 hodín (13 týždňov x 2 hod.).

5. Vzdelávanie dobrovoľníkov

S plánovaným otvorením Denného centra v roku 2011 sme otvorili vzdelávací program pre budúcich dobrovoľníkov, ktorí budú pomáhať odborným pracovníkom v Dennom centre. Prihlásilo sa 15 účastníkov, ktorí už v minulosti absolvovali niektorý z našich vzdelávacích programov. Prvé stretnutie sa konalo 27. – 28. novembra 2010, kde sa účastníci oboznámili s organizáciou a filozofiou aktivít v Dennom centre.

Prednášková činnosť zamestnancov a externých spolupracovníkov neziskovej organizácie PLAMIENOK v rámci nepovinného predmetu Lekárskej fakulty Univerzity Komenského „Princípy liečby a starostlivosti o nevyliciteľne choré dieťa v detskom domácom hospici“

MUDr. Mária Jasenková odprednášala témy:

„Môj detský pacient je smrteľne chorý, čo ďalej? Rozhodovanie a liečba smrteľne chorých detí“.

„Oznamujeme smrteľnú diagnózu“.

„Všeobecné princípy symptómovej kontroly. Liečba bolesti u detí“.

„Symptómový manažment v praxi. Kazuistika rodiny“.

„Posledné dni a hodiny – liečba a sprevádzanie“.

„Stretnutie s rodičmi, ktorí prežili smrť svojho dieťa“.

Mgr. Katarína Maťová odprednášala tému: „Duchovné sprevádzanie rodín, v ktorých zomiera dieťa“.

Mgr. Alexandra Fádliková a Jana Oškerová odprednášali: „Paliatívna liečba a ošetrovateľská starostlivosť v domácom prostredí“.

Mgr. Jana Mózešová odprednášala: „Sociálne aspekty smrteľnej choroby“.

Mgr. Mária Andrásiová, PhD. odprednášala: „Smútenie. Aj lekár smúti a významne ovplyvňuje kvalitu života rodiny po smrti dieťa“.

Publikácie na našej webovej stránke

Publikácie, ktoré sme v predchádzajúcich rokoch napísali pre rodičov, odborníkov a smútiace rodiny sú umiestnené na našej webovej stránke.

AKTÍVNA A PASÍVNA ÚČASŤ PRACOVNÍKOV NEZISKOVEJ ORGANIZÁCIE NA VZDELÁVACÍCH PODUJATIACH V ROKU 2010

Aktívna prednášková činnosť

Okrem vzdelávacích programov, ktoré sme organizovali v našom vzdelávacom centre sme sa zúčastnili aj iných prednášok. Radi naše skúsenosti a poznatky odovzdávame tým, ktorí majú o ne záujem.

26. 1. 2010, Španielsko, Valencia, EVES

MUDr. Mária Jasenková predniesla prednášku „Home care for dying children and families“.

11. 2. 2010, Modra, SZU

MUDr. Mária Jasenková predniesla prednášku v rámci Špecializačného kurzu v pediatrii „Terminálne štádium u detí“.

27. 3. 2010, Martin, Biblická škola

Mgr. Katarína Maťová odprednášala „Sprevádzanie rodičov po strate dieťaťa“, „Sprevádzanie súrodencov“, „Svojpomocné skupiny“ v rámci programu Pastorálne štúdium – služby sprevádzania.

24. 4. 2010, Trnava, 5. ročník Medzinárodnej konferencii hospicovej a paliatívnej starostlivosti

Mgr. Katarína Maťová predniesla prednášku v rámci hospicovej konferencie „Terapia hrou v detskom hospici.“

25. 5. 2010, Španielsko, Valencia, EVES

MUDr. Mária Jasenková predniesla prednášku „Home care for dying children and families“.

16. 9. 2010, Bratislava, Spolok slovenských lekárov

MUDr. Mária Jasenková pre členov Spolku slovenských lekárov predniesla prednášku „Etika a rozhodovanie v paliatívnej starostlivosti.“

30. 9. 2010, Bratislava, DFNSP

MUDr. Mária Jasenková predniesla v rámci odborného seminára pre zdravotné sestry Detskej fakultnej nemocnice prednášku „Detský paliatívny pacient v domácej starostlivosti“.

30. 9. 2010, Bratislava, DFNSP

Ľudmila Adame predniesla v rámci odborného seminára pre zdravotné sestry Detskej fakultnej nemocnice prednášku „Ošetrovateľská starostlivosť – edukácia rodiny v používaní zdravotníckych prístrojov a špeciálneho zdravotníckeho materiálu“.

26. 10. 2010, Bratislava, LF UK

MUDr. Mária Jasenková prednášala pre študentov 5. ročníka LF UK „Paliatívna starostlivosť v pediatrii“.

27. 10. 2010 Bratislava, 2. česko-slovenská konferencia paliatívnej starostlivosti

MUDr. Mária Jasenková prednášala v rámci 2. česko-slovenskej konferencie paliatívnej starostlivosti „Symptómový manažment a starostlivosť o dieťa v domácom prostredí“.

Pasívna účasť na školiacich akciách

V roku 2010 okrem aktívnej účasti na vzdelávaní sme sa zúčastnili na viacerých vzdelávacích podujatiach, kde sme si mohli rozšíriť poznatky pre našu prácu.

Mgr. Katarína Maťová absolvovala štvrtý rok päťročného vzdelávacieho programu „Intenzívny výcvikový program v psychoterapii zameranej na človeka podľa C. Rogersa“.

24. 4. 2010, Trnava, 5. ročník Medzinárodnej konferencii hospicovej a paliatívnej starostlivosti.

Mgr. Katarína Maťová, Jana Oškerová, Mgr. Jana Móžešová a Ľudmila Adame sa zúčastnili na 5. ročníku Medzinárodnej konferencii hospicovej a paliatívnej starostlivosti.

16. 9. 2010 Bratislava, NGO Deň 2010

Mgr. Jana Melicherčíková sa zúčastnila tretieho ročníka vzdelávacieho dňa pre mimovládne neziskové organizácie NGO Deň 2010.

September 2010 Bratislava

MUDr. Klára Hottmarová ukončila 2-ročné vzdelávanie „International Paediatric Palliative Care Training“, ktoré prebiehalo v rokoch 2009-2010.

14. 10. – 15. 10. 2010 Bardejov, celoslovenský seminár zdravotných sestier

Mgr. Daniela Kohútová a Katarína Pálinkášová sa zúčastnili na celoslovenskom seminári sestier pracujúcich v hospicoch „Starostlivosť o pacienta v terminálnom štádiu“.

27. 10. 2010 Bratislava, 2. Česko-slovenská konferencia paliatívnej medicíny

MUDr. Klára Hottmarová, Mgr. Daniela Kohútová, Mgr. Katarína Maťová a Katarína Pálinkášová sa zúčastnili na 2. Česko-slovenskej konferencii paliatívnej medicíny.

11. 11. 2010, Bratislava, 1. slovensko-česká konferencia o fundraisingu

MUDr. Mária Jasenková a Mgr. Jana Melicherčíková sa zúčastnili na slovensko-českej konferencii o fundraisingu „(Ne)stojí to za to...!?“.

Konzultácie a odborné vedenia študentov vysokých škôl

Záujem študentov o problematiku hospicovej starostlivosti bol v roku 2010 veľký. Počas školského roku sa na nás obrátili najmä študenti sociálnej práce a prosili nás o vedenie práce a konzultačné stretnutia pri písaní bakalárskych a diplomových prác. Študenti sa často na nás obracajú aj so žiadosťami na spoluprácu pri výskume na vedeckých prácach. Stretnutia s nimi sú vždy pre nás obohacujúce a robíme ich radi.

Mgr. Daniela Kohútová bola v roku 2010 konzultantkou bakalárskej práce Gabriely Kellerovej študentky Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, na tému „Kvalita života umierajúceho človeka“.

Mgr. Daniela Kohútová bola v roku 2010 konzultantkou bakalárskej práce Adriany Talášovej študentky Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, na tému „Hospicová služba na Slovensku, jej súčasnosť a vyhladky“.

Mgr. Daniela Kohútová bola v roku 2010 konzultantkou diplomovej práce Kataríny Kсанovej študentky Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, na tému „Poradenské a preventívne aktivity u onkologických detí“.

MUDr. Mária Jasenková bola v roku 2010 konzultantkou diplomovej práce študentky LF UK v Bratislave Zuzany Horňákovej, na tému: „Etický prístup k bolesti dieťaťa s onkologickým ochorením“.

Konzultácie študentov vysokých škôl v Plamienku

V roku 2010 pod vedením Mgr. Daniely Kohútovej štyri študentky Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, odbor Sociálna práca absolvovali štvorhodinovú prax: „Oboznámenie sa s organizáciou“.

Tímová a prípadová supervízia zamestnancov Plamienka

Rokmi sme sa naučili, že úroveň tímovej spolupráce v organizácii ako i osobnostný rast výrazne ovplyvňuje kvalitu pomoci rodinám. Požiadali sme preto čestného prezidenta organizácie Plamienok prof. Rubena Bilda, ktorý je špecialista na riešenie problémov v tímoch, o supervízne stretnutia zamerané na riešenie problémov tímovej práce. Uskutočnili sa v januári, marci a decembri 2010 v priestoroch Vzdelávacieho centra.

Mediálna propagácia projektu

Printové médiá

- V marci 2010 vyšiel v časopise Život článok „Srdce v dlani“.
- V októbri 2010 v Malackých novinách vyšiel článok „Smrť je prirodzenou súčasťou života“.
- Inzeráty v súvislosti s kampanou na 2 % boli uverejnené v týchto periodikách: Plus 7 dní (Šarm, Mama, Magazín Plus jeden deň, Báječná žena), Mama a ja, Petržalské noviny, Týždeň, Vasárnap, Moderná žena, Slovak Spectator, Katolícke noviny, Bratislavsko, Trend, Slovenka a Pravda. Priestor na banner nám poskytli na internetových portáloch mamatata.sk, zoznam.sk, dvepercenta.sk, rodinka.sk a atlas.sk.

Televízia a rozhlas

Dňa 8. 3. 2010 televízia Markíza odvysielala v relácii Reflex príbeh rodiny Póňovej spolu s príspevkom od MUDr. Márie Jasenkovej.

V roku 2010 sme v rámci kampane na získanie 2 % z dane z príjmov spolupracovali pri odvysielaní spotov s televíziou STV2, TA3, rádiami Jemné melódie a Viva.

Dňa 30. 10. 2010 rádio Lumen Banská Bystrica odvysielalo v relácii Zaostrené rozhovor s Mgr. Katarínou Maťovou na tému Detský hospic „Plamienok nádeje“.

Knihy

V roku 2010 Plamienok podporil vydanie knihy „Už musím ísť“, ktorú napísala Vladimíra Stúpalová. V októbri 2010 vydavateľstvo Evita vydalo knihu „Ema“ od autorky Soni Rebrovej.

Benefičný koncert „Zapáľte plamienok“

07. decembra 2010 sa uskutočnil benefičný koncert „Zapáľte plamienok“. Priaznivci umenia a dobrých skutkov sa stretli vo Veľkom evanjelickom kostole na Panenskej ulici, aby podporili nielen nás – pracovníčky z Plamienka, ale aj mládežnícky zbor ECHO. Vypočuli sme si žánrovo rôznorodé piesne od barokových majstrov až po súčasnosť. Nechýbali samozrejme ani vianočné piesne, ktoré umocnili všadeprítomnú predvianočnú náladu. Benefičný koncert sme mohli zrealizovať iba vďaka nezištnej pomoci Mládežníckeho zboru ECHO a zamestnancom spoločnosti ProLogis. Spoločne sa nám podarilo vyzbierať sumu vo výške 1105 EUR, ktorá bola poukázaná na nákup kyslíkového koncentrátora.

Benefičný koncert mediálne podporili atlas.sk, facebook.com/Gorila.sk, facebook.com/voices.sk.

Záber z benefičného koncertu „Zapáľte plamienok“

XI. Hospodárenie

1. Výnosy

1.1 Dary a granty od právnických osôb

PLAMIENOK n.o. prijala v roku 2010 dary od právnických osôb vo výške **57.562,87** EUR a granty vo výške **14.380** EUR.

Dotácie zo štátneho rozpočtu:

Finančný príspevok Bratislavského samosprávneho kraja na úhradu nákladov za poskytovanie sociálneho poradenstva a sociálnej prevencie **6.638,76** EUR.

1.2. Výnosy od fyzických osôb

PLAMIENOK n.o. prijala v roku 2010 dary od fyzických osôb vo výške **36.964,48** EUR.

1.3. Iné výnosy

P. č.	Iné výnosy	Euro
1.	Prenájom webovej plochy	1.330,00
2.	Reklama	454,00
3.	Služby	50,00
4.	Vzdelávanie	3.508,33
5.	Koncert	1.105,00
6.	Príspevky z podielu zaplatenej dane	333.258,83
7.	Prijaté dary (spotrebný materiál)	368,80
8.	Úroky na bankových účtoch	973,01
9.	Ostatné (kurzové zisky, ostatné)	30,82

1.4 Výnosy celkom

1.1.	Dary, granty, dotácie	78.581,63
1.2.	Príspevky od fyzických osôb	36.964,48
1.3.	Iné výnosy	341.078,79
Výnosy celkom		456.624,90

2. Náklady

Náklady v roku 2010 predstavovali sumu **380 592,35**.

P. č.	Náklady	v EURO
Domáca starostlivosť o deti a rodiny		
1	Lieky, poplatky za lieky, špeciálny zdravotný materiál, zdravotné prístroje (kyslíkové koncentrátory), antidekubitné matrace	9 784,82
2	Poskytnuté príspevky FO (<i>sociálna pomoc rodinám</i>)	5 231,73

3	Hračky pre deti	1 440,38
4	Drobný hmotný majetok	850,03
5	Pohonné hmoty	7 058,03
6	Oprava a údržba motorových vozidiel (3)	1 361,77
7	Poistenie (<i>auto, kancelárske priestory, zamestnanci</i>)	1 427,94
8	Mzdy pracovníkov (16)	110 787,40
9	Odvody	27 647,16
10	Zákonné sociálne náklady	2 599,67
11	Telefóny (<i>pevná a mobilné siete, internet</i>)	7 098,77
12	Poštovné	1 080,73
13	Kancelárske potreby, výtvarný materiál, detské hudobné nástroje, hygienické pomôcky, drobný nákup do služobných áut (destilovaná voda, nemrznúca zmes atď.), drobný nákup na prevádzku organizácie (batérie, žiarovky, svetlá, potreby na upratovanie atď.)	14 708,77
14	Stretnutie smútiacich rodín v Modre	5 095,12
15	Letný tábor súrodencov po strate	1 992,00
Vzdelávacie centrum DPS		
16	Náklady na správu kanc. priestorov, garáží, elektrická energia	2 253,84
17	Cestovné zamestnancov na odborné kongresy a konferencie doma a v zahraničí	2 524,82
18	Nákup literatúry, brožúry, letáky	1 957,10
19	Cestovné – letenky lektorov (9 lektorov, 40 letov)	7 193,82
20	Ubytovanie a strava pre lektorov (98 ubytovacích dní pre 9 lektorov)	1 296,56
21	Občerstvenie pre účastníkov vzdelávania (110 študentov, 43 výukových dní)	6 688,83

22	Vzdelávacie služby a supervízna činnosť (9 lektorov)	42 144,34
23	Technické vybavenie organizácie (notebooky, skener, LCD TV, fotoaparát a pod.)	3 410,87
24	Zakúpenie staršej profesionálnej kamery na pracovné účely (odpis za rok 2010)	1 012,00
	MEDIALIZÁCIA A PROPAGÁCIA	
25	Služby reklamnej agentúry (2%)	4 735,26
26	TV, printové a rozhlasové médiá	12 304,68
27	Náklady na reprezentáciu (občerstvenie pre darcov, Vianočný večierok pre sponzorov, kvety pre rodiny, sviečky, pohľadnice, Mikulášske balíčky pre deti, darčeky pre prednášajúcich, dary pre sponzorov....)	1 329,33
	DENNÉ CENTRUM HOSPICU	
28	Rekonštrukcia priestorov Denného centra hospicu	30 212,00
29	Zariadenie a vybavenie Denného centra (nábytok, kanc. technika, osvetlenie, žalúzie a pod.)	1 094,00
30	Zakúpenie nehnuteľnosti pre ubytovanie rodín Denného centra	469,00
31	Náklady na správu priestorov, elektrická energia	3 747,59
	INÉ	
32	Odpisy	25 686,72
33	Ostatné služby (účtovníctvo, audit, ostatné)	28 028,64
34	Dane (daň z úrokov, DPPO, daň z nehnuteľností)	960,55
36	Bankové poplatky	717,02
36	Ostatné náklady (kolky, kurzové straty...)	4 661,06
	SPOLU:	380 592,35

ad 1 - 15 Domáca starostlivosť o deti a rodiny

Najväčšiu časť všetkých našich nákladov tvorili v roku 2010 náklady súvisiace s domácou starostlivosťou o deti a rodiny. Najväčšiu čiastku predstavujú mzdy a odvody odborníkov (16 zamestnancov), ktorí sa o deti starajú. Ďalej sme hradili náklady na nákup PHM v súvislosti s domácimi návštevami, poisťky a opravy áut, ktorými za rodinami dochádzame. Ďalšiu časť tvoria náklady na preplácanie doplatkov za lieky, ktoré rodiny platia v lekárni, nákup niektorých liekov, ktoré nie je možné napísať na recept, nákup špeciálneho zdravotného materiálu a prístrojov (katétre, sondy, kyslíkové koncentrátory, antidekubitné matrace a pod.), telefonáty rodinám, darčeky pre deti, kvety, ako aj sociálnu pomoc, ktoré rodinám darujeme po úmrtí (viď str. 23). V roku 2010 sme časť peňazí minuli na organizáciu víkendového stretnutia smútiacich rodín v Modre – Harmónii a týždňového letného tábora pre deti po strate vlastného súrodenca.

ad 16 - 24 Vzdelávacie centrum

Na Zadunajskej ul. č. 6 máme jednu seminárnu miestnosť, v ktorej prebiehajú nami organizované vzdelávacie programy a menšie kancelárske a skladové priestory. Za tieto priestory platíme náklady na správu. V roku 2010 sme do tejto miestnosti doplnili technické vybavenie (notebooky, fotoaparát, kamera). Podarilo sa nám tiež odkúpiť zostávajúcu časť seminárnej miestnosti, ktoré nebola vo vlastníctve našej neziskovej organizácie.

V roku 2010 sme v seminárnej miestnosti organizovali 4 samostatné vzdelávacie programy (Dvojročný vzdelávací program v detskej paliatívnej starostlivosti s medzinárodnou účasťou, Vzdelávací program sprevádzania rodín v smútení, nepovinný predmet pre študentov LF UK - Starostlivosť o nevyliciteľne choré dieťa a rodinu v detskom domácom hospici a vzdelávanie dobrovoľníkov budúceho Denného centra hospicu). Celkovo sme uskutočnili 21 vzdelávacích stretnutí počas 43 výukových dní pre 110 účastníkov/študentov. Pozvali sme 9 zahraničných lektorov.

Vzdelávanie je pre nás po starostlivosti o deti a rodiny druhou prioritou. Bez dlhodobých a kvalitných vzdelávacích programov nie je možné na Slovensku zlepšiť starostlivosť o smrteľne choré deti a rodiny. Vzhľadom k tomu, že sa na Slovensku nikto tejto téme odborne nevenuje, rozhodli sme už v minulých rokoch venovať čas a energiu na to, aby sme zohnali dostatok finančných prostriedkov a mohli takéto vzdelávacie programy organizovať. Odborne posúvajú nielen nás – zamestnancov hospicu, ale aj mnohých odborníkov a študentov. Sme radi, že sa nám to podarilo. Spätne väzby, ktoré dostávame od študentov sú veľmi dobré, dôkazom čoho je aj vzrastajúci záujem o naše vzdelávanie (viď str. 24).

ad 25 - 27 Medializácia a propagácia

Hlavnú časť finančných prostriedkov, ktoré sme minuli na medializáciu a propagáciu našej činnosti, boli náklady na kampaň na 2%. Táto kampaň bola v roku 2010 hlavným zdrojom našich príjmov. Reklamnej agentúre sme hradili iba náklady spojené s činnosťou, časť peňazí sme minuli na inzerciu v TV, printových a rozhlasových médiách. Do hospicu radi pozývame darcov, pomocníkov a sponzorov alebo ich navštevujeme my. Raz ročne pre nich organizujeme vianočný večierok. Darčeky a občerstvenie pre nich kupujeme, tieto peniaze nie sú veľké v porovnaní s tým, akú pomoc sme od nich dostali. Účtovne do tejto kategórie zaraďujeme aj darčeky pre sponzorov, občerstvenie pre darcov, kvety pre rodiny, sviečky, pohľadnice, Mikulášske balíčky pre deti, darčeky pre prednášajúcich lektorov a dary pre sponzorov.

ad 28-31 Denné centrum hospicu

Na Slovensku žije mnoho rodín s deťmi/adolescentmi, ktoré trpia smrteľnou alebo život ohrozujúcou chorobou. Starostlivosť o tieto deti 24 hodín denne a 7 dní v týždni niekoľko rokov bez oddychu predstavuje pre rodinu extrémnu záťaž. Životy týchto rodín určuje presný a stereotypný režim každodennej starostlivosti o dieťa. Rodičia si nemôžu dovoliť spolu odísť z domu, mnohokrát v noci nespia a k dieťaťu vstávajú. Trpia aj zdraví súrodenci, na ktorých zostáva rodičom menej síl. Vzťahy v rodinách prechádzajú krízami. Rodiny sa často cítia osamotené a boja sa budúcnosti. Rovnako aj rodiny po úmrtí prechádzajú dlhodobo bolestným obdobím. Aj keď sa bolesti zo straty nevyhnú a sprevádza ich v rôznej miere do konca života, existuje mnoho spôsobov ako môžeme smútiacim deťom aj dospelým pomôcť.

Od roku 2008 rozvíjame **dlhodobý projekt Denného centra hospicu**, ktoré by ponúkalo komplexnú odbornú aj ľudskú pomoc najmä rodinám, ktoré svoje dieťa stratili.

V roku 2010 prebehla komplexná rekonštrukcia a zariadenie nebytových priestorov Denného centra na Zadunajskej ul. 6A v Bratislave, ktoré sme získali do vlastníctva organizácie v roku 2009. Centrum pozostáva z časti pre klientov (vstupná časť, miestnosť pre odborné konzultácie, herňa pre deti, neformálna časť pre rodičov, kuchynka a príslušenstvo pre rodiny, sklad hračiek a materiálu pre deti a serverovňa) a z administratívnej časti pre zamestnancov a dobrovoľníkov centra.

Konzultačná miestnosť

Herňa

Neformálna časť pre rodičov

Priestory sme počas roka aj zariadili a súčasne vybavovali povolenie na jeho prevádzku.

Denné centrum bude poskytovať odborné služby a poradenstvo rodinám, ktoré stratili dieťa na chronickú nevyliciteľnú chorobu z celého Slovenska. Pre rodiny, ktoré by si museli hľadať ubytovanie v Bratislave, chceme v nasledujúcich rokoch zrekonštruovať novo zakúpené priestory v blízkosti centra, aby služby Denného centra boli pre nich dostupnejšie.

Iné ad 27 - 31

Do tejto kategórie sme zaradili náklady, ktoré nebolo možné včleniť do predchádzajúcich okruhov – odpisy, náklady na účtovníctvo a audit, dane z nehnuteľností, bankové poplatky, daň z úrokov a pod. Sú to položky, ktorých výšku vo väčšine prípadov nie je možné ovplyvniť.

3. Účtovná bilancia k 31. 12. 2010 v Euro

I. VÝKAZ ZISKOV A STRÁT (viď strana 47)

II. SÚVAHA (viď strana 50)

4. Hospodársky výsledok

Výnosy spolu: 437 111,42

Náklady spolu: 380 592,35

Hospodársky výsledok: 56 519, 07

Informácie vo výročnej správe sú prenesené z podvojného účtovníctva organizácie.

5. Hmotná a nehmotná dobrovoľná pomoc

Niektorí ľudia a spoločnosti sa rozhodli pomôcť nám zľavou, darovaním vecí alebo svojou prácou. Za úsilie a podporu im zo srdca ďakujeme.

	Firma	Nefinančný dar
1.	Patchwork klub Bratislava	Patchworkové dary pre deti
2.	Monika Bajlová	Design tlačových materiálov
3.	Dana Guričanová	Jazyková korekcia textov
4.	FaxCopy a. s.	Toner do tlačiarne
5.	Kvetinárstvo Orchidea	Zľava pri nákupe kvetov
6.	Ing. Peter Rosa	Správcovstvo webovej stránky
7.	ARIES'94	Zdravotnícke prístroje a ich servis
8.	Motorpartner s.r.o	Servis na autá
9.	Portál Profesia	Uverejňovanie inzerátov zdarma
10.	Coffee Servis	Kávovar a káva
11.	Lekárň Vitamín	Dovoz liekov do rodín
12.	Sodexo s. r. o.	Cukrovinky, kuchynský riad
13.	Ing. Pavol Regina – „REGINA“	Kancelárske potreby
14.	TRIV, s. r. o.	Prevoz polohovacej postele do rodín
15.	ZŠI pre slabozrakých a nevidiacich, Bratislava	Požičiavanie žieniek na workshopy
16.	AB Cosmetics, s. r. o.	Kozmetika pre rodiny
17.	Súkromná stredná odborná škola podnikania, n. o. - študenti	Knihy a hračky
18.	Mládežnícky zbor ECHO	Bezplatné umelecké vystúpenie
19.	Zamestnanci firmy ProLogis	Spoluorganizácia benefičného koncertu
20.	T-Mobile Slovensko, a. s.	Mobilný internet a 3 ks mesačný paušál na 24 mesiacov
21.	Dynex s. r. o.	Gorenje chladnička
22.	OfficeLand, s. r. o.	Kancelárske potreby
23.	ESET, spol. s. r. o.	Antivírusová licencia
24.	HYZA a.s.	Kancelárske a propagačné materiály
25.	CELIMED, s. r. o.	Merač krvného tlaku
26.	Nadácia Orange	Modem
27.	PEREX. a.s.	Benzínové poukážky

6. Audit

Nezisková organizácia Plamienok požiadala audítorku Ing. Julianu Valacsaiovú, ABC - Audit, s. r. o. o vykonanie auditu PLAMIENOK n.o. k 31. 12. 2010.

Uvádzame scan auditorskej správy:

SPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDÍTORA
Pre vedenie neziskovej organizácie Plamienok, n.o.

Uskutočnili sme audit priloženej účtovnej závierky neziskovej organizácie Plamienok, n.o., ktorá obsahuje súvahu k 31. decembru 2010, výkaz ziskov a strát a poznámky za rok končiaci k tomuto dátumu, ako aj prehľad významných účtovných zásad a účtovných metód a ďalších vysvetľujúcich poznámok.

Zodpovednosť štatutárneho orgánu za účtovnú závierku

Vedenie neziskovej organizácie je zodpovedné za zostavenie a objektívnu prezentáciu tejto účtovnej závierky v súlade so Zákonom o účtovníctve č. 431/2002 Z.z. v znení jeho dodatkov. Táto zodpovednosť zahŕňa návrh, implementáciu a zachovávanie interných kontrol relevantných pre prípravu a objektívnu prezentáciu účtovnej závierky, ktorá neobsahuje významné nesprávnosti v dôsledku podvodu alebo chyby, ďalej výber a uplatňovanie vhodných účtovných zásad a účtovných metód, ako aj uskutočnenie účtovných odhadov primeraných za daných okolností.

Zodpovednosť audítora

Našou zodpovednosťou je vyjadriť stanovisko na túto účtovnú závierku na základe nášho auditu. Audit sme uskutočnili v súlade s Medzinárodnými auditorskými štandardmi. Podľa týchto štandardov máme dodržiavať etické požiadavky, naplánovať a vykonať audit tak, aby sme získali primerané uistenie, že účtovná závierka neobsahuje významné nesprávnosti.

Súčasťou auditu je uskutočnenie postupov na získanie auditorských dôkazov o sumách a údajoch vykázaných v účtovnej závierke. Zvolené postupy závisia od rozhodnutia audítora, vrátane posúdenia rizika významných nesprávností v účtovnej závierke, či už v dôsledku podvodu alebo chyby. Pri posudzovaní tohto rizika auditor berie do úvahy interné kontroly relevantné pre zostavenie a objektívnu prezentáciu účtovnej závierky v účtovnej jednotke, aby mohol navrhnúť auditorské postupy vhodné za daných okolností, nie však za účelom vyjadrenia stanoviska k účinnosti interných kontrol účtovnej jednotky. Audit ďalej obsahuje zhodnotenie vhodnosti použitých účtovných zásad a účtovných metód a primeranosti účtovných odhadov uskutočnených manažmentom, ako aj zhodnotenie prezentácie účtovnej závierky ako celku.

Sme presvedčení, že auditorské dôkazy, ktoré sme získali, poskytujú dostatočné a vhodné východisko pre naše auditorské stanovisko.

Stanovisko

Podľa nášho stanoviska účtovná závierka poskytuje pravdivý a objektívny pohľad na finančnú situáciu neziskovej organizácie Plamienok, n.o. k 31. decembru 2010, na výsledky jej hospodárenia a peňažné toky za rok končiaci k danému dátumu v súlade so Zákonom o účtovníctve.

Bratislava, 8.4.2011

ABC - Audit, s.r.o.
Jašíkova 2
821 03 Bratislava
Licencia SKAu č.287

Ing. Juliana Valacsaiová
Zodpovedný audítorka
Licencia SKAu č.842

XII. Hodnotenie projektu a plány do budúcnosti

Uplynul jubilejný, desiaty rok života nášho hospicu. Postarali sme sa v tomto roku o najväčší počet pacientov v histórii, uskutočnili najväčší počet návštev, strávili najviac času na cestách aj v rodinách, vyškolili najväčší počet študentov za rok. Zrekonštruovali a zariadili sme Denné centrum pre rodiny po strate dieťaťa a zakúpili budúce ubytovacie priestory pre návštevníkov centra zo vzdialenejších oblastí Slovenska. Získali sme nové skúsenosti a podnety na posun vpred.

Priemerne každý druhý deň sme boli na návšteve v rodine, priemerne sme najazdili 1,75 hod. a v rodine strávili 1,5 hod. denne. Deti a rodiny boli s našou starostlivosťou spokojné a to je to, čo nám pomáha vytrvať a prekonávať problémy, ktoré život prináša.

V roku 2010 sme ukončili vybudovanie a zariaďovanie Denného centra hospicu. Koncom roka sme získali od Bratislavského samosprávneho kraja povolenie na jeho prevádzku. Centrum bude od oficiálneho otvorenia plánovaného v marci 2011 ponúkať komplexnú odbornú aj ľudskú pomoc najmä rodinám, ktoré stratili svoje dieťa. Pre tieto skupiny rodín dnes na Slovensku neexistuje žiadna inštitucionalizovaná odborná starostlivosť.

V roku 2010 sme opätovne zorganizovali pre smútiacich rodičov a súrodencov vikendové stretnutie v Modre Harmónii. Aj toto stretnutie bolo veľmi vydarené. Rodičia aj deti zažili spolu chvíle radosti a zábavy ako aj spoločného zdieľania bolesti a smútku. Mali možnosť inšpirovať sa navzájom pri hľadaní novej cesty, spôsobu a zmyslu po bolestnej strate vlastného dieťaťa. Vyjadrenia, ktoré sme od rodín na konci stretnutia dostali nás podporujú v pokračovaní organizácie takýchto stretnutí aj v ďalších rokoch (viď str. 54).

V roku 2010 sme prvýkrát zorganizovali týždenný letný tábor pre súrodencov detí, ktoré boli v našej starostlivosti. Mnohé z nich strata súrodenca poznamená v živote natoľko, že sa cítia vrstovníkmi nepochopení a osamotení. Počas tábora mali možnosť spolu prežiť zaujímavé chvíle s tými, ktorým osud priniesol do života podobnú bolestnú skúsenosť. Spokojnosť detí bola veľká, hneď po skončení tábora sa zaujímali o možnosť zúčastniť sa podobného tábora aj na budúci rok.

Rok 2010 bol rokom intenzívneho vzdelávania podobne ako aj predchádzajúce roky. Pod vedením najmä zahraničných odborníkov sme v našom Vzdelávacom centre v detskej paliatívnej starostlivosti vzdelávali 6 nezávislých skupín v celkovom počte 110 študentov (1 skupina Dvojročného vzdelávacieho programu v detskej paliatívnej starostlivosti, 2 skupiny vzdelávacieho programu Sprevádzania rodín v smútení, 1 skupina vzdelávacieho programu pre dobrovoľníkov Denného centra a 1 skupina medikov lekárskej fakulty Univerzity Komenského v rámci nepovinného predmetu „Princípy liečby a starostlivosti o nevyliciteľne choré dieťa a rodinu v detskom domácom hospici“). Vo vzdelávacom centre sme poskytli študentom vysokých škôl, ktorí sa zaujímali o hospicovú problematiku (sociálna práca, medicína) odborné konzultácie. Zároveň sme pokračovali v tímovej supervízii, ktorá nám pomohla zlepšiť a zefektívniť tímovú prácu. Profitovali z nej predovšetkým deti a rodiny.

Počas roka 2010 sme sa usilovali o šírenie hodnôt detskej paliatívnej starostlivosti. Aktualizovali sme údaje o našej činnosti na web stránke, zorganizovali sme benefičný koncert „Zapáľte Plamienok“, uverejnili sme niekoľko článkov a TV rozhovorov. Naším cieľom bolo ponúknuť verejnosti inšpiráciu na zamyslenie a vyjadriť našu vďaku za podporu.

XIII. Pod'akovanie

Milí priatelia,

rok je znovu za nami a prichádza čas na opätovné pozastavenie a obhliadnutie sa za sebou.

Rok 2010 bol pre nás mimoriadne aktívnym a zároveň jubilejným desiatym rokom našej činnosti. Postarali sme sa o najväčší počet pacientov v histórii, uskutočnili najväčší počet návštev, strávili najviac času na cestách aj v rodinách, vyškolili najväčší počet študentov za rok. Zrekonštruovali a zariadili sme Denné centrum pre rodiny po strate dieťaťa a zakúpili budúce ubytovacie priestory pre návštevníkov centra zo vzdialenejších oblastí Slovenska.

Rok 2010 nás inšpiroval zamyslieť sa, koho sme za toto obdobie stretli, čo sme ponúkli, čo sme dostali, čo sme sa naučili. Stretli sme viac ako 100 rodín, 300 študentov a nepomerne viac darcov a dobrodincov. Tak ako to v živote chodí, s niektorými sme stále v kontakte, s niektorými sme strávili pár okamihov, ktoré sa nám navždy zapísali do pamäte. Rodinám aj študentom sme ponúkali naše skúsenosti, vedomosti a naše vnútro. Čo skutočne dostali, sa dozvedáme aj po rokoch z opätovných stretnutí, listov, mailov či sms. Sme radi, že väčšina z nich našu pomoc vníma ako užitočnú. Darcom sme sa usilovali ponúknuť dôveru a využiť to, čo nám ponúkali čo najlepšie v prospech detí a ich rodín.

Od detí, rodičov, študentov, dobrodincov sme dostali veľa. Pocit, že naša práca má zmysel a pomáhame v chvíľach, ktoré menia smer života. Uistenie, že ak budeme ďalej šíriť to, čo sme sa naučili, pomôžeme aj tam, kde osobne nie sme prítomní. Pocit, že nie sme sami a za nami stoja ľudia či spoločnosti, ktorí nám rozumejú a zdieľajú rovnaké hodnoty.

A naučili sme sa, že veľké dielo budujú mnohí a dlhodobo. Niektorí stoja priamo v centre, ale nezastupiteľní sú aj tí, ktorí stoja trochu ďalej a podajú pomocnú ruku v pravom čase.

Rada by som všetkým zo srdca pod'akovala – za dôveru, za nezištnosť, za podporu. Vďaka tým, ktorí nám nezištné pomáhajú, môžeme nezištné pomáhať aj my. Naša pomoc je pre deti a rodiny bezplatná a sme nesmierne radi, že je to tak. Budeme sa aj naďalej usilovať pomáhať im z hĺbky srdca a všetky dary prijímať s pokorou. Ďakujeme v mene všetkých detí a rodín, o ktoré sa staráme.

V Bratislave, 15. 5. 2011

MUDr. Mária Jasenková
riaditeľka hospicu

XIV. Prílohy

Finančné dary fyzických osôb

1.	p. Áč
2.	p. Albertová
3.	p. Athenosy
4.	p. Babariková
5.	p. Baková
6.	p. Balla
7.	p. Baláž
8.	p. Baranec
9.	p. Barinková
10.	p. Bartko
11.	p. Bašný
12.	p. Baumerthová
13.	p. Belušáková
14.	p. Benčíková
15.	p. Benová
16.	p. Béreš
17.	p. Bilková
18.	p. Blaško
19.	p. Blichová
20.	p. Bohunický
21.	p. Britaňáková
22.	p. Brusko
23.	p. Bukovčíková
24.	p. Bulko
25.	p. Cervenanský
26.	p. Cervenková
27.	p. Cwiecek
28.	p. Čabák
29.	p. Čaňo
30.	p. Čepelová
31.	p. Černý
32.	p. Čiernik
33.	p. Červenková
34.	p. Čižmáriková
35.	p. Čordáš
36.	p. Dalecký
37.	p. Dočolomanský
38.	p. Dolinská
39.	p. Drozdová
40.	p. Dulay
41.	p. Duranka

42.	p. Ďuranka
43.	p. Ďureková
44.	p. Ďurica
45.	p. Ďuriš
46.	p. Ďurišová
47.	p. Džerenga
48.	p. Fabuľová
49.	p. Fabušová
50.	p. Farkaš
51.	p. Filipová
52.	p. Flesarová
53.	p. Fülöp
54.	p. Gaálová
55.	p. Gaborčík
56.	p. Gabulová
57.	p. Gajdošová
58.	p. Gallová
59.	p. Gaman
60.	p. Gavláková
61.	p. Gebauerova
62.	p. Gergelyová
63.	p. Gönczy
64.	p. Grossman
65.	p. Guba
66.	p. Gumanová
67.	p. Gurská
68.	p. Haladek
69.	p. Horniakova
70.	p. Hrabovský
71.	p. Hrín
72.	p. Hromada
73.	p. Hronkovič
74.	p. Hublerová
75.	p. Hudač
76.	p. Hudáková
77.	p. Humpolec
78.	p. Hvozda
79.	p. Imrich
80.	p. Imrichová
81.	p. Ivanovič
82.	p. Jakubček

83.	p. Jakubócy
84.	p. Jalč
85.	p. Janák
86.	p. Jánošík
87.	p. Janotková
88.	p. Janto
89.	p. Jarábková
90.	p. Jasová
91.	p. Javor
92.	p. Javorčíková
93.	p. Jedlička
94.	p. Josthová
95.	p. Kadleček
96.	p. Karčová
97.	p. Karibasičová
98.	p. Kaššovičová
99.	p. Kernová
100.	p. Kimličková
101.	p. Kitzingerová
102.	p. Kočan
103.	p. Kohútová
104.	p. Kolláriková
105.	p. Komora
106.	p. Kopčák
107.	p. Kopunec
108.	p. Korcová
109.	p. Kospér
110.	p. Koreň
111.	p. Korner
112.	p. Kosák
113.	p. Kosorínová
114.	p. Kostecký
115.	p. Košíková
116.	p. Kotora
117.	p. Kováč
118.	p. Kováčová
119.	p. Kovalová
120.	p. Kovarovičová
121.	p. Králik
122.	p. Králiková
123.	p. Krausová
124.	p. Kresák
125.	p. Krivošík
126.	p. Kubasová
127.	p. Kubičková

128.	p. Kuffa
129.	p. Kukučková
130.	p. Lakatošová
131.	p. Lehocká
132.	p. Lexmann
133.	p. Lipták
134.	p. Loncková
135.	p. Macko
136.	p. Magáthová
137.	p. Malovec
138.	p. Margetová
139.	p. Markechová
140.	p. Marko
141.	p. Marková
142.	p. Maršala
143.	p. Marton
144.	p. Masrnová
145.	p. Matejková
146.	p. Melcerová
147.	p. Melichar
148.	p. Micháliková
149.	p. Michalová
150.	p. Míka
151.	p. Mikušová
152.	p. Mišáková
153.	p. Miština
154.	p. Mitáčová
155.	p. Molčan
156.	p. Mrázik
157.	p. Mullerová
158.	p. Nedel'ka
159.	p. Nedoroščík
160.	p. Némethová
161.	p. Noris
162.	p. Nurdhardtová
163.	p. Ondrovičová
164.	p. Oravec
165.	p. Ovčíková
166.	p. Páleníková
167.	p. Panik
168.	p. Paprnák
169.	p. Paprnáková
170.	p. Pašková
171.	p. Pavle
172.	p. Peldová

173.	p. Perička
174.	p. Peterka
175.	p. Petráková
176.	p. Petričko
177.	p. Piatra
178.	p. Piliar
179.	p. Planka
180.	p. Podolská
181.	p. Polaczik
182.	p. Polerecký
183.	p. Poliaková
184.	p. Póňová
185.	p. Popálená
186.	p. Popálený
187.	p. Porubčanská Panáčková
188.	p. Prášek
189.	p. Probstová
190.	p. Randová
191.	p. Repčík
192.	p. Revil'áková
193.	p. Rošková
194.	p. Rothová
195.	p. Rusnák
196.	p. Ružek
197.	p. Semričová
198.	p. Schonwiesner
199.	p. Sičová
200.	p. Sivák
201.	p. Sklenárová
202.	p. Sládeková
203.	p. Slanínáková
204.	p. Slavkovský
205.	p. Slimák
206.	p. Smatana
207.	p. Smeliková
208.	p. Solárová
209.	p. Stampfelová
210.	p. Stúpalová
211.	p. Sziová
212.	p. Szoradová
213.	p. Šaradín
214.	p. Šedivý

215.	p. Šimík
216.	p. Šulavíková
217.	p. Šviedová
218.	p. Taráčová
219.	p. Tretiníková
220.	p. Trubenová
221.	p. Trusíková
222.	p. Tumidajová
223.	p. Ungerová
224.	p. Ungvarský
225.	p. Václav
226.	p. Vaculová
227.	p. Valíček
228.	p. Val'ovský
229.	p. Vandabeele
230.	p. Vanek
231.	p. Vasarabová
232.	p. Vávrová
233.	p. Vida
234.	p. Viest
235.	p. Vilimová
236.	p. Voščinár
237.	p. Weissová
238.	p. Zahradníková
239.	p. Zahumenský
240.	p. Zaťková
241.	p. Zaťová
242.	p. Zerdahelyiová
243.	p. Zwiewka
244.	p. Železník
245.	p. Žilinčík
246.	p. Žilinek
247.	p. Žitná
248.	neznámi darcovia
249.	mimosúdne vyrovnania
250.	dakujeme.sk
251.	zamestnanci Johnson Controls Internat. - Lozorno
252.	zamestnanci Siemens Program and System Engineering s. r. o.
253.	študenti V I Družba Bratislava
254.	študenti gymnázia J. Hronca

Ospravedľňujeme sa všetkým, ktorí si našli chybu vo svojom priezvisku. Na niektorých bankových výpisoch sa nám ziaľ zobrazia osobné údaje nečitateľne alebo bez interpunkcie.

Finančné dary právnických osôb

P. č.	
1.	ABB, s. r. o.
2.	ALFAPLAST trade s. r. o.
3.	Arton s. r. o.
4.	ASO vending
5.	BON DOMUS RENT, spol. s. r. o.
6.	Canon Slovakia s. r. o.
7.	DHL Express (Slovakia), spol. s r.o.
8.	DÓVERA zdravotná poisťovňa, a.s.
9.	Dr. Rödl & Partner spol. s. r. o.
10.	Ernst & Young, k.s.
11.	Erpos s. r. o.
12.	FERONA Slovakia, a. s.
13.	Fornax Informatika Slovensko s. r. o.
14.	GERIHO zázračná lampa, n.f.
15.	GlaxoSmithKline Slovakia s. r. o.
16.	Hewlett-Packard Slovakia, s. r. o.
17.	KPMG Slovensko spol. s r. o.
18.	KROS a. s.
19.	MED – ARTRON s. r. o.
20.	MID Rača – Bratislava s. r. o.
21.	Nadácia Jána Korca
22.	Nadácia J&T
23.	Nadácia Novohradská
24.	Nadácia Tatra banky
25.	Nadácia VÚB
26.	Nadačný fond Johnson Controls Bratislava v Nadácii Pontis
27.	Nadačný fond Slovak Telekom pri Nadácii Intenda
28.	Nestlé Slovensko s. r. o.
29.	Obec Hontianske Tesáre
30.	ON Semiconductor Slovakia a.s.
31.	PFIZER LUXEMBOURG SARL
32.	Plynoservis
33.	Potraviny P
34.	PRVÁ STAVEBNÁ SPORITELŇA, a. s.
35.	QS Network, a. s.
36.	Randa & spol.
37.	Regionálne poradenstvo
38.	Ružička Csekes s. r. o.
39.	Samsung Electronics Slovakia, s. r. o.
40.	SID Slovensko, a. s.
41.	Slovenská asociácia farmaceutických spoločností orientovaných na výskum a vývoj (SAFS)
42.	SOFTEC PRO SOCIETY o.z.
43.	The American Chamber of Commerce in the Slovak republic (Amcham)
44.	Umelecká loď, o. z.
45.	WellGiving, o. z.

Príjem 2 % v roku 2010

Väčšina osôb a firiem ostala v anonymite.

Nasledujúce firmy nám zaslali list oznámením o darovaní 2 %:

P. č.	Darca 2 %
1.	D.A. S. poisťovňa právnej ochrany, a. s.
2.	GlaxoSmithKline Slovakia
3.	Nestlé Slovensko s. r. o.
4.	Slovenské elektrárne, a. s.
5.	UniCredit Bank Slovakia a. s.
6.	VOLKSBANK Slovensko, a. s.

Výsledovka Úč NUJ 2 - 01

VÝKAZ ZISKOV A STRÁT

k 31.12.2010

(v celých eurách)

Za účtovné obdobie od mesiac rok do mesiac rok
0 1 2 0 1 0 1 2 2 0 1 0

Za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie mesiac rok do mesiac rok
0 1 2 0 0 9 1 2 2 0 0 9

Účtovná zvierka:

Daňové identifikačné číslo

2 0 2 1 7 7 7 7 0 3

- riadna
 - mimoriadna

IČO

3 6 0 7 7 2 5 9

Názov účtovnej jednotky

P L A M I E N O K N . O .

Sídlo účtovnej jednotky

Ulica a číslo

Z A D U N A J S K Á C E S T A 6 / A

PSČ

8 5 1 0 1

Názov obce

B R A T I S L A V A

Smerové číslo telefónu

0 3 5

Číslo telefónu

6 4 7 8 1 8 0

Číslo faxu

6 4 7 8 1 8 0

e-mailová adresa:

p a u k o v a @ p a u k o v a . s k

Zostavené dňa: 21.03.2011	Podpisový záznam osoby zodpovednej za vedenie účtovníctva: Ľudmila Pauková	Podpisový záznam osoby zodpovednej za zostavenie účtovnej zvierky: Ľudmila Pauková	Podpisový záznam štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu účtovnej jednotky: MUDr. Mária Jasenková
---------------------------	---	---	--

1

Číslo účtu	Náklady	Číslo riadku	Činnosť			Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
			Hlavná nezdaňovaná	Podnikateľská zdaňovaná	Spolu	
a	b	c	1	2	3	4
501	Spotreba materiálu	01	39 165		39 165	28 950
502	Spotreba energie	02	4 182		4 182	3 539
504	Predaný tovar	03				
511	Opravy a udržiavanie	04	2 097		2 097	4 140
512	Cestovné	05	2 525		2 525	1 734
513	Náklady na reprezentáciu	06	8 018		8 018	6 707
518	Ostatné služby	07	98 844	3 508	102 352	80 812
521	Mzdové náklady	08	110 787		110 787	78 924
524	Zákonné sociálne poistenie a zdravotné poistenie	09	27 647		27 647	19 610
525	Ostatné sociálne poistenie	10				
527	Zákonné sociálne náklady	11	2 600		2 600	1 544
528	Ostatné sociálne náklady	12				
531	Daň z motorových vozidiel	13				
532	Daň z nehnuteľností	14	217		217	109
538	Ostatné dane a poplatky	15	673		673	225
541	Zmluvné pokuty a penále	16				
542	Ostatné pokuty a penále	17	90		90	1
543	Odpísanie pohľadávky	18				
544	Úroky	19				
545	Kurzové straty	20	6		6	223
546	Dary	21	500		500	
547	Osobitné náklady	22	11 971		11 971	11 499
548	Manká a škody	23	11		11	
549	Iné ostatné náklady	24	2 302		2 302	2 360
551	Odpisy dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku	25	58 474		58 474	53 244
552	Zostatková cena predaného dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku	26				345 908
553	Predané cenné papiere	27				
554	Predaný materiál	28				
555	Náklady na krátkodobý finančný majetok	29				
556	Tvorba fondov	30				
557	Náklady na precenenie cenných papierov	31				
558	Tvorba a zúčtovanie opravných položiek	32				
561	Poskytnuté príspevky organizačným zložkám	33				
562	Poskytnuté príspevky iným účtovným jednotkám	34	1 000		1 000	
563	Poskytnuté príspevky fyzickým osobám	35	5 232		5 232	3 485
565	Poskytnuté príspevky z podielu zaplatenej dane	36				
567	Poskytnuté príspevky z verejnej zbierky	37				
Účtová trieda 5 spolu r. 01 až r. 37		38	376 341	3 508	379 849	643 014
Kontrolné číslo r. 01 až r. 38		994	752 682	7 016	759 698	1 286 028

2

Číslo účtu	Výnosy	Číslo riadku	Činnosť			Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
			Hlavná nezdaňovaná	Podnikateľská zdaňovaná	Spolu	
a	b	c	1	2	3	4
601	Tržby za vlastné výrobky	39				
602	Tržby z predaja služieb	40		6 447	6 447	8 220
604	Tržby za predaný tovar	41				
611	Zmena stavu zásob nedokončenej výroby	42				
612	Zmena stavu zásob polotovarov	43				
613	Zmena stavu zásob výrobkov	44				
614	Zmena stavu zásob zvierat	45				
621	Aktivácia materiálu a tovaru	46				
622	Aktivácia vnútroorganizačných služieb	47				
623	Aktivácia dlhodobého nehmotného majetku	48				
624	Aktivácia dlhodobého hmotného majetku	49				
641	Zmluvné pokuty a penále	50				
642	Ostatné pokuty a penále	51				
643	Platby za odpísané pohľadávky	52				
644	Úroky	53	973		973	642
645	Kurzové zisky	54	12		12	43
646	Prijaté dary	55	369		369	
647	Osobitné výnosy	56				400
648	Zákonné poplatky	57				
649	Iné ostatné výnosy	58	18		18	12
651	Tržby z predaja dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku	59				308 134
652	Výnosy z dlhodobého finančného majetku	60				
653	Tržby z predaja cenných papierov a podielov	61				
654	Tržby z predaja materiálu	62				
655	Výnosy z krátkodobého finančného majetku	63				
656	Výnosy z použitia fondu	64				
657	Výnosy z precenenia cenných papierov	65				
658	Výnosy z nájmu majetku	66				
661	Prijaté príspevky od organizačných zložiek	67				
662	Prijaté príspevky od iných organizácií	68	48 415		48 415	26 778
663	Prijaté príspevky od fyzických osôb	69	40 979		40 979	40 784
664	Prijaté členské príspevky	70				
665	Príspevky z podielu zaplatenej dane	71	333 259		333 259	297 365
667	Prijaté príspevky z verejných zbierok	72				
691	Dotácie	73	6 639		6 639	8 298
Účtová trieda 6 spolu r. 39 až r. 73		74	430 664	6 447	437 111	690 676
Výsledok hospodárenia pred zdanením r. 74 - r. 38		75	54 323	2 939	57 262	47 662
591	Daň z príjmov	76	185	558	743	734
595	Dodatočné odvody dane z príjmov	77				
Výsledok hospodárenia po zdanení (r. 75 - (r. 76 + r. 77)) (+/-)		78	54 138	2 381	56 519	46 928
Kontrolné číslo r. 39 až r. 78		995	969 974	18 772	988 746	1 476 676

3

Súvaha Úč NUJ 1 - 01

SÚVAHA

k 31.12.2010

(v celých eurách)

Za bežné účtovné obdobie od mesiac rok do mesiac rok
0 1 2 0 1 0 1 2 2 0 1 0

Za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie mesiac rok do mesiac rok
0 1 2 0 0 9 1 2 2 0 0 9

Daňové identifikačné číslo
2 0 2 1 7 7 7 7 0 3

IČO
3 6 0 7 7 2 5 9

Účtovná zvierka:

- riadna
 - mimoriadna
 - priebežná

Názov účtovnej jednotky

P L A M I E N O K N . O .

Sídlo účtovnej jednotky

Ulica a číslo

Z A D U N A J S K Á C E S T A 6 / A

PSČ

8 5 1 0 1

Názov obce

B R A T I S L A V A

Smerové číslo telefónu

0 3 5

Číslo telefónu

6 4 7 8 1 8 0

Číslo faxu

6 4 7 8 1 8 0

e-mailová adresa

p a u k o v a @ p a u k o v a . s k

Zostavené dňa: 21.03.2011	Podpisový záznam osoby zodpovednej za vedenie účtovníctva: Ľudmila Pauková	Podpisový záznam osoby zodpovednej za zostavenie účtovnej zvierky: Ľudmila Pauková	Podpisový záznam štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu účtovnej jednotky: MUDr. Mária Jasenková
------------------------------	---	---	---

1

Strana aktív	č.r.	Bežné účtovné obdobie			Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
		Brutto	Korekcia	Netto	Netto
a	b	1	2	3	4
A. NEOBEŽNÝ MAJETOK SPOLU r. 002 + r. 009 + r. 021	001	1 072 763	151 854	920 909	689 068
1. Dlhodobý nehmotný majetok r. 003 až r. 008	002	3 192	1 767	1 425	
Nehmotné výsledky z vývojovej a obdobnej činnosti 012-(072+091AÚ)	003				
Softvér 013 - (073+091AÚ)	004				
Oceniteľné práva 014 - (074 + 091AÚ)	005	3 192	1 767	1 425	
Ostatný dlhodobý nehmotný majetok (018+ 019)-(078 + 079 + 091 AÚ)	006				
Obstaranie dlhodobého nehmotného majetku (041-093)	007				
Poskytnuté preddavky na dlhodobý nehmotný majetok (051-095AÚ)	008				
2. Dlhodobý hmotný majetok r. 010 až r. 020	009	1 069 571	150 087	919 484	689 068
Pozemky (031)	010	21 609	x	21 609	21 160
Umelecké diela a zbierky (032)	011		x		
Stavby 021 - (081 - 092AÚ)	012	842 890	79 811	763 079	620 196
Samostatné hnutelné veci a súbory hnutelných vecí 022 - (082 + 092AÚ)	013	69 889	34 995	34 894	28 140
Dopravné prostriedky 023 - (083 + 092AÚ)	014	43 883	35 281	8 602	19 572
Pestovateľské celky trvalých porastov 025 - (085 + 092AÚ)	015				
Základné stádo a ťažné zvieratá 026 - (086 + 092AÚ)	016				
Drobný dlhodobý hmotný majetok 028 - (088 + 092AÚ)	017				
Ostatný dlhodobý hmotný majetok 029 - (089 +092AÚ)	018				
Obstaranie dlhodobého hmotného majetku (042 - 094)	019	91 300		91 300	
Poskytnuté preddavky na dlhodobý hmotný majetok (052 - 095AÚ)	020				
3. Dlhodobý finančný majetok r. 022 až r. 028	021	0	0	0	0
Podielové cenné papiere a podiely v obchodných spoločnostiach v ovládanej osobe (061- 096 AÚ)	022				
Podielové cenné papiere a podiely v obchodných spoločnostiach s podstatným vplyvom (062 - 096 AÚ)	023				
Dlhové cenné papiere držané do splatnosti (065 - 096 AÚ)	024				
Pôžičky podnikom v skupine a ostatné pôžičky (066 + 067) - 096 AÚ	025				
Ostatný dlhodobý finančný majetok (069 - 096 AÚ)	026				
Obstaranie dlhodobého finančného majetku (043 - 096 AÚ)	027				
Poskytnuté preddavky na dlhodobý finančný majetok (053 - 096 AÚ)	028				
Kontrolné číslo r. 001 až r. 028	991	3 218 289	455 562	2 762 727	2 067 204

2

Strana aktív	č.r.	Bežné účtovné obdobie			Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
		Brutto	Korekcia	Netto	Netto
a	b	1	2	3	4
B. OBEŽNÝ MAJETOK SPOLU r. 030+ r. 037+ r. 042 + r. 051	029	820 904	0	820 904	830 390
1. Zásoby r. 031 až r. 036	030	115	0	115	100
Materiál (112 + 119) - 191	031	115		115	100
Nedokončená výroba a polotovary vlastnej výroby (121+122)-(192+193)	032				
Výrobky (123 - 194)	033				
Zvieratá (124 - 195)	034				
Tovar (132 + 139) - 196	035				
Poskytnuté prevádzkové preddavky na zásoby (314 AÚ - 391 AÚ)	036				
2. Dlhodobé pohľadávky r. 038 až r. 041	037	5 630	0	5 630	0
Pohľadávky z obchodného styku (311 AÚ až 314 AÚ) - 391 AÚ	038	4 664		4 664	
Ostatné pohľadávky (315 AÚ - 391AÚ)	039	966		966	
Pohľadávky voči účastníkom združení (358AÚ - 391AÚ)	040				
Iné pohľadávky (335 AÚ + 373 AÚ + 375 AÚ + 378AÚ) - 391AÚ	041				
3. Krátkodobé pohľadávky r. 043 až r. 050	042	18 642	0	18 642	52 901
Pohľadávky z obchodného styku (311AÚ až 314 AÚ) - 391AÚ	043			0	4 815
Ostatné pohľadávky (315 AÚ - 391 AÚ)	044			0	81
Zúčtovanie so Sociálnou poisťovňou a zdravotnými poisťovňami (336)	045		x		
Daňové pohľadávky (341 až 345)	046		x		
Pohľadávky z dôvodu finančných vzťahov k štátnemu rozpočtu a rozpočtom územnej samosprávy (346+ 348)	047	830	x	830	830
Pohľadávky voči účastníkom združení (358 AÚ - 391AÚ)	048				
Spojovací účet pri združení (396 - 391AÚ)	049				
Iné pohľadávky (335AÚ + 373AÚ + 375AÚ + 378AÚ) - 391AÚ	050	17 812		17 812	47 175
4. Finančné účty r. 052 až r. 056	051	796 517	0	796 517	777 389
Pokladnica (211 + 213)	052	9 120	x	9 120	13 106
Bankové účty (221 AÚ + 261)	053	787 397	x	787 397	764 283
Bankové účty s dobou viazanosti dlhšou ako jeden rok (221 AÚ)	054		x		
Krátkodobý finančný majetok (251+ 253 + 255 + 256 + 257) - 291AÚ	055				
Obstaranie krátkodobého finančného majetku (259 - 291AÚ)	056				
C. ČASOVÉ ROZLIŠENIE SPOLU r. 058 a r. 059	057	8 012	0	8 012	3 528
1. Náklady budúcich období (381)	058	8 012		8 012	3 528
Príjmy budúcich období (385)	059				
MAJETOK SPOLU r. 001 + r. 029 + r. 057	060	1 901 679	151 854	1 749 825	1 522 986
Kontrolné číslo r. 029 až r. 060	992	4 380 415	151 854	4 228 561	4 021 212

3

Strana pasív	č.r.	Bežné účtovné obdobie	Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
a	b	5	6
A. VLASTNÉ ZDROJE KRYTIA MAJETKU SPOLU	061	378 018	321 051
r. 062+ r. 068 + r. 072 + r. 073			
1. Imanie a peňažné fondy r. 063 až r. 067	062	26 255	25 806
Základné imanie (411)	063	26 255	25 806
Peňažné fondy tvorené podľa osobitného predpisu (412)	064		
Fond reprodukcie (413)	065		
Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov (414)	066		
Oceňovacie rozdiely z precenenia kapitálových účastín (415)	067		
2. Fondy tvorené zo zisku r. 069 až r. 071	068	0	0
Rezervný fond (421)	069		
Fondy tvorené zo zisku (423)	070		
Ostatné fondy (427)	071		
3. Nevysporiadaný výsledok hospodárenia minulých rokov (+; - 428)	072	295 244	248 317
4. Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie r. 060 - (r. 062 + r. 068 + r. 072 + r. 074 + r. 101)	073	56 519	46 928
B. CUDZIE ZDROJE SPOLU r. 075 + r. 079 + r. 087 + r. 097	074	18 622	12 198
1. Rezervy r. 076 až r. 078	075	8 949	5 867
Rezervy zákonné (451AÚ)	076		
Ostatné rezervy (459AÚ)	077		
Krátkodobé rezervy (323 + 451AÚ + 459AÚ)	078	8 949	5 867
2. Dlhodobé záväzky r. 080 až r. 086	079	443	220
Záväzky zo sociálneho fondu (472)	080	443	220
Vydané dlhopisy (473)	081		
Záväzky z nájmu (474 AÚ)	082		
Dlhodobé prijaté preddavky (475)	083		
Dlhodobé nevyfakturované dodávky (476)	084		
Dlhodobé zmenky na úhradu (478)	085		
Ostatné dlhodobé záväzky (373 AÚ + 479 AÚ)	086		
3. Krátkodobé záväzky r. 088 až r. 096	087	9 230	6 111
Záväzky z obchodného styku (321 až 326) okrem 323	088	7 537	5 472
Záväzky voči zamestnancom (331+ 333)	089	648	27
Zúčtovanie so Sociálnou poisťovňou a zdravotnými poisťovňami (336)	090	8	
Daňové záväzky (341 až 345)	091	1 037	612
Záväzky z dôvodu finančných vzťahov k štátnemu rozpočtu a rozpočtom územnej samosprávy (346+348)	092		
Záväzky z upísaných nesplatených cenných papierov a vkladov (367)	093		
Záväzky voči účastníkom združení (368)	094		
Spojovací účet pri združení (396)	095		
Ostatné záväzky (379 + 373 AÚ + 474 AÚ + 479 AÚ)	096		
4. Bankové výpomoci a pôžičky r. 098 až r. 100	097	0	0
Dlhodobé bankové úvery (461AÚ)	098		
Bežné bankové úvery (231+ 232 + 461AÚ)	099		
Prijaté krátkodobé finančné výpomoci (241+ 249)	100		
C. ČASOVÉ ROZLIŠENIE SPOLU r. 102 a r. 103	101	1 353 185	1 189 737
1. Výdavky budúcich období (383)	102		
Výnosy budúcich období (384)	103	1 353 185	1 189 737
VLASTNÉ ZDROJE A CUDZIE ZDROJE SPOLU r.061+ r.074 + r.101	104	1 749 825	1 522 986
Kontrolné číslo r. 061 až r. 104	993	5 294 352	4 606 962

4

8. víkendové stretnutie smútiacich rodín slovami rodičov 1. - 3. 10. 2010, Modra – Harmónia

Na stretnutí som sa s deťmi zúčastnila už 2x, vždy to je veľmi príjemné a motivujúce do ďalších dní. Ďakujem za celú moju rodinku, že vďaka vám sme zas spoznali ľudí s podobným osudom, ľudí, s ktorými sme mali možnosť otvorene o všetkom hovoriť, diskutovať, inšpirovať sa. Priateľstvá, ktoré si môj syn vďaka stretnutiam „po...“ sú nádherné a vzácne, deti z rôznych rodín, sa majú možnosť spolu hrať, baviť, dopĺňať. Nedá sa to ani opísať ako si práve súrodenci detí, ktoré nám odišli našli cestu k sebe, bez ohľadu na vek, chlapec, dievča, nič tam nerozhoduje. Pri aktivitách, ktoré ste zorganizovali, sú jeden super tím. Rodičia, ktorí váhajú či prísť na takého stretnutie, len jedna veta „neváhajte, prídte!“ Od posedení, rozhovorov, programu, bohoslužby, atď. vás tu isto čaká hlavne veľa odpovedí na otázky, ktoré vás možno trápia už dlhšie, tiež relax, pohoda, úsmev.

Ešte raz ďakujem celému kolektívu fantastických ľudí z Plamienka, že aj keď naše deti odišli, sú s nami stále v kontakte a dávajú nám istotu, že nie sme sami na všetko čo je po odchode. Želám vám do ďalších dní veľa, veľa pracovného elánu, úspechov, spokojnosti, pokoja.

pani Mária Ď.

Ďakujem všetkým pracovníkom Plamienka, sú to úžasní ľudia s veľkým srdcom preto lebo pomáhajú rodičom prekonať všetko zlé čo prežili. Vďaka Plamienku zvládam všetko čo sa deje v mojom živote. Milí priatelia zapojte sa aj vy do Plamienka a sami pocítite, že niečo nezabudnuteľné vám vstúpi do vašich srdiečok. Ja vám pekne ďakujem. S pozdravom

pani Zdenka L.

Naša rodina sa zúčastnila už po druhýkrát tohto stretnutia. Prišli sme si sem oddýchnuť a stretnúť sa s ľuďmi, ktorí majú podobný osud ako my. Po spomienkach na naše deti sme navštívili jaskyňu Driny a večer strávili pri výbornej hudbe s hovoreným slovom so skupinou Funny Fellows.

Toto stretnutie bolo super. Veľmi dobre sme sa cítili a teraz viem, že ak sa bude konať aj budúci rok, veľmi rada sa ho zúčastním. Čo sa týka pobytu bola aj som nadmieru spokojná. Ďakujem za svoju rodinu celému tímu hospicu Plamienok a prajem veľa veľa úspechov v práci. Som rada, že ste.

pani S.

Stretnutie rodičov a súrodencov zosnulých detí pomáha pri smútení. Ďakujeme kolektívu Plamienka, dobrovoľníkom v Plamienku za citový a odborný prístup, individuálne rozhovory. Osobne nám stretnutie posunulo reálny život v rodine do väčšej kvality a dokážeme sa aj radovať zo života. Naša zosnulá Veronika je stále s nami a mala by z nás radosť. Ešte raz všetkým veľké ďakujem.

manželia K.

Takéhoto stretnutia sme sa zúčastnili prvý krát a neľutujeme to. Aj keď niektoré chvíle boli ťažké a veľmi emotívne, sme radi, že sme mohli zdieľať svoje príbehy a bolesť. Mala som možnosť vidieť, že nie sme sami, ktorí stratili dieťa a prežili veľké utrpenie. Páčili sa nám aj voľno časové aktivity, Funny Fellows aj spoločné hranie na hudobné nástroje boli úžasné. Získali sme nové priateľstvá s ľuďmi, ktorí prežili podobnú tragédiu. Aj keď bol pobyt niekedy psychicky náročný a trpeli sme nedostatkom spánku ☺, určite nám veľmi pomohol a ďakujeme, že sme sa ho mohli zúčastniť. Ďakujeme za všetko!

PS: Celý tím ľudí z Plamienka sú úžasní ľudia!

rodina V.

Dobrý deň. Volám sa Henrieta P. Na úvod by som chcela povedať slová, ktoré povedal na tomto stretnutí pán K. Je to citát od pápeža Jána Pavla II. Milí rodičia: „Nebojte sa!“ Týmito slovami je asi povedané všetko. Ak vás osloví Plamienok, aby ste sa zúčastnili takéhoto stretnutia rodičov a vy stále váhate, lebo sa bojíte, čo tam budete hovoriť, ako sa máte správať, tváriť sa atď. „NEBOJTE SA!“ a prídte. Je to

úžasné stretnutie, kde sa uvoľníte, pospomínate dobré aj zlé, aj si poplačete, ale hlavne si oddýchnete s úžasnými ľuďmi, ktorí sa o vás starajú ako o bábätká. Môžete tu robiť čo chcete alebo aj nič. Všetko je tu dovolené, úžasný program v nádhernom prostredí s partiou priama ľudí a rodičov, ktorí prekonali rovnaké alebo podobné situácie. Celý rok sa na toto stretnutie teším. Je to pre mňa relax, oddych, stretnutie s priateľmi, no proste útek od každodenných starostí.

Už teraz sa teším na budúce stretnutie a samozrejme aj na vás. Nebojte sa a prídte, neľutujete.

Dovidenia a ďakujem,

pani P.

Dostali sme od Vás pozvanie na stretnutie rodičov, ktoré sa uskutoční 1. – 3. 10. 2010. Ďakujeme Vám, že na nás myslíte. Máme dobrý pocit z toho, že nie sme osamotení v ťaživých situáciách. Stretávate sa s ľuďmi s podobným osudom, ako my a tak určite viete, že neexistuje nič, čo by nás mohlo zbaviť bolesti a žiaľu. Učíme sa žiť s krutou skutočnosťou, snažíme sa svoju myseľ upriamiť na prácu doma i v zamestnaní a presviedčame sa, že jemu je dobre, keď už nemusí trpieť. Denne však berieme do ruky predmety, ktoré boli jeho, mal ich rád a aj tá najnepatrnejšia spomienka na neho v nás vyvoláva nevysloviteľnú bolesť. „Babka, mne veľmi chýba môj brat, ale mame to nemôžem povedať, lebo by plakala“ – ťažkal si náš 5 ročný Martinko. Tak sa snažíme neplakať a aspoň nie pred ním. Je to veľmi ťažké.

Prosíme Vás preto, aby ste sa nehnevali, ale na stretnutie rodičov neprídeme. Nevieme ešte hovoriť na túto tému. Je to veľmi čerstvé. Snáď v budúcich rokoch, ak sa budú uskutočňovať podobné podujatia – ale teraz – teraz by sme to nezvládli. Ďakujeme za porozumenie!

manželia N.

PLAMIENOK n.o. a LF UK v Bratislave

**Princípy liečby a starostlivosti o nevyliciteľne choré dieťa a rodinu
v detskom domácom hospici.**

nepovinný predmet, školský rok 2009/2010

Hodnotiaca správa

1. časť: súhrnné hodnotenie

Na nepovinný predmet sa prihlásilo **33 študentov** LF UK všeobecného lekárstva a ošetrovateľstva, psychológie a sociálnej práce. 12 dvojhodinových výukových stretnutí prebehlo v letnom semestri školského roku 2009/2010. Prednášok a seminárov sa zúčastnilo priemerne 17 študentov. Zápočet za minimálne 80% účasť a napísanie eseje dostalo **8 študentov**. Študenti k nám dochádzali v svojom voľnom čase zo záujmu o problematiku, predmet nebol klasifikovaný, za účasť nedostali kredity.

Po skončení sme ich požiadali o vyplnenie **hodnotiaceho dotazníka** a napísanie **eseje** na tému: "**Keď ku mne príde pacient, ktorého nezachránim...**", ktorý sme u vybraných študentov natočili aj na video. (uverejňujeme na webovej stránke). V dotazníku sme sa snažili zistiť, čo študentov **motivuje** k účasti a čo od predmetu **očakávajú**, čo **získali**, čo vnímajú ako **nedostatok** predmetu a aké **zmeny** by uvítali. Zároveň sme ich poprosili o **odkaz pre ďalších študentov**, ktorí by sa chceli predmetu zúčastniť v budúcnosti. Dostali sme 9 kompletných odpovedí, ktoré sme zhrnuli v druhej časti hodnotiacej správy.

Aj v roku 2010 bol záujem o nepovinný predmet zo strany študentov veľký. **Študenti nám prinášajú „život, záujem, podnety k zmenám“, rozširujú poslanie a zmysel našej práce.** Sme radi, že k nám prichádzajú. Ľahko vstrebávajú nové informácie, sú vnímaví, citliví, vďační za úsilie a čas, ktoré im venujeme. Premýšľajú, kladú neštandardné otázky, neboja sa byť otvorení, nároční a kritickí. Rozširujú zmysel našej práce a prinášajú do hospicu dlhodobú perspektívu a život.

Spokojnosť študentov s obsahom aj priebehom predmetu je veľká. Teší nás, že tí, ktorí sa predmetu zúčastnili, jednoznačne a bez pochybností vnímajú jeho opodstatnenie. Prinášame im novú oblasť, ktorou sa na iných predmetoch nezaoberajú. Snažili sme sa im ponúknuť nové podnety na zamyslenie - napr. čo je to nádej v situácii, keď dieťa zomiera, aké reakcie sú normálne, čo uprednostňujem ja a čo môžu uprednostniť iní a pod. Ak si nájdeme vlastné odpovede na tieto otázky, ale zároveň budeme pripravení rešpektovať odpovede iných, veríme, že môžeme byť pacientom nápomocní. **Ďakujeme všetkým absolventom za odkazy pre budúcich študentov.** Ďakujeme aj za **napísané eseje a natočené videá** na tému "Keď ku mne príde pacient, ktorého nezachránim" Pomohli nám opäť pozrieť sa na oblasť, v ktorej pracujeme, pod iným uhlom. Verím, že obohatili aj našich internetových priateľov.

Mnohí zo študentov by prijali viac hodín výuky, resp. dlhšie trvanie jednotlivých stretnutí. Je to pre nás výzva zamyslieť sa, ako lepšie využiť čas, ktorý máme, čo viac ešte môžeme ponúknuť, kde sú naše hranice. **Jednoznačne nás záujem študentov motivuje zlepšiť kvalitu výuky a zväziť jej kvantitu.** Našou rezervou sú stále skriptá, ktoré sme nedokončili. Priali by sme si, aby sa nám podarilo zaradiť predmet medzi povinne voliteľné predmety.

V ďalšom roku sme sa rozhodli **upraviť zoznam odprednesených tém.** Študenti tohto roku nám pomohli uvedomiť si, že podrobnosti farmakológie symptómového manažmentu sú pomerne ľahko dostupné v literatúre a ak ich budú v praxi potrebovať, ľahko si ich nájdu. Preto do prednášok samostatne zaradíme tému starostlivosti o seba a prevencie burn-out syndrómu.

Prialo by som si, aby čas, ktorý sme strávili spolu so študentmi, priniesol pomoc a obohatenie aj rodinám s ťažko chorými deťmi.

V Bratislave, 4. augusta 2010

MUDr. Mária Jasenková
riaditeľka hospicu

Hodnotiaca správa

2. časť: hodnotenie jednotlivých oblastí

I. MOTIVÁCIE, OČAKÁVANIA A SPOKOJNOSŤ ŠTUDENTOV

Väčšina študentov v tomto roku neuviedla svoje očakávania. Téma smrti, utrpenia a zomierania je často spoločenským tabu, o ktorom sa nehovorí. Mnohí študenti sa vyjadrili, že sa predmetu obávali, nevedeli, čo ich čaká a či dokážu počúvať a hovoriť o takýchto témach. Všetci účastníci ale vyjadrili veľkú spokojnosť s prednáškami a diskusiami v rámci nepovinného predmetu.

Očakávania, ktoré študenti uviedli vo výstupnom dotazníku:

- Priblíženie témy paliatívnej starostlivosti
- Konfrontáciu s témou smrti
- Konkrétne návody ako riešiť situácie.

II. PRÍNOS DO ŽIVOTA A PRAXE

Väčšina študentov ocenila najmä informácie a diskusiu, ktoré im pomohli v osobnostnom raste – formovaní a vymieňaní názorov a postojov na témy, o ktorých sa bežne nehovorí.

Vyjadrenia študentov o prínose predmetu do osobného a pracovného života:

- Mala som možnosť vytvárať si názor na veci, o ktorých sa normálne nediskutuje.
- Už by som sa nebála otvoriť tému smrti v rozhovore s pacientom.
- Získala som nový pohľad, obzory a postoje k smrteľne chorému pacientovi a inšpiráciu ako pomôcť v rôznych situáciách.
- Potrebujem na sebe v budúcnosti pracovať.
- Uvedomila som si skutočné hodnoty a zmysel vlastného života.
- Dokážem teraz o niečo viac otvorene rozprávať o smrti a cítim, že ju konečne začínam rešpektovať a brať ako súčasť života. Pomaly nachádzam aj zmysel v živote po stanovení smrteľnej diagnózy a má to pre mňa aj pre mojich budúcich pacientov veľký význam.

Väčšinu študentov zaujala najmä téma **oznamovania zlých správ a pomoci počas posledných dní a hodín života dieťaťa**. K ďalším témam, ktoré študenti ocenili patrili: komunikácie s dieťaťom a rodinou a duchovné sprevádzanie rodín.

Slovo, veta, situácia, príbeh a pod., ktorá(é) študentom utkvela(i) v pamäti:

- Nádej predstavuje čosi reálne, skutočné.
- Nikdy nesmieme zobrať pacientovi nádej.
- Nádej je obruč, ktorá nedovolí srdcu puknúť.
- Za nenormálnych okolností je normálne správať sa nenormálne.
- Nie vždy je pre pacienta najlepšie to, čo si myslíme my ako doktori, snažme sa rešpektovať prania a túžby chorého.
- Keď sa dieťa pýta, je pripravené počuť odpoveď.
- Príbeh Denisovej rodiny a báseň mamy.
- Pokora

Účasť na seminároch študentom pomohla uvedomiť si, že ...

- smrť a týka každého.
- oznamovanie zlých správ je dôležité
- život prináša dobré aj zlé chvíle. Uvedomila som si, že sú ľudia, ktorí sú na tom horšie ako ja.

- téma paliatívnej starostlivosti je komplexnou záležitosťou, neodsudzujeme ľudí akokoľvek sa rozhodnú. Aj my lekári máme právo rozhodnúť sa podľa svojho svedomia.
- možno denne prechádzam okolo ľudí, ktorí prežívajú veľké trápenie a je fajn, že je niekto, kto sa o nich stará.
- nie vždy je pre pacienta najlepšia liečba podľa lekárskej učebnice, je potrebné brať pacienta najmä ako ľudskú bytosť, ktorá má svoje radosti a zmysel života (pre každého v niečom inom) a to sú veci, ktoré sa môžu vďaka liečbe stratiť.
- nepríjemné pocity zo smrti a utrpenia môžu byť dočasné.
- môžeme pohorieť na komunikácii a zlyhať v podpore pacienta, ale nikdy nenarobíme toľko škody, ako keď sa tejto téme vyhneme a budeme len čakať, kedy smrť príde. Aj za poslednú hodinu sa pre pacienta dá urobiť veľa, len treba mať vôľu a odvahu.
- musím hľadať vlastné hranice, dokázať odhadnúť čo som schopný a ochotný vykonať.
- som v podstate normálna..., že stále budem mať viac otázok ako odpovedí... a že stále platí to, že na vlastných chybách sa naučím...

III. NEDOSTATKY A NESPOKOJNOSŤ

Témy, ktoré boli pre študentov najmenej zaujímavé

Dvaja študenti by ocenili, ak by **sympptómovému manažmentu** bolo venované menej času. Jedna študentka uviedla, že najmenej ju zaujala téma **sociálnej pomoci rodinám**.

Témy, ktorá nezazneli a študenti majú o ňu záujem

- starostlivosť o seba samých
- stretnutie s rodičmi po strate dieťaťa

Na otázku, ktorú tému by ste z predmetu vynechali, ani jeden študent neuviedol názov témy. Všetky témy považovali za aktuálne.

Nebol/a som spokojný/á , nevyhovovalo mi...

Študentov sme požiadali o konštruktívnu kritiku. Nevyhovoval im **časový rozvrh**, nakoľko sa prekrýval s inými predmetmi. Je pre nás ťažké prispôbiť deň a čas výuky tak, aby vyhovoval viacerým ročníkom. Tento problém, pokiaľ predmet bude nepovinným, nevieme vyriešiť. Jednej študentke nevyhovovala zo začiatku „**vynútená diskusia**“, do ktorej sa študenti zapájali, ale neskôr sa prispôbila a oceňovala ju. Diskusiu vnímame ako dôležitú súčasť výuky, ktorá pomáha rozšíriť a obohatiť si svoj pohľad. Chceme sa zlepšiť v jej vedení, aby sa čo najviac študentov napriek ťažkej téme necítilo pod tlakom, že musia odpovedať.

IV. NÁVRHY NA ZLEPŠENIE

Niektorí študenti by ocenili:

- ak by prednášky trvali dlhšie a/alebo mali dlhšiu diskusiu. (aspoň niektoré z nich)
- ak by po skončení vzdelávacieho stretnutia bol priestor na voľnú diskusiu s prednášajúcim.
- ak by bolo menej prednášajúcich.
- ak by sa duchovnému sprevádzaniu venovalo viac priestoru.
- ak by boli dostupné skriptá v slovenskom jazyku.
- ak by predmet by mohol byť súčasťou normálneho vyučovania.
- neformálne stretnutie mimo Plamienka

Odpovede študentov na otázku, či by odporučili zmenu zaradenia do povinne voliteľných predmetov? Ak áno, prečo?

Všetci študenti by uvítali, ak by predmet bol zaradený do povinne voliteľných predmetov, pretože témy považujú za dôležité pre každého, kto chce pracovať ako lekár.

V. ODKAZY ŠTUDENTOV

Vyjadrenia študentov či by odporučili predmet ďalším kolegom, aký odkaz by im chceli zanechať:

„Bez návodu, usmernenia, aj verbálne zdatní zlyhávajú.“

„Tento predmet by mal absolvovať každý. Odvážte sa prísť, oplatí sa tu určite investovať čas. Je dôležité byť aspoň teoreticky podkutý pred stretnutím s takou ťažkou situáciou, ako je oznamovanie zlej správy, resp. smrti pacienta. Uvedomila som si... aké dôležité je na sebe pracovať, aké dôležité je dostať sa do bodu dosiahnutia „prirodzenej“ sebareflexie a pochopenia vlastného smútku, reakcií.. Aké dôležité je byť schopný vypočuť. Koľko sa človek takýmto postupom dozvie, dokonca niekedy viac ako otázkami, resp. nátlakom. Aké dôležité je pacientovi i jeho rodine nechať priestor na akékoľvek prejavy, všetky sú ich aj keď sa môžu zdať nenormálne. Aké dôležité je uvedomiť si pozadie niektorých rozhodnutí. Aké dôležité je...“

Monika Sadloňová, 3. roč.

„Život si treba čo najviac vychutnávať, pokiaľ je človek zdravý.“

„Určite sa prihláste, je to kvalitne a duchaplné strávený čas, ktorý vám dá veľa nielen do profesionálneho, ale aj súkromného života.“

Mária Vachová, 3. roč.

„Je potrebné prijímať smrť do nášho života, o to viac, keď sa máme lúčiť a pripraviť na odchod našich blízkych.“

Zuzana Vojtechová, 3. roč.

„Neváhajte! Neriešte to, či na to máte alebo či ste dost silní na takéto témy. Už keď nad tým rozmýšľate, tak ste! Myslím si, že tieto semináre dajú študentom veľa – budú si môcť nahlas alebo len v myšlienkach odpovedať na otázky, na ktoré určite budú musieť pacientom dať odpoveď, budú si môcť vytvárať názor na tieto témy, aby obstáli medzi kolegami, ale aj v rozhovore s pacientom, musí byť podložený reálnymi a silnými argumentmi. Ja som na tento seminár v Plamienku nebola ani prihlásená (lebo už nebolo miesto), takže som sa tam len tak bola „pozrieť“, no potom som nevynechala ani jednu tému. Témy sú pútavé, praktické a popretkávané skúsenosťami, bolestnými, ale aj radostnými zážitkami pracovníkov Plamienka, detí v ich starostlivosti a ich rodín. Možno sa nebudete vracat' domov z týchto seminárov vysmiati, ale život predsa nie je len o radosti, niekedy sa musíme pozrieť bližšie aj utrpeniu, aby sme ešte lepšie vyzbrojení mohli pomáhať ľuďom okolo.“

Andrea Kvokačková, 3. roč.

„Lekár je v prvom rade človek a mal by brať každého pacienta nie ako diagnózu, ale ako osobnosť, individualitu aj s jeho pocitmi a náladami.“

„Prihláste sa, urobte tak. Pre mňa mali stretnutia v Plamienku obrovský význam. Boli mi veľkým prínosom. Priznávam sa, že po prvej hodine som odchádzala trochu vydesená, vyľakaná, s hlavou plnou zvláštnych zmiešaných pocitov. Slovo SMRŤ mi ešte dlho ostávala v pamäti. Nemám ho rada. Ale bohužiaľ, (alebo vďaka bohu) každého nás raz zastihne. V Plamienku som si uvedomila, aké je ťažké sa len vyrovnáť s touto myšlienkou. S tým, že raz zomriem aj ja. Ale ešte horšie je vidieť a v podstate čakať na to, kedy si smrť zoberie blízku osobu. Plamienok mi veľmi pomohol v tom, že ja ako budúca lekárka, ktorá iste bude raz stáť pred nevyliciteľne chorým pacientom, budem mať aspoň akú - takú predstavu ako sa k nemu správať, ako s ním a jeho rodinou komunikovať, ako mu pomôcť naplno prežiť posledné chvíle života.“

Lenka Jurigová, 3. roč.

„Určite sa prihláste, ešte veľa študentov stále nevie, že vôbec takéto vzdelávanie existuje.“

Barbora Hrdá, 4. roč.

„Tento predmet by som určite odporučil všetkým, ktorí sa počas svojej práce môžu stretnúť s nevyliciteľne chorými, nielen študentom medicíny. Myslím si, že pokiaľ je vo vašom záujme pomôcť pacientom, mali by ste sa zaujímať aj o oblasť starostlivosti a liečby o nevyliciteľne chorých. A tento kurz pokladám za veľmi dobrý spôsob, akým sa dostanete jednoducho ku kvalitnému vzdelávaniu.“

Martin Bibza, 3. roč.

„Určite by som predmet odporučila, podľa mňa by mal byť povinný. Ak niekto váha, možno preto, že sa o tejto téme na škole príliš nehovorí, možno mu pripadá nepodstatná, alebo príliš depresívna. Tento predmet mi ukázal, že smrť a utrpenie sú prirodzenou súčasťou života a práce lekára, že sa dá na ne pozeráť aj z inej, krajšej perspektívy, že to nie je definitívne stanovisko, ale dá sa ešte veľa urobiť a to vlastne spätne ovplyvňuje našu predstavu o nich. Ak sa do takejto situácie dokážeme naplno vložiť, nemusíme prežívať pocit zlyhania ale zadosťučinenia. Smrť pre mňa vždy znamenala tragédiu, teraz viem, že môže byť krásnou rozlúčkou.“

Katarína Bizubová, 5 roč.

Eseje študentov nepovinne voliteľného predmetu na tému: KEĎ KU MNE PRÍDE PACIENT, KTORÉHO NEZACHRÁNIM...

Andrea Kvokačková, 3. roč. LF UK, 2010

Dlho som rozmýšľala, v akom duchu poňať túto prácu, pretože každý z nás si zrejme pod týmto zamyslením predstaví inú situáciu, tak aj ja sa Vám pokúsim priblížiť ten môj pohľad.

Uvedomujem si, ako mi je ťažko pri tejto predstave, lebo mám strach z toho, ako ma na to nikto nepripraví – nebudem vedieť čo povedať, ako sa tváriť, ako reagovať. Ale keď už som sa dala na písanie tejto úvahy, tak činím a premýšľam a to bude to, čo mi asi bude víriť hlavou: „takže to je on, takto vyzerá, vlastne možno celkom zdravo, len sa upokoj, je to pacient ako každý iný...“ Ale už pri písaní týchto myšlienok zisťujem, že je predsa len iný – je si vedomý toho, že žiaden lekár a žiadna terapia mu tú strašnú chorobu nevezme. Mám strach z jeho strachu, mám strach z jeho myšlienok, mám strach z jeho otázok, mám strach z toho, že zomrie. Mám strach z toho, že budem musieť pochopiť svoju bezmocnosť. Chcem a snažím sa mu porozumieť, no prichytím sa pri tom, že stále myslím len na jedno – na nezvratný charakter smrti. Počúvam ho, no sama seba uisťujem v tom, že sme ako lekári vyskúšali všetko, že robíme všetko, čo sa dá – ale určite sa nedá viac?

Viem, že sa bojím a viem, že to ten pacient cíti, neviem, či mu to ubližuje alebo ho to desí, môžem len dúfať, že pri ďalšom pacientovi už budem skúsenejšia, silnejšia. Ale je to, čo skutočne chcem? Pôsobiť tvrdo, profesionálne, v svojej podstate bezcitne?

Myslím si, že v tom je potrebné nájsť takú zlatú strednú cestu, v zmysle mojej zlej koncentrácie, depresívnej nálady či neobjektívnych rád. Ale predsa, poznám samú seba a asi trochu viem predpokladať, aké to bude. Viem, že sa budem snažiť urobiť všetko, čo budem môcť, z profesionálnej aj ľudskej stránky, viem (teda chcem, aby to tak bolo), že každého môjho pacienta budem brať tak, akoby sa jednalo o mne blízkeho človeka viem, že budem plakať, keď budem sama...

Budem sa snažiť nemyslieť na oklieštenosť mojich schopností ako lekára, budem sa snažiť neposudzovať rozhodnutia tohto pacienta, budem sa snažiť nemyslieť na dĺžku jeho života po tom, čo vyjde z dverí. Pokiaľ žije, je to stále môj pacient, ktorý má bolesti, trápenia, starosti, obavy. Potrebuje ma a ja som tu preto, aby som mu pomohla. Aby som spravila všetko – teraz nie je čas na môj strach, na moje názory. On potrebuje vedieť, že som ho neodpísala, že si ho vážim, že je pre mňa dôležitý. Možno potrebuje ešte nádej, moju vieru v jeho zotavenie, moje pochopenie. Nechcem ho klamať, ale ani sklamať, tak čo urobím? Priznám sa, že neviem. Možno budem len mlčky, so slzou v oku stáť pri ňom a držať ho za ruku.

Možno nebudem schopná dať mu to, čo potrebuje, možno chcel, aby som urobila niečo úplne iné. V takej situácii budem len dúfať, že mu to dobre padne a že pochopí môj dobrý úmysel.

Verím, že mi najlepšými učiteľmi budú moji pacienti, životné situácie, prekážky, ktoré budem musieť zdolať. Viem, že to nebude ľahké, ale nechcem sa vzdať dopredu. Veď každý z nás s niečím bojuje, s niečím sa vyrovnáva, padá a zase vstáva. O tom predsa celý náš život je, až do konca. A som presvedčená o tom, že aj v tom konci, je človek pre človeka najlepším liekom.

Katarína Bizubová, 3. roč. LF UK, 2010

Ešte pred pár mesiacmi som mala pocit, hlavne po skúsenostiach s lekármi v nemocniciach, že pacient je pre mňa pacientom, kým ho môžem zachrániť. Ja ako lekár poskytujem liečbu, a keď tá neexistuje, nemám už veľmi čo ponúknuť. Pracujem s informáciami v knihách a liekmi v škatuľkách. Ale uvedomila som si, že ja pracujem s pacientom. Pracujem pre pacienta. A kým dýcha, môžem mu poskytnúť starostlivosť. Len vymením laboratórne výsledky za jeho pocity a operáciu za rozhovor. Pacient má vždy čo prijať, len ide o to, či má lekár čo ponúknuť.

Stretnutie so smrťou som pokladala za nútené zlo, niečo, čomu sa nedá vyhnúť, ale dá sa to minimalizovať. Možno odtiaľ pramení môj strach zo smrti, neistota, ktorú pociťujem pri rozhovore na túto tému. Nikdy som sa nesnažila ísť hlbšie do tejto problematiky, lebo som mala pocit, že mi to ublíži. Ale zistila som, že keď človek chce, môže ho to posilniť.

Racionálnym uvažovaním som si vytvorila teóriu, že ak niekto prežíva tragédiu, netreba sa ho na to pýtať, zbytočne sa v tom vrtať. Ale on na to aj tak stále myslí. A práve sa nenájde nikto, kto by sa ho na to opýtal, zvládol rozhovor s ním. Mne osobne pripadalo ťažké a smutné hovoriť o smrti. Preto som možno tieto rozhovory neotvárala. Nebála som sa reakcie druhej strany, ale tej mojej. Predsa, ako môžete niekomu pomôcť, keď sa toho bojíte ešte viac. Prišla som na to, že náš strach nie je prekážkou v pomoci druhým. Teda ak sa k nemu priznáme a nie je dôvodom na ukončenie starostlivosti alebo záujmu. Nejde tu o to, ukázať odvahu, ale súciť, pochopenie. Pre mňa je rozhovor o smrti zbúraním prvých zábran.

Vôbec nemám pocit, že som na takýto rozhovor pripravená, myslím si, že ma taká situácia veľmi zaskočí. Mám z nej síce menší strach, ale o to viac otázok. Ale získala som pocit, že mám čo ponúknuť. Aj keď nemám skúsenosti a odpoveď na všetko. Vôbec nevádi, ak pri rozhovore poviem neviem, alebo bojím sa, že niečo pokazím, že vám nepomôžem, ublížim, mám z toho strach. Ten pacient to cíti a možno to prežíva rovnako. Ale ja mu poskytnem možnosť na to reagovať.

Naučila som sa lepšie prijímať reakcie ľudí v nečakaných situáciách, pretože to nebol ich zámer, len nevedeli, ako postupovať. Je ťažké žiadať od pacienta, aby si zachoval chladnú hlavu. On to čaká od nás. Myslela som si, že situácia v našom zdravotníctve neumožňuje lekárom venovať sa pacientom tak, ako by možno chceli. Pani doktorka Jasenková mi na to povedala, že nejde o kvantitu ale o kvalitu. Ja si to budem môcť overiť až o pár rokov, ale vzhľadom na jej prax mám dôvod jej veriť. Asi tomu aj chcem uveriť. Lebo mi to dáva nádej, že môžem pomôcť každému a zároveň, že sa aj mne môže raz dostať takej pomoci. Hovorí sa, kde je vôľa, tam je cesta. Myslím, že tu to platí stopercentne. Ja som v sebe tú vôľu objavila, teraz sa musím vydať na cestu.

Lenka Jurigová, 3. roč. LF UK, 2010

Je to ťažké. Ako mám zareagovať? Čo mám povedať? Čo nepovedať? Čo sa mám pacienta spýtať? Komu inému to mám ešte povedať? Tieto a ešte mnoho ďalších otázok by sa mi iste v tej chvíli preháňalo myslou.

Pacientovi sa dozaista v momente oznámenia nezvratnej diagnózy obráti hore nohami celý svet. V tej chvíli je dôležité, ako sa zachová k nemu lekár. Posadiť si ho k sebe, možno chytiť ho za ruku, možno objasniť. Označiť niekomu, že zomiera a nedá sa s tým už nič urobiť nie je dozaista jednoduchá záležitosť. Najdôležitejšia je empatia. Viem, je zrejme nemožné hovoriť o empatii pri smrteľne chorom pacientovi, ale aj pokus, snaha sa počíta. Byť ústretový, hovoriť otvorene, nie v hádankách, číslach, termínoch....

Byť trpezlivý a obozretný. Počkat ako sa pacient zachová, čo urobí, nenechať ho v tej chvíli samého. Vysvetliť mu všetky dôvody, odpovedať mu na všetky jeho otázky, nechať ho vyplakať sa, vyžalovať, posťažovať.... Pokúsiť sa zdieľať s ním jeho možno bolesť, možno strach, obavy, očakávania, čo bude

ďalej. Pomôcť mu nájsť riešenie toho ako bude ďalej jestvovať, vysvetliť, že jeho život sa neskončil práve v tej chvíli...

Som veľmi citlivý, niekedy mám pocit, že až precitlivý človek. Tak ako sa dokážem tešiť, tak dokážem smútiť. Často sa rozplačem. A preto je viac ako isté, že ani v tejto chvíli by som sa neubránila slzám. Teraz už viem, že to nie je nič zlé, neprípustné, nedovolené... Myslím, že pacient to prijme a ocení. Vidí, že Vám na ňom záleží.

Ak takáto situácia v mojom živote nastane, budem sa snažiť pacientovi dostatočne vysvetliť aké sú jeho ďalšie možnosti. Informovať ho je veľmi dôležité. Ale iste aj vyjadriť svoj vlastný názor. Dozista nebudem pacienta presviedčať o pravdivosti a neomylnosti môjho názoru a snažiť sa mu niečo nanútiť, ak to sám tak nebude chcieť.

Lekár je predovšetkým človek, a na to nesmie pri výkone svojej profesie zabudnúť. Z vlastnej skúsenosti môžem povedať, že sa lepšie cítim u lekára, ktorý je na mňa milý, všetko mi vysvetlí, je trpezlivý, nemám pri ňom pocit podradenosti a nebojím sa ho. Budem sa snažiť pristupovať k pacientovi najlepšie ako budem vedieť. Budem sa snažiť eliminovať všetky nepotrebné, rušivé a nepríjemné elementy, ktoré by mohli zneprijemňovať našu komunikáciu, náš vzťah. Snáď mi to pôjde.

Okrem komunikácie s pacientom je mimoriadne dôležitá aj komunikácia s jeho príbuznými. I tým sa budem snažiť byť nápomocná. Vysvetlím im možnosti, postupy, podám im všetky potrebné a pre mňa dostupné informácie.

Viem, že toto je len maličká časť toho, čo by som ako lekárka mala urobiť. Viem, že predovšetkým treba mať skúsenosti. Treba pracovať s ľuďmi, treba s nimi komunikovať, treba sa o nich zaujímať. Nevieam, či by som momentálne ustála stretnutie a rozhovor s pacientom so smrteľnou diagnózou ale jedno viem, že Plamienok mi dal ten potrebný impulz, ten štart, ten základ, na ktorom budem môcť skôr či neskôr stavať. A za to som mu, resp. všetkým ľuďom v ňom vďačná.

Mária Vachová, 3. roč. LF UK, 2010

Život je príliš krátky... a keď si to človek uvedomí, tak už je často krát príliš neskoro...

Hodnoty, ktoré vládnu dnešným svetom sú peniaze, hnanie sa za čo najväčším bohatstvom, faloš, pretvárký ...skutočné hodnoty ako láska, úprimnosť, dôvera a najmä zdravie, sa vytrácajú postupne u mnohých z nás, preto nie nadarmo tvrdím, že tento svet nie je pre mňa. Ale aj napriek tomu som už od malička chcela pomáhať ľuďom, robiť dobro a hlavne robiť niečo, čo by malo zmysel pre ostatných, ale rovnako aj pre mňa. Pomôcť sa dá rozličným spôsobom... a ak človek chce, tak nájde tú správnu formu. No a ja som si nakoniec vybrala medicínu, najťažšie povolanie, ako mnohí tvrdia, vrátane mojich rodičov.

Myslím si, že keď sa človek rozhodne pre toto povolanie, tak je to o vnútornom pociť, ktorý ho k tomu vedie aspoň vo väčšine prípadov a o to lepší lekár môže byť, keď vloží do toho svojho povolania aj svoje srdce. Ľudský život je veľmi krehký a pokiaľ sme zdraví, tak si ani neuvedomujeme, aké máme neuveriteľné šťastie. Ono je to tak, že človek si neváži to, čo má až dotedy, kým to nestratí a keď si to uvedomí, môže byť už bohužiaľ neskoro.

Po pravde, neviem si predstaviť, čo iné by som v živote robila, keď nie lekárku, je to to jediné, čo som od malička chcela. Dôležité je však si uvedomiť pri tomto povolaní, že nie každého človeka, ktorý k nám príde dokážeme zachrániť a to je asi to najhoršie, to je to, s čím sa každý lekár musí zmieriť alebo aspoň sa pokúsiť zmieriť.

Ja som však toho názoru, že aj pacientovi, ktorý má smrteľnú diagnózu dokážu lekári pomôcť, ak samozrejme chcú a sú toho schopní. A prečo som toho názoru? Lebo samotný detský hospic Plamienok je podľa mňa toho dôkazom.

Hoci prvé, čo verejnosť môže napadnúť, že ide len o umierajúce deti, o bolesť, plač a smútok, ale nie je to tak. Rodina, ktorá sa rozhodne, že chce, aby jej dieťaťko strávilo posledné chvíle doma v kruhu svojich najbližších, je podľa mňa to najlepšie rozhodnutie, aké mohla tá rodina spraviť, pretože ak tu existuje tá možnosť, tak prečo nevymeniť nemocnicu za prirodzené rodinné prostredie dieťaťka?

Ak stále existuje nádej, tak sa oplatí bojovať. Ale ak tá nádej predstavuje čosi reálne, skutočné... to je veta, ktorú si pamätám od pani doktorky Jasenkovej. A tá mi najviac utkvela v pamäti. Nie je dobré dávať rodičom falošnú nádej a sľubovať im niečo, čo sa aj tak nestane, aj keď človek si nikdy nemôže byť ničím istý samozrejme.

Tieto semináre mi veľmi veľa dali, nielen do budúcej praxe, ale aj súkromného života. Myslím si, že život si treba, čo najviac vychutnávať pokiaľ sme zdraví a treba si vážiť každý jeden okamih a byť vďační najmä za svoj život. Ak sa raz dostanem do situácie, že budem musieť oznámiť pacientovi smrteľnú diagnózu, bude to nesmierne ťažké nielen pre neho, ale rovnako aj pre mňa a určite si aj poplačem, lebo ja sama som veľmi citlivý a emotívny človek, ale myslím, že čím budem k nemu ľudskejšia, tak tým viac to ocení a pomôže mu to.

Na záver by som chcela vyjadriť veľký obdiv celému tímu Plamienka. Nesmierne oceňujem a vážim si ich prácu, pretože je vidno, že ju robia všetci radi a hlavne s veľkou láskou, ktorú je cítiť. To sa nedá nevidieť a necítiť. Sú tam veľmi pracovití a oddaní ľudia a je vidno, že tou prácou žijú naplno a že je to pre nich akési poslanie skôr ako len zamestnanie.

Určite sú veľkým prínosom pre tie rodiny, ktoré majú choré detičky... a nielen po tej medicínskej stránke, ale aj po tej emočnej. Takýchto zariadení ako je Plamienok by malo byť na Slovensku určite viac.

Mária Lukáčová, 4. roč. LF UK, 2010

6. 12. 1994 Mikuláša. Nikdy nezabudnem na tento deň. S mladšou sestričkou sme sa ponáhľali zo školy domov, tešili sme sa na sladkosti. Keď sme prišli domov, bola u nás skoro celá rodina, bola doma už aj naša mama, dokonca aj krstná mama a naša teta a aj babka. Keď som sa s úsmevom krstnej mamy spýtala, či všetci prišli kvôli Mikulášovi, rozplakala sa. A vtedy si nás mama posadila na kolená a povedala, že ocko sa domov už nikdy nevráti. Že zomrel. Ja som mala len sedem rokov a moja sestra šesť. Naša mama nemala ešte ani tridsať. Ešte dnes, keď sa rozpamätávam na tento deň, tak mi divný pocit zvierá hrdlo... V deň, keď môj otec zomrel, som si zaumienila, že budem lekárka a že „budem deťom zachraňovať rodičov, aby viac žiadne dieťa nemuselo trpieť a plakať, keď mu zomrie ocko, či mamička“. Prešlo zopár rokov a ja som sa „ocitla“ na medicíne – a vždy keď mi je ťažko, práve toto moje detské predsavzatie ma poháňa vpred. Avšak, teraz už viem, že je viac ako pravdepodobné, že sa pri svojej práci stretnem so smrťou. Že nejaký pacient – možno aj môj zomrie, že ho nebudem môcť zachrániť. To je asi „riziko povolania“ lekárov... Priznám sa, že by som bola najradšej, keby som niečo podobné nemusela zažiť, keby som mohla každému pacientovi pomôcť, každého vyliečiť, každého zachrániť... Dakedy by som možno utekala. Pred smrťou, utrpením, bolesťou. Ale dnes? Sama som nemala od smrti ďaleko. Stratila som viacero blízkych. Smrť je krutá, keď berie ľuďom ich najdrahších, a čo vyznie asi dosť pesimisticky, či možno až morbídne – smrť je vykúpením pre trpiacich. A či chceme, alebo nie, je súčasťou života každého z nás. Dnes sa smrti už nebojím. Jasné, že zomrieť nechcem. Jasné, že chcem prežiť krásny, dlhý a hlavne šťastný život. To by asi chcel každý...

Neviem, ako budem reagovať, ak sa dozviem, že svojho pacienta nemôžem zachrániť. Neviem, ako budem reagovať, keď zomrie. Možno sa budem hnevať, na celý svet, na Boha, na toho človeka, že zomrel. Možno sa budem pýtať prečo on, keď je taký mladý a má celý život pred sebou, keď má ženu a dve malé deti, keď je taký úžasný, keď by si zaslúžil ešte prežiť všetky svoje tajné sny... Možno budem plakať, možno aj kričať, možno čosi rozbijem. Možno budem obviňovať z jeho smrti seba, a hľadať, kde som urobila chybu. Možno budem hľadať vinníka inde. Možno sa budem pýtať, či som nemohla urobiť čosi viac. Možno pôjdem do kostola, kde sa za neho pomodlím, možno za neho zapálím sviečku, možno budem smútiť, možno nebudem chvíľu schopná ďalej fungovať, možno sa opijem. Možno ten smútok zo seba pôjdem vybehať, alebo sa možno stiahnem do tichého kúta a budem viesť vnútorný rozhovor sama so sebou, možno sa niekomu vyroprávam, možno kamarátke, možno psychológovi, a možno aj nie. A možno urobím toto všetko a možno aj nič z toho. Možno urobím čosi úplne iné... Naozaj neviem... Ale viem, že nebudem utekať, že sa tomu postavím a zvládnem to, nech sa bude diať čokoľvek. Možno s väčšími, možno s menšími problémami. Možno sama, možno s niekoho pomocou. Ale „nad vodou“ ma bude držať vedomie, že „potom“ už tomu človeku nebude smutno. Už ho nebude nič bolieť, už nebude trpieť. Už nebude viac plakať. Už bude spokojný a šťastný, bude sa usmievať dakde v nebi s ľuďmi, ktorí na neho čakali. Áno. Možno detská predstava. A možno predstava človeka, ktorý vo svojom živote veľa stratil a pochopil, že musí existovať niečo „potom“. Musí. Inak by sa zbláznil.

Martin Bibza, 3.roč. LF UK, 2010

Táto úvaha je len mojou teoretickou konštrukciou, naozaj len úvahou. Myslím si, že reálna situácia by mohlo vyzerat' úplne inak ako si momentálne v tomto texte predstavujem. Takáto situácia je veľmi náročná a predpovedat' svoju reakciu bez toho, aby som ju niekedy v minulosti zažil, je trúfalé. Ale aj keby sa stalo, že by som niečo podobné v minulosti prežil, myslím si, že každá takáto udalosť je veľmi špecifická a ani tak by som si nedovolil povedat' že budem reagovat' „tak a tak“.

V prvom momente by som sa asi snažil overit' si z čoho vychádzajú moje predpoklady, že tohto pacienta nebudem môcť „zachrániť“. Slovo zachrániť som dal schválne do úvodzoviek, keďže je podľa mňa veľmi dôležité definovat' si tento pojem. Pri urgentnom stave je to možno jednoduchšie, pri dlhodobom ochorení s infaustnou prognózou a stupňovaním symptómov môže byť veľmi zložitú posúdiť kedy zachraňujem a kedy predlžujem utrpenie. A pokiaľ nie je pacient schopný vyjadriť sa sám k tomu čo si praje, posudzovat' aj to, kto je kompetentný o „záchrane“ rozhodovat'.

Pokiaľ by som teda naozaj dospel k názoru, že moje predpoklady sú s najväčšou pravdepodobnosťou správne, že ja pacientovi pomôcť neviem a ani neviem o nikom inom kto by to vedel, myslím, že by som potreboval chvíľu času „sám pre seba“. Aby som sa s tým vyrovnal a naplánoval si, ako budem ďalej postupovat'. Určite by pre mňa bola veľkým problémom urgentná situácia, kedy by som na takúto prípravu čas nemal.

Veľmi ťažkou skúškou by bolo pre mňa oznámenie smrteľnej diagnózy a prognózy ďalšieho vývoja ochorenia. Myslím, že minimálne po prvý krát by som bol rád, keby to urobil niekto iný (či už v mojej prítomnosti alebo bez) kto takéto niečo už predtým robil. Bolo by pre mňa veľmi stresujúce dostat' sa sám k pacientovi s tým, že mu mám oznámiť takúto správu. Samotný priebeh oznamovania diagnózy si neviem ani dobre predstaviť, veľmi by záležalo od pacienta, diagnózy, prostredia.... Myslím, že veľký problém by u mňa predstavovali hlavne pacienti, ktorí by takúto diagnózu neočakávali. Pokiaľ by to bolo možné, tak by som sa asi snažil takúto diagnózu oznamovat' postupne, počas viacerých stretnutí, vyhnúť sa tomu, aby som pacientovi spôsobil veľký šok. Či som však schopný niečo takéto naozaj citlivo riešiť, to neviem. Určite by som sa však chcel vyhnúť tomu, aby som pacientovi podával zavádzajúce informácie a vyvolával v ňom falošné nádeje. Ďalším problémom pre mňa by určite bolo aj to, keby som mal pocit, že pacient odo mňa očakáva niečo, čo mu nemôžem poskytnúť. Povedat' citlivo negatívnu správu a ustáť to, vyžaduje naozaj veľkú silu a ja dúfam, že v situácii, keď to bude potrebné, tak sa mi ju podarí nájsť. Pokiaľ budem mať pocit, že dostatok sily nemám, budem musieť hľadať pomoc. Akú konkrétne, záleží veľmi od situácie a hlavne od toho, čo je práve dostupné.

Čo sa týka starostlivosti a symptómového manažmentu u pacienta určite by som sa snažil robiť celú starostlivosť na základe konsenzu medzi mnou a pacientom. Pod pojmom konsenzu medzi mnou a pacientom myslím napríklad paliatívnu terapiu alebo snahu o zachovanie mobility pacienta. Vtedy by som sa snažil postupovat' tým spôsobom, že by som pacientovi predstavil možnosti liečby aj komplikácie, ktoré môžu nastat' a nechal mu na výber, aký spôsob liečby si praje. Samozrejme s tým, že by som sa snažil si v niektorých veciach určiť hranice, za ktoré by som už nešiel. To, či si hranice dokážem určiť správne a či som schopný ich dodržiavat', ukáže až prax. Myslím si ale, že momentálne nedokážem sám seba odhadnúť a potrebujem pracovat' na tom, aby som to zmenil. Problém by samozrejme nastal, keby sa pacient nemohol k liečbe vyjadriť. V tom prípade by som sa musel rozhodovat' medzi tým, čo by som si myslel, že by si prial on, tým čo by si priali jeho blízki a tým, čo by som považoval za vhodné ja.

Veľmi ťažkým momentom by bolo pre mňa ustáť pacientove posledné hodiny a smrť. Ako by som sa konkrétne choval, sám neviem. Nikdy som nebol pri niekom v jeho posledných hodinách, ani som nikdy nevidel niekoho umrieť. Chcel by som, aby tieto chvíle boli pre pacienta aj jeho okolie čo najmenej dramatické, aby jeho odchod bol „pokojný“.

Po smrti pacienta by som tiež určite potreboval nejaký čas „sám pre seba“. Potreboval by som si prebrať to čo sa stalo, spomenúť si na to, čo som s ním prežil, pomodliť sa za neho. Prípadne sa možno porozprávať s jeho blízkymi.

Monika Sadloňová, 3. roč. LF UK, 2010

Smrť. Je smrť naozaj koniec? Čo ak je len prechodom na druhú stranu? Čo ak je pre niekoho vykúpením z nesmierne dlho trvajúcich bolestí a trápenia? Má byť snahou a cieľom lekárov naozaj bojovať so smrťou za každých okolností? Možno to znie morbidne, ale za určitých okolností je prospešné so smrťou uzatvoriť mier, prijať ju ako vidinu blízkej, resp. vzdialenejšej budúcnosti. Dokázať strach pri predstave tohto slova, horšie situácie, v ktorej by bola hlavným aktérom, postupne spracovať, minimalizovať, veď sa to týka predsa nás všetkých... ale to sa dá len a len prácou na sebe, len porozumením reakcií nášho vnútra, dôvodov trápenia, bolesti, ktorá pri strete s takouto situáciou vzniká... Veď nikto nechce stratiť milujúcu osobu, pacienta, no napriek tomu sa to každý deň deje. Je dobré o tom nehovoriť, je dobré to tabuizovať, nepracovať s tým, aspoň teoreticky sa na to nepripraviť?

Prečo idem na predstavu príchodu pacienta s nevyliciteľnou chorobou z tejto strany? Práve preto, lebo nikto z nás nie je prirodzene pripravený čeliť smrti, ani v osobnom, ani v profesijnom živote. Niektorí mi môže v tejto chvíli oponovať, veď na to sa ani pripraviť nedá. Po absolvovaní tohto nepovinne voliteľného predmetu som teda opačného názoru. Dá sa pracovať s teoretickou bázou, dá sa získať návod, ako postupovať.

Ak by ku mne prišiel takýto pacient určite by som mala predovšetkým obavy, či som natoľko silná, aby som túto situáciu ustála. No snažila by som zistiť, v úvodných chvíľach rozhovoru, pri tom, ako by som pacientovi a rodine nechala priestor rozprávať, čo vedia o diagnóze, či prijali prognózu alebo s ňou ešte stále bojujú, aké sú to typy osobnosti, postupom času aké by mali predstavy našej spolupráce. Snažila by som sa krok po kroku, aby to nebolo ani príliš unáhlené, ale ani príliš pomalé, priblížiť im situáciu - čo ich čaká a bude nasledovať. Snažila by som sa poukázať na to, že teraz je ten správny čas, dopriať si, ak by to bolo možné, zažiť to po čom tak nesmierne túžili a snažila by som sa to, zo všetkých síl realizovať, resp. podporiť rodinu v realizácii. Snažila by som sa rozprávať sa s pacientom, ale i jeho rodinou o vzťahoch, o dôležitosti vypovedania nevy povedaného, o tom, že prejavy emócií sú na mieste, a to akéhokoľvek druhu. Časom by som sa snažila preniknúť hlbšie a pokúsila by som sa postupne približovať najmä rodine, aké komplikácie sa môžu vyskytnúť, poprípade, ak by bol zdravotný stav už natoľko vážny, pripraviť ich na posledné dni, hodiny, minúty, ale zároveň ich pripraviť na minúty, hodiny a dni po tom... Určite by som použila vetu, ktorá mi v pamäti už zostane na celý život: V nenormálnych situáciách je normálne správať sa nenormálne...

Určite by bola prítomná bolesť rôznej intenzity, slzy, strach, niekedy možno aj hnev, resp. výčitky, či som niečo mohla spraviť lepšie, resp. či som niečo nezanedbala, jednak po ľudskej, jednak po medicínskej stránke. Ale bola by som rada, ak by som dokázala poukázať na dôležitosť prijatia tohto stavu, dôležitosť využitia posledných dní, týždňov, mesiacov na krásne zážitky, potrebu rodinnej podpory, samozrejme ak by sa mi podarilo medikamentózne pacientovi zabezpečiť určitú kvalitu života, a v neposlednom rade, ak by sa mi podarilo aspoň čiastočne, vhodným spôsobom, pripraviť pacienta a jeho rodinu na prichádzajúcu smrť a tak zmierniť ich utrpenie...

Som momentálne nesmierne rada, že nemusím čeliť takejto situácii, pretože ešte na to nie som pripravená (otázne je či niekedy vôbec budem), ale zároveň som nesmierne rada, že som stretla ľudí, ktorí mi ukazujú, akú pomoc je možné sprostredkovať nevyliciteľne chorým pacientom a ich rodinám. Podľa mne však treba mať na pamäti, že pomoci druhým by mala predchádzať pomoc sebe samému a práca na sebe... Na koniec dve, podľa mňa, najdôležitejšie slová a každého predstava ich realizácie: pokora a ľudskosť.